

# Tomasz Kolodziejczak

## Vrátím se k tobě, kate

Žena, kterou miloval, zvolna vystupovala na popraviště. Kráčela hrdě vzpřímená, s lehkým úsměvem, s hlavou ověšenou zelenými, kdysi dlouhými, nyní u krku sestřiženými vlasy. Vnímal její světlou siluetu na pozadí temných zdí obklopujících Soudní náměstí a modlil se o *zázrak*. K zázraku nemohlo dojít. Pacholci přivedli ženu ke špalku. Koutkem oka zahlédl kamery, kolem slyšel šum davu vzrušeného popravou. Zkušeným, tisíckrát cvičeným pohybem sáhl pro meč zavěšený na zádech. Za chvíli měl setnout hlavu ženě, kterou miloval.

### Před čtyřmi roky

Byl svobodným člověkem mezi svobodnými lidmi. Miloval život mezi nimi a pro ně, vnímal jejich učtu - špetku strachu, zvědavosti, fascinace. Když krácel ulicemi - skoro nikdy se nepohyboval jinak než pěšky, což vyžadovaly předpisy - pokradmu se po něm ohlíželi. Vypadal důstojně a vážně - vysoký mladík v černé košili a kalhotách, s rukavičkami a v těžkých okovaných botách. Musel tak vypadat, protože byl vykonavatelem Zákona.

Věděl, že někteří lidé ho nenávidí, hnusí se jim, pohrdají jím. Nevzrušovalo ho to. Když krácel pestře zbarveným davem lidí v úborech a tělech zformovaných tisícerými módami, zvyky, náboženskými příkazy, věděl, že právě on je pro ně symbolem jediné síly, která je všechny spojuje - Zákona.

Meč nosil na zádech - stříbrná přezka pásu poutajícího hrud' byla jedinou ozdobou jeho černého šatu. V souladu s předpisy Cechu se nesměl meče dotknout nikdo jiný než on, Damien van Dorn, kat města Algahary.

Popraviště - hranatá konstrukce z černého, lesklého plastu - stálo na Soudním náměstí. Na podestu ve výši jednoho metru vedly schůdky, dostatečně široké a pohodlné, aby vězeň přicházející se spoutanými rukama neztratil rovnováhu. Podesta měla tvar čtverce, v jehož středu stál černý válec, nazývaný všeobecně "špalek". Algaharské popraviště nemělo propadlo - hlavu i tělo oběti odnášeli z podesty do ambulance. Kata odvážel domů zvláštní vůz. Dav obvykle počkal na tento okamžik a pak se rozcházel. Onoho dne před čtyřmi roky však ceremonie teprve začínala. Soudní náměstí bylo plné lidí. Místo exekuce obklopovaly vysoké stěny z velkých černých bloků. Na náměstí bylo možné vstoupit osmi branami, které se automaticky zavíraly, když dav překročil počet pěti tisíc. Na náměstí nesměl žádný Cizinec. Majitelé videokůží je museli vypnout. Byl zadržen každý, kdo vypadal na čumila nebo virtmana. Samozřejmě se nikdy nepodařilo odchytit všechny - když se však na náměstí někdo nechoval řádně, oka-

mžitě ho zadržela pořádková služba. Za znevážení slavnosti padaly tvrdé tresty. Pochopitelně docházelo k incidentům. Stříknutí hoši, které nezachytila ochranka a kteří přišli na náměstí si trochu zařádit. Abolicionisté, pokoušející se zabránit popravě nebo se alespoň chovat natolik provokativně, aby je potom ukázali ve všech videozprávách. Úchyláci, maniaci, náboženští fanatici toužící v rámci popravyspokojit své nepochopitelné záměry, pudry, touhy. Všechny se nezdařilo odchytit včas. Kat města Bagra Rodric Gerwolf zemřel před třemi měsíci při výkonu popravyrukou abolicionistického fanatika. Van Dorn si uvědomoval, že tento osud může potkat i jeho. Rodricův malér nebyl v dějinách planety jediným. Během prvních exekucí van Dorn často sledoval dav, jako by mezi lidmi shromážděnými na Soudním náměstí hledal svého vraha. Potom toho nechal a plně se soustředil na své dílo.

Ted' čekal.

V černé kápi stál vedle špalku, meč držel za jilec a ostří. Zelené Slunce, nazývané na Zemi Muleta, stálo v zenitu - popravys se vždy konaly v poledne. Černá kára, ve které přivezli odsouzence, právě zastavila u popraviště. Dveře se otevřely a dva strážci vyvlekli vězně. Mhouřil oči a narovnával se. "Zajímalo by mě," řekl si van Dorn, "jestli je na náměstí kromě nás dvou ještě někdo, kdo mhouří oči před sluncem..." Lidé bez očních štěpů se vyskytovali velice zřídka. Předpisy cechu Katů zakazovaly jakoukoli kyborgizaci. V souladu s nimi van Dorn nyní myslel na zločin Abishe - muže, který zabil čtyři lidi, než byl konečně zatčen.

Van Dorn se v duchu soustředil na zločin, krátkou meditací se snažil zachytit jeho skutečnou formu a následky, vnímat strach obětí. A také - cítit svobodu vraha při jednání, za které nyní bude odpovídat. Kat Algahary nebyl pouhým vykonavatelem. Byl rovněž knězem Zákona.

"Jsem vykonavatelem Zákona," pronesl rituální formuli.

Dav zmlkl, jak vyžadoval zvyk. Kdo ho nedodržoval, nebyl vpouštěn na Soudní náměstí.

"Já se sem vrátím," zašeptal Abish a usmál se. "Vrátím se k tobě, kate."

Slunce se zablesklo na stříbřitém ostří, když meč klesal. Abishovo tělo sklouzlo na podestu a ještě chvíli se chvělo, z přetátého hrdla vytryskl proud krve. Hlava se otočila obličejem nahoru a neživé, otevřené oči hledaly něco na safírové obloze. Podle katů z Taraskatu to znamená neštěstí.

O šest hodin později se van Dorn opíral o kamenný sloup se sklenicí whisky v ruce. Přimhouřenýma očima

sledoval dceru pořadatele banketu, guvernéra Algahary Si-meona Rohmera. Sára Rohmerová měla na sobě jednu z nejkrásnějších videokůží, jakou van Dorn viděl - obraz noční oblohy pozorované z centra galaxie. Pohybovala se puvabně a plavně, její tělo nedeformovaly žádné štěpy ani symbiotické podpory. Byla skoro nahá - zakryla si jen klín a hýždě. Vše ostatní pokrývala černá hvězdnatá obloha, zářící tisíci barevnými body, skvrnami a pruhy - hvězdy, mlhoviny a hvězdokupy splývaly po Sářině břiše a zádech, jiskřily na jejích nadrech, ovíjely nahá stehna, lýtky i nártky, pomrkávaly na tvářích a vyholené hlavě. Jasné oči, porcelánově bílé zuby, růžový jazyk - to byly jediné lidské barvy, které zůstaly na jejím těle. Van Dorn obdivoval krásu guvernérových dcer, vychutnával pružné pohyby a dokonalé tvary mladé ženy.

"Bezva kost, kámo," komentoval událost McKelly, náčelník zvláštního oddělení policie města Algahary. McKelly byl slušný člověk, který se nikdy necpal do takzvané společenské elity. Dostal se do ní stejně, zásluhou neobyčejné pracovitosti, provázené značnou dávkou štěstí. Na lidi přítomné na banketu pohlížel s mýmým úsměvem a se shovívavostí v hlase. Van Dorna oslovoval výhradně "kámo" - vždyť chytil zločince, kterým potom Damien stůl hlavy. Kata to nejprve dráždilo, potom si zvykl a teď se mu to dokonce líbilo. V McKellym našel muže, s nímž by se chtěl sblížit a spřátelit, kdyby se vyskytla nějaká příležitost.

"Je volná," broukl van Dorn po chvíli mlčení. "Prý není hloupá."

"Výjimka," mlaskl s uznáním McKelly a změnil téma. "Vis, co je to dub?"

"Asi nějaký mořský živočich..."

"Ne, strom ještě ze staré Země. Víš, že byl u nás vysázen dubový les jen proto, aby se mohly dělat sudy?"

"Kdo tady k čertu potřebuje dubové sudy?"

"Aby měla v čem zrát whisky. Seagrant's whisky. Jen si pomysli, kámo, že máme agrokultury, které dokáží vypěstovat každou potravinu, jakou si ti zasraní genetici vymyslí. A oni, tihle," ukázal prstem na skupinu mužů rozmlouvajících na druhém konci sálu, "sázejí na polích stromy, aby potom mohli za fantastické prachy prodávat originální Seagrant's whisky nebo Mum Corden Rouge."

"Vyznáš se v tom."

"Vyznám. To je poctivé hobby, kámo. Žádné prášky, padělky, syntetika. Čistý, zdravý alkohol. Piješ kořalku a jsi v nebi. Mmmmm... koukni, plave k nám."

Sára opravdu mířila k nim. Na břiše se jí rozzářila zlatočervená luna, harmonie světél se kolébala v rytmu jejích pevných nader. Provázel ji malý mužík ve služebním stejnokroji vládních informatiků. Z hlavy mu trčely koncovky neuroštěpů a tváře zarůstaly kolonie čistících plísní.

"Zdravím vás." Mapa oblohy se rozevřela a odhalila sněhobílé zuby.

Má opravdu tak růžový jazyk nebo jde o kontrast s černým obličejem?, napadlo van Dorna.

"To je náš nový host," pokračovala, "informatik z Trizubova střediska, Olgierd REM."

"Těší nás." McKelly natáhl ruku.

"Pan van Dorn?" pokynul informatik k Damienovi.

"Zdravím." Van Dorna napadlo, že zdravení v situaci, kdy se někteří lidé znají a jiní ne, je jednou z nejsložitějších společenských ceremonií.

"Určitě se vás na to ptali už tisíckrát," přistoupila ke katovi Sára. "Co cítíte teď, večer, šest hodin po..." protáhla, jako by hledala slova. Na její pružné kůži stále ještě probíhalo miliónkrát zrychlené drama vesmíru. Nyní bylo možné sledovat srážku dvou galaxií.

"Po exekuci," dopověděl Damien. "Co cítíte vy po dobře vykonané práci?"

"Nu," protáhla, "únavu a spokojenost, ale vždyť to... jaksi... není totéž..."

"Přesně totéž. Pochybnosti, z nichž mě podezíráte, nemám. Úvahy týkající se smrti oněch lidí a mého podílu na ní jsem vedl dříve, asi tak před deseti lety."

"Ovšem, ovšem..." přikývla. Zřejmě docela nepochopila, oč mu jde.

"Můj kámoš zapomněl dodat, že není normální," vmísil se McKelly. "Není ani blázen," dodal rychle při pohledu na její lidi v. "V dětství vyplňujeme testy, že? Existují zvláštní předpoklady pro zastávání různých profesí, včetně katovské. Pocit odpovědnosti, vnitřní harmonie, sebeovládání, silný pocit spravedlnosti - pouze takovým idealistům se svěruje tato práce. Jen na okraj dodám, že jako policista ve vysoké funkci musím vykázat třikrát vyšší úroveň odpovědnosti a spravedlnosti, o vnitřní harmonii ani nemluvě," zakřenil se McKelly.

Sára úspěšně předstírala zájem o jeho monolog. Když skončil, nepocitovala už povinnost naslouchat vážným řečem, usmála se, šeptla: "Ještě si o tom promluvíme" a plavně se odvinila k zábavnější části společnosti. Na hýždích jí pulsoval kvasar s flitry rozvitými v černi.

"Prima kost, že?" Informatik zahájil rozhovor bez okolků, pokud se přihlédne k tomu, že byl ve společnosti nový. Van Dorn se rozhodl nedívat se na symbiotickou plíseň zarůstající jeho tváře a vnitřek úst. Cechovní tetování na REMově lysé lebce pulsovala mírnou září. Prstence zakončené kabelovými koncovkami trčely v souladu s poslední módou z temene informatikovy hlavy jako zvláštní drdol.

"V síti určitě plavou lepší." V McKelly ho hlasu vycítil van Dorn nechut' k vetřelci, který se vmísil do hovoru o alkoholu a ženách.

"Plavou," přikývl REM. "Já nerozlišuji živáky a kybráky. Upřímně řečeno, je mi jedno, kde jsem, jestli tady nebo tam," zaťukal si prstem na neuronový štěp. "Což mi nepřekáží při hodnocení" krasavic."

"Tady i tam," dotkl se McKelly čela.

"Ovšem," usmál se REM, ale hned zvažněl. "Dobře, že jste spolu, pánové. Přišel jsem na recepci jen proto, abych se setkal právě s vámi."

"Proč vlastně někam chodit, když se každá párty může uspořádat tam," přerušil ho znovu McKelly.

"Jasně." REM byl jedním z nejtrpělivějších informatiků, s jakým se van Dorn setkal. "Můžeš vytáhnout svůj kodér?"

McKelly na něj s údivem pohlédl, pak sáhl do kapsy a vyňal koncovku kompu.

"S obrazem," dodal REM. Odmotal z hlavy drdol a koncovku vtiskl do policistova kabelu. Zavřel oči. Fantastické skvrny na jeho hlavě zrudly - znamení, že neuropočítač spojený s mozkem pracuje.

McKelly pozorně sledoval fólii obrazovky na svém pravém zápěstí. Po chvíli se policistův výraz změnil - zmizely

nezájem a podrážděnost, objevil se úžas a zvědavost. Snad i neklid.

"V pořádku," pronesl po chvíli a otočil se k van Dornovi. "Tenhle pán, kámo, není jen pracovník Trizubova ústavu, ale také rezident správy Impéria v Algahaře. Nejde o tajnou informaci, ale není ji třeba moc rozhlašovat."

"O co jde?" zeptal se van Dorn a odložil sklenici whisky na stůl.

"Na náměstí jsi dnes popravil Vdovce," pronesl REM zvolna. "Otevřeli jeho závěť, v níž byla tato informace. Jeho záznamy už putují na Toforii."

"Vdovce?"

"Ano, van Dorne."

"Proč jsme o tom nevěděli dříve?" hlas McKellyho zledověl. "Ani soud? Kdo to přehlédl?"

"Nikdo." REM se usmál. "Abish byl občanem Impéria. Člověk se nemusí přiznat ke své víře v žádné situaci. Kult Vdovců má náboženský statut."

"Rekl mi: Vráť se k tobě," broukl van Dorn.

"Poskytuji vám tuto informaci neoficiálně, pánové," řekl REM, "právě proto, že Abish byl psychopat. Na vaši planetě platí tvrdé zákony. Ústředí usoudilo, že právní konflikt mezi Abishem jako občanem Impéria a vaší jurisdikcí může mít vážné následky."

"Abish byl psychopat?" vyjekl McKelly.

"O to právě jde. Nevíme, jestli se sem vrátí, ale je třeba s touto možností počítat. Může znovu začít zabíjet. Řád Vdovců je tvrdý, velice zdůrazňuje prvek vendety. Ty, kate, budeš jeden z prvních, koho si zvolí jako svůj cíl..."

"Vráť se k tobě, řekl," opakoval van Dorn.

"To je vše, co jsem vám chtěl sdělit jako představitel správy Impéria, pánové. Snad nemusím opakovat, že prosím o diskrétnost..." pohlédl na van Dorna, který chtěl něco říct, a rychle dodal: "Ne, ne, nejde o zákaz. McKelly vysvětlí právní aspekty celé záležitosti. Aha, málem bych zapomněl, oficiální hlášení o situaci jsem vyslal i na Toforii. Třeba sám Velký Otec rozhodne o blokaci dalšího Abishova vývoje, oni dbají o reputaci klanu."

"Díky," broukl McKelly. "Plaveš sem nebo tam?"

"Sem," usmál se REM, "je tady spousta prima holek, že?"

Žena ležící v lůžku vedle van Dorna nebyla hezká. Měla uměle zvětšené oči, podle poslední módy znetvořenou bradu a ňadra pokrytá živým tetováním. Po kůži se jí zvolna přelévala hra barev a tvarů. Van Dorn se rozhodl strávit s ní noc, protože se nechtěl vrátit domů sám. Věnovali si dostatek laskání a potěšení, aby toho nelitoval. Děvče teď spalo a on promýšlel všechno, co dnes slyšel, četl a viděl.

Hned po rozhovoru s Olgierdem spolu s McKellym vyklouzl z banketu, přičemž si vzal s sebou dvě láhve whisky Crown Royal. Každá z nich jistě přesahovala roční příjem běžného občana. McKelly pochopitelně Damiena ihned informoval, že výrobní postup této whisky byl vypracován speciálně pro nějakého krále ještě na Staré Zemi. Dvě hodiny strávili v policistově kanceláři, kde shromažďovali a třídili údaje o Vdovcích, Abishovi a příslušných paragrafech imperiálního práva.

Po první hodině a první láhvi van Dorna napadlo, že tato situace může být užitečná - konečně našel záminku pro bližší seznámení s McKellym.

Po dvou hodinách měli už Abishe plný dossier, přinejmenším všechno, co se dalo vytáhnout z policejních kompů, včetně toho, co McKellyho informatik vyhrabal v tajných údajích týkajících se Vdovce. Neznámá zůstala jeho minulost spojená s postavením a životem ve společenství Vdovců, ale to teď ani moc nepotřebovali. Po dvou hodinách prohrabávání databází a dvou lahvích Crown Royal se rozhodli vrátit na guvernerovu párty. Polkli tedy tabletky k vystrlížení a odjeli do Rohmerova paláce. Tam McKelly začal usilovně a neúspěšně dorážet na Sárú Rohmerovou, kdežto van Dorn bez většího úsilí podlehł Isidě Ašalaahové, dceři majitele středně velkého biochemického podniku. Teď spala a van Dorn se v duchu vrátil opět k Abishovi.

Vdovci byli více než dvě stě let starou sektou, jejíž kořeny vycházely z pozemské víry v reinkarnaci a náboženství jednopohlavních obyvatel Toforie. Totbrijci se rozmnožovali způsobem, který lidem umožnila teprve technika - klonováním. Jejich náboženství silně korespondovalo s pozemským kultem předků. Na Toforii vznikaly Domy nejen pro lidi, ale i pro Parksy a Kajagoonny. Lidský klan tvořilo několik sekt lišících se předpisy, rituály nebo interpretací kánonu - přepisy originálních toforijských svatých knih nebyly jednoznačné. Toforijský Dům tvořilo sedm velkých a několik malých náboženských skupin, z nichž většina přijímala jen muže, tři byly koedukované a jedna ženská.

Abish náležel k velké koedukované náboženské skupině, kladoucí velký důraz na reinkarnaci a přetrvávání lidské duše v různých tělech. Každý člen sekty měl do mozku vložený bioelektronický registrátor, zapisující obrazy, zvuky a nejvýraznější emoce prožívané mozkiem Vdovce. Čas od času byl obsah čipu převáděn do ústřední paměti umístěné ve svatyni Domu na Toforii. V okamžiku Vdovcovy smrti byl spuštěn rekonstrukční program oživením jeho buňky zanechané v tomto Domu. Tři roky rostl lidský organismus v umělé děloze s umělým urychlováním vývoje. Celou tuto dobu byl do mozku nově formovaného vdovce předáván zápis prožitků jeho předků. Vdovcova kopie v biologickém stáří asi dvaceti let opouštěla dělohu a po krátkém pobytu v přizpůsobovacím středisku zahájila samostatný život. Podle imperiálního práva to byl týž člověk. Vdovci získali toto privilegium díky zásluhám, kterými prospívali společnosti - často plnili nebezpečné úkoly, na nichž se musel podílet člověk. Prostě se nebáli zemřít. Samozřejmě existovaly společenské klany, které se nehlásily k tradici toforijských Domů, ty však nebyly tak známé a neměly statut Vdovců. Problém, který čekal van Dorna a McKellyho, souvisel právě s rozpory a hierarchií zákonů společenství Vdovců a jurisdikcí Solárního Impéria.

Abish byl souzen a odsouzen. Rozsudek byl vykonán. Jako každý jiný odsouzenec se Vdovec po vykonání trestu stával normálním členem společnosti. Nebylo ho možné uvěznit, zakázat mu přilet na planetu, opětovně soudit. McKelly tvrdil, že neexistuje žádný důvod k Abishově perzekvování.

Spáchal zločin, byl souzen a potrestán. Tečka. Šlus. Amen.

Bylo jen možné čekat na jeho tah. Nikoli dnes - za tři roky.

Tři roky... Je zvláštní, uvažoval van Dorn, že já tu ležím, vnímám, koukám, a muž, kterému jsem sťal hlavu, je nyní lidským zárodkem naloženým v organických živinách a ládovaný vzpomínkami lidí žijících před staletími, kteří jsou současně jím. Krkolomnost této situace udivila i van Dorna, přestože se v životě setkal s mnoha zvláštními lidmi i vědci. Poprvé postřehl smysl tvrdého zákoníku, jaký zavedli na Arce první osadníci, s drastickým omezením genetické svobody občanů, dlouhými seznamy zakázaných VR a psychotropních látek, s markantní převahou soudu nad ostatními orgány moci. Arka byla jediná lidmi plně osídlená planeta (na Pomezí se mohlo stát všechno), kde z udílení trestu smrti a výkonu popravu učinili téměř kultovní ceremoniál. Prestiž Státu se opírala o prestiž Zákona.

Tento Zákon pravil, že Abish může bez problémů přiletět na planetu a neomezeně se po ní pohybovat. A řekl: "Vrátím se k tobě."

Vyhrožoval nebo jen žertoval? Svolí Velký Otec k reinkarnaci navzdory upozornění imperiálních úřadů? Opravdu sem Abish přiletí proto, aby zabíjel? Otázky se stále vracely. Přestože k tomu má dojít za tři roky.

Pro mladého muže to znamená spoustu času. Desítky žen, které je možné milovat, stovky VR, které lze shlédnout, tisíce hodin, v nichž může člověka potkat smrt. A pokud uvažujeme průměrné tempo vykonávání poprav, jde o sto padesát vystoupení na Soudním náměstí.

Van Dorn se pomalu uklidňoval.

Ovšem, byl mistrem klidu, rekordmanem vnitřního řádu, šampionem duševní harmonie. Tvrdily to výsledky psychologických a neurologických testů, kterými musel projít každý kandidát na kata.

V teorii arkanského práva to byla funkce téměř mystická - současně služebník i vládce práva a společnosti, která se tímto právem řídila.

Dost! protestovala van Domova mysl proti návalu závažných záležitostí, které musel tuto noc promyslet. Damien se přitiskl k Isidě. Sevřel dlaněmi její hýždě a klouzal prsty podél páteře, dotkl se řader. Jemně jí roztáhl hýždě, stehny objal chladnou, hladkou kůži a vklouzl do jejího těla.

Něco broukla ze spaní.

Čekal, až se probudí, ale současně si to nepřál. V okamžiku, kdy se zachvěla, stiskla mu paži a vyjekla rozkoší, pochopil, že nejbližší tři roky budou pro něj podobným čekáním - které bude co nejdelší a současně nesnesitelné.

## Nyní

Najednou si připomněl onu noc před třemi léty. Ležel na bělostném písku a sledoval ženu koupající se v moři. Sansanu... Její štíhlé, ztepilé tělo, nepodrobené žádné módní transformaci, každou chvíli mizelo pod vodou. Děvče hlasitě křičelo vstříc vlnám a stříkalo na všechny strany křišťálovou vodu.

Zabzučení kompu vytrhlo van Dorna ze stavu blaženého uspokojení z pouhého faktu existence. Nasadil si kompu brýle.

"Přiletěl," sdělil ihned McKelly. Van Dornovi současně probíhal před očima sled obrazů, ukazujících vysokého muže vystupujícího z kosmické lodě. Ihned poznal onu tvář i siluetu - během posledních tří let si mnohokrát prohlížel Abishovu fotografii. Tento muž byl jen mnohem mladší než ten, kterému van Dorn sťal hlavu.

"Co teď?" zeptal se Damien, přestože tuto situaci probírali už mnohokrát.

"Myslím, že se velice rád vrátíš do Algahary, kámo."

"Nemohl počkat ještě týden, hajzl," broukl Damien a sledoval, jak dívka vystupuje z moře a pomalu míří k němu. Cestou si vytřásala vodu ze zelených vlasů. "Zapni kameru," požádal McKelly, a když se van Dorn dotkl příslušného senzoru na obroučce kompubrýlí, policista hvízdal. "Bezva, kámo. Já tady makám, abych ti zajistil bezpečí, a ty si užíváš. Ale zarmoutím tě, kámo, indikátor mého svědomí je na nule. Okamžitě přijď."

"Dobře, jenom nehořekuj."

"Aha, nevím, jestli sis na letišti všiml černého proužku vytetovaného na Abishově tváři."

"Upřímně řečeno..."

"Moudří lidé tvrdí, že se tak Vdovec označí při plnění důležitého poslání."

"No..."

"To poslání, kámo, je vendeta. Přijď rychle, van Dorne."

"Pukneš závisť, panikáři. Sansanu vezmu s sebou."

"Obraz," požádal McKelly a okna jeho pracovny okamžitě potemněla, roztočily se ventilátory, konzola počítače zamrkala světélky a zabzučela signálem pohotovosti. Za

černým čtvercovým stolem seděli čtyři muži. Kromě van Dorna a McKellyho přijel na poradu náčelník bezpečnosti planety Ron el Hárám a generální prokurátor Oeo Eeon. Hárám kdysi řídil oddělení, které nyní vedl McKelly. Eeon byl kat z Rivelay.

"Nebudu připomínat fakta," začal komisař. "Život van Dorna a možná i dalších obyvatel Arky je ohrožen. Musíme zneškodnit Abishe dříve, než se dostane van Dornovi na kobytku."

"Důkazy?" zeptal se el Hárám. Většinou nepřenášel víc než tři slova. Huňaté obočí dodávalo jeho obličejí expresi vní výraz.

"Tři vraždy a vyhrožování," odpověděl McKelly, zjevně zarmoucen šéfovým rozhodným hlasem.

"Rozsudek byl vykonán," poznamenal Eeon.

"No právě," přikývl McKelly. "Za staré hříchy ho nezavíme. A to vyhrožování... směšné."

"Plukovník má pravdu," vmísil se el Hárám. "Zpochybňuji každý soud."

"Můžeme něco nahrát..." neustupoval McKelly.

"Ne," zapojil se van Dorn rozhodně do diskuse. "Žádné provokace, žádné zneužití. Počkám na něj."

"Kámo, ten tě hodlá sežrat zaživa..."

"Jsem Zákon, nezapomeň, Rayi."

"Damien má pravdu," kývl Eeon. "Víte to moc dobře. Zatím se Abish pohybuje inkognito, ale novinářští smokové to rychle vyčenichají a vezmou si ho na mušku. Jestli něco zvoráme, rozškubou nás. Abolicionisté dostanou do spárů silný argument."

"Ti pitomci?" zeptal se McKelly. "Vždyť je to bandita, vrah, maniak. Přijel sem na lov. Bude lovit lidi!"

"Copak je neznáš, Rayi? Ty svatouškovské chytráky vytloukající politický kapitál šermováním pěknými hesly?" Eeon se evidentně rozjel. "A veřejnost na to skočí: nerozlišuje mezi vraždou a popravou vraha; zločinci se nemají trestat, ale pře vychovávat a podobné žvásty. Staré jako samo lidstvo. Pijí mi krev... Ale my jsme tady proto, abychom chytali zasrané psychopaty a nepouštěli je mezi lidi. Ale s Abishem je tomu jinak..."

"Ale to nejde!" vyskočil McKelly. "Vždyť Abish Damien zabije..."

"Jen si sedni, Rayi." Van Dornův hlas zůstal klidný. "Vyjasněme si dvě záležitosti. Sloužím lidem, Rayi. Jsem otrokem vlastní volby. Pro většinu obyvatel této planety my, kati - ne soudy, policie ani statní správa - jen my, popravčí, zosobňujeme řád a právo, stabilitu a bezpečí. Vzpomeňte si, co se dělo po Collidicově případu. A to jenom neplatil daně. Ty, Rayi, chceš sebe i mne zatáhnout do nějaké levoty. To neberu."

"To jsme tedy dohodli," pokračoval po chvíli Eeon. "Zůstává druhý problém. Jak zaručit tvou bezpečnost."

"Taková možnost neexistuje," prohlásil suše McKelly. "Leda bychom ho nacpali do trezoru. Ale kdoví, s čím přijel Abish? Třeba už vypustil feromony přizpůsobené tvému organismu, které ti po pěti letech vyžerou mozek. Už jsem o takových věcech četl. I když ho pokládám za rafinovanějšího."

"Tedy..." otázal se Eeon.

"Dělejte, co můžete, ale nekomplikujte mi život," řekl van Dorn. "Vrátím se na ostrov, tam mě můžete lip hlídat."

Van Dorn se seznámil se Sansanou před půl rokem a od té doby tvořili nerozlučitelnou dvojici. Nejprve jen miloval, nyní už přímo zbožňoval společnost této vysoké dívky se štíhlou postavou, plnými nadry a hezkou, jemnou tvářičkou. Jako bioložka se specializovala na obnovu biocenóz. Dokázala povídat celé hodiny o vlivu přítomnosti spor pilolotu na zachování ekosféry stanice Spektor. Nebo o úloze požárů ve vývojových cyklech greystocké džungle. Nebo o stádech býložravců, kteří musí vypást stepi Muminie, aby tam mohly existovat podzemní kolonie chlemtačů.

Van Dorn dokázal poslouchat její řeči týden. Později potřeboval nejméně dvě hodiny oddechu a opět se s rozkoší vracel k úloze posluchače. Věděl, že není dobré milovat ženu bez chybičky. Takové se najednou zjeví v záři reflektorů za zvuků tuše. Van Dorn kdysi vyzkoušel tuto zásadu na sobě, proto se rozhodl rychle poznat všechny chyby Sansany. Byla příliš akurátní, nadměrně kritická ke všemu, co neodpovídalo jejímu mínění a vkusu, a také od muže na dovolené vyžadovala příliš mnoho. Vyzařovala však z ní jakási moudrost, kterou Damien nazval "ženskou" a která znamenala nepřeborné zásoby porozumění, trpělivosti a citlivosti. Když van Dorn zdolal jako skořápku ořechu clonu přímo ostentativní hrdosti, pronikl ke sladkému jádru - nesmírně lahodnému a opojnému.

Oddal se tedy citu bez většího odporu - prostě dospěl k závěru, že život s takovou ženou bude mnohem lepší než jiný svazek nebo samota. Nevěděl, jak dlouho tento stav vydrží. Zatím mu bylo dobře.

Na Abisha nezapomněl, avšak záležitost Vdovce odsunul do pozadí, své emoce nasměroval jinam. Avšak onen muž nezmizel - vtrhl do Damienova života v době horké dovolené a stejně žhavé lásky.

"Co uděláš, když tě najde?" pohlédla na něj Sansana vylekanýma očima. Po návratu z Algahary jí pochopitelně pověděl všechno, přestože si ještě v letadle umíňoval, že si vše nechá pro sebe.

"Nehodlám utéct."

"Ale bylo by to lepší."

"O to tady nejde," zvažněl van Dorn nacvičeným způsobem. "Jsem kat. Pro většinu lidí jsem trochu nereálný, rozumíš?"

"Ano," usmála se. "Ale proč nesmíš utéci?"

Zafuněl.

"Zákon. Zosobňuji ho. Lidé sem přicházejí proto, že slyšeli o zdejší svobodě a zákonnosti. Tato kolonie je uspořádána podle přísně dodržovaných pravidel - nepočtených, ale tvrdě střežených. V posledních letech se je pokoušejí narušovat - přijelo sem mnoho nových kolonistů, sílí akce abolicionistů. Spousta lidí si chce těmito záležitostmi vysloužit politické ostruhy. Když se ukázalo, že Abish je Vdovec, nastal rozruch. Myslím, že toho teď bude chtít využít. Existence kamer a záznamníků ztěžuje policii jeho zneškodnění nelegálním způsobem. I kdyby McKelly něco vykomboval, nahoře by to nekyřli. Volby jsou za rohem, nikdo nepotřebuje skandál přinášející hlasy abolicionistům. To za prvé. A za druhé, já nehodlám utíkat, chápeš, Sansano?"

"Ano, Damiene," přiložila mu dlaň na hrud'. "A vím, co chceš ode mne."

"Opravdu?" podivil se, třebaže to mohl očekávat.

"Chceš, abych tě na nějaký čas opustila, vid'?" Nečekala na odpověď, jen mu pozorně pohlédla do očí. "S tím nepočítej. Zůstanu s tebou."

"Tak co, kámo," zazubil se McKelly. "Pořád stejná kočka?"

"Pořád," broukl van Dorn. "Taky by sis dal říct."

"*Změna*" McKelly vychutnával každou hlásku. "Pohyb, přliv... to je život, člověče. I ta pitomá žába vidí a žere jen to, co se hýbe."

"A co naše věc?" přerušil ho van Dorn.

"Sledujeme ho. Jeho osobní čip i přes stínění poskytuje dostatečný signál. Podle něj ho lokalizujeme a kyberové z technického tvrdí, že můžeme dokonce zhruba určit, co dělá."

"A co dělá?"

"Poflakoval se městem, nakoukl do několika lokálů, chvíli si hrál na simulátoru. Teď taky do něčeho buší, od sedmi hodin sedí doma a válčí v nějaké VR."

"Mám tedy ještě chvíli volno..."

"Je to lepší, než jsem myslel. Třeba mu při kopírování vypadly části spojené s tvým podílem na jeho stětí. A jestli zamíří k tobě, budeme ho sledovat. Spi klidně, kámo. Pokud máš vůbec čas na spaní."

"Spi klidně, maličká," šeptl Sansaně do ucha, vstal a šel do kuchyně. Dívku unavil další hektický den. Jeho naopak - emoce spjaté s příletem Vdovce pohasínaly, exotická a divoká krajina za oknem bungalovu dráždila jeho obrazotvornost. Van Dorn se rozhodl posedět na verandě s drinkem a pouvažovat.

Zde na Kloboučím ostrově vypadalo všechno bezpečně a klidně. Celé souostroví patřilo arkijské přírodě. V oceánech i sladkovodních vodách tepal život, na zarostlých pevninách se dosud neobjevila velká zvířata, první obdoby pozemských ještěřů obsazovaly břehy řek a jezer. Kloboučí ostrov, nazvaný tak podle svého tvaru připomínajícího elegantní buřinku, ležel v teplém pásu. Tato část jižní polokoule tvořila obrovskou rezervaci původní arkijské přírody. Byly tu jen nečetné osady - mimořádně drahé lázně a biologické výzkumné stanice - s pečlivě usměrňovanými počty obyvatel. McKelly usoudil, že na takovém místě Abishe uhlídá nejsnáze - na Klobouk přilétala každý den jen tři letadla, u jeho břehů přistávaly jen dvě lodě týdně.

Van Dorn seděl na verandě a poslouchal bzučení velkých brouků, kterým se říkalo "vrzáči". Keře a pružné kmeny stromovitých kapradin rozechvíval mírný větřík.

Damien van Dorn, kat města Algahary, přemýšlel o svém životě.

Bylo mu čtyřiatřicet a katem byl pět let. Zákony Arky patřily k nejtvrdějším v Impériu, trest smrti ukládal zákoník za mnoho zločinů, za něž jinde odsuzovali k mnohaletému vězení s možností pobývat ve virtuálních realitách.

Na Arce se šlo na popraviště za úmyslnou vraždu, ale také za pokus o ni, dokonce i když oběť útok přežila. Na hrdle se trestal terorismus a loupež. Lidé kladli hlavu na

špalek i tehdy, když neúmyslně zavinili smrt člověka při pobytu v kybernetickém prostředí nebo pod narkotiky. Šest arkijských katů vykonávalo přes stovku rozsudků ročně. Soudní náměstí ve třech největších městech planety přitahovala tisíce lidí.

Van Dorn se přihlásil do Cechu v devatenácti letech. Zvládl vstupní psychologické testy a byl odeslán na další pozorování. Jeho chování během studií bylo neustále kontrolováno a analyzováno. Ve třidvaceti se oficiálně zapsal do seznamu kandidátů. Když zemřel algaharský kat Fordran Atlalann, pozvali kandidáty ke druhé sérii testů. I ty úspěšně zvládl - přestože nedokázal nic povědět o jejich obsahu, byly totiž simulované po odpojení mozku. Dále musel projít speciálním školením - zajistili mu bleskový právní kurs, cyklus meditací a předvedli gigantický soubor uměleckých děl, nejen lidských, věnovaných smrti a právu.

Van Dorna stejně jako jeho cechovní společníky neskotili na popravišti, primitivního řezníka, psychopata vykonávajícího cizí rozsudky. Ne - měl se stát představitelem společnosti, jednajícím v jejím zájmu; bratrem oběti, který s ní soucítí; jejím jménem zvedající trestající paži. Zosobňoval to, co tvoří základ každého právního řádu, umožňujícího existenci společnosti tvořené svobodnými a nezávislými jedinci - stálost, spravedlnost a trest. Na planetách patřících k Solárnímu impériu, závislých koloniích a nezávislých světech, se nakládalo se zločinci různě. Lidé seděli v tradičních vězeních nebo je zavírali do VR vězení, vymazávali jim části osobnosti nebo je léčili farmakologicky. Putovali do výchovných táborů nebo jim vypreparovali mozky, štěpované následně kyborgům. Rozdíly se vyskytovaly všude, kde to dovoloval imperiální kodex. O zákonodárství Cizích se van Dorn učil ve škole, ale mnohé z toho nepochopil. Na příklad v mnoha společenstvích Parksů platil zákon nutící vraha sníst mozek své oběti. Zločinec, který s tím souhlasil, musel splnit několik rituálních úkonů a byl poté propuštěn na svobodu. Po určité době však došlo k narušení jeho psychiky, k rozštěpení osobnosti - objevila se mysl zabitého, která postupně převzala vládu nad tělem. Van Dorn z biologického výkladu pochopil jen málo - jednalo se o genetickou a enzymovou paměť, ano, tak tomu říkali...

"Překvapení!" zakryly mu měkké dlaně oči. Nepostřehl, že za ním stojí Sansana.

"Už nespíš, maličká?" zeptal se nesmyslně, protože žena stála za ním.

"Měla jsem zvláštní sen..." ztlumila hlas. "Chtěl by ses milovat s někým, koho potom popravíš?"

"Takový nesmysl..." přerušil ji a vstal z křesla.

"A s někým, kdo popraví tebe, Damiene?"

"No dobrá," řekl klidně. "Jsem připraven. Povědej, co se ti zdálo. Ale upozorňuji, že by bylo záhodno skončit do večera, abychom mohli jít včas spát a po uspokojení svých sexuálních potřeb zase usnout proto, abychom si druhý den povídali..."

"Jestli nechceš, nemusím mluvit vůbec. Ještě za mnou přijdeš s prosíkem," zdůraznila toto slovo, "abych ti o něčem povídala."

"O něčem ano," zvedl ruce na obranu, "ale ne o mé práci. To je nesnadné a odpovědné zaměstnání."

"Žertuješ," přerušila ho udiveně. "Zabíjíš lidi a děláš si z toho legraci."

"Vůbec ne," zvažněl Damien, přestože vůbec netoužil po dalším opakování stejných dotazů. "Už jsem ti to vysvětloval. Nemám srdce ani svědomí. Na studiích je ze mne vypreparovali. Zabíjení a vplétání do kola však dojíhá mou duši. Jsem dokonce horší než vrazi, kterým stínám hlavy, protože ti jsou duševně choří, měli těžké dětství, nepřizpůsobili se industriální společnosti, a porážky našich vojsk u Betelgeuze navíc otřáslly jejich existencí. Kdežto já chladnokrevně šmik, šmik..."

"Další opakování." Sansana byla zjevně vydrážděná. "Opakuješ se. Nenapadla jsem tě. A ty se bráníš, odpovídáš na výčitky, které jsem neřekla."

"No dobře, dobře," ustupoval. (Zase ustupuješ, hlupáku, vyčítal si v duchu. Sežere tě zaživa a ještě než naposledy polkne, zavoláš z jejího jícnu: "Dobrou chuť!") "Vis co, projdeme se. K moři. Nejsou mraky, měla by být vidět triáda."

"Triáda? Tady?" zaradovala se a okamžitě zapomněla na hádku. I za to ji miloval. "Myslela jsem, zeje vidět jenom na se věru..."

"Na severu častěji, ale ne tak efektně. Jen si představ: perleťové moře, Arka zvolna klouže za obzor a zanechává na vlnách zlatý pruh, oba měsíce skoro současně stoupají nad horizont. Nejprve safírový Templ a o několik vteřin později v jeho stopě Křížák - menší, krvavě rudý. Potom spatříš, protože právě na souostroví je to vidět nejlíp, jak

v okamžiku, kdy se Arka vnoří za okraj světa, se měsíce začnou oddalo vat..."

"Miluji, jak vyprávíš," přitiskla se k němu. "Miluji, jak posloucháš," napadlo ho a řekl: "Jdi se tepleji obléct, po soumraku bude chladněji." Provázel ji pohledem až ke schodům. Najednou zaslechl vrčení motoru. Popošel ke dveřím. Vrčení ustalo a za stromy se vynořila štíhlá silueta vznášedla. Na jeho bocích rozpoznal Damien znak půjčovny sportovních potřeb z přístavu Barambo. Vznášedlo zpomalilo a zatočilo ke garáži. Měkce dosedlo.

Teprve teď van Dorn postřehl, že muž, který z něj obratně vyskočil, má tvář zakrytou maskou.

Frank McKelly seděl pohodlně v měkkém křesle a mával rukama ve vzduchu. Obličej mu zakrývala virtuální přilba a hlasité funění naznačovalo, že policista dělá v nereálné realitě něco, co vyžaduje značné úsilí. A opravdu - kapitán McKelly, člověk - nyní plejtvák Oouuoou, dorážel na třetí loď admirála Kolumba (což pochopitelně odporovalo všem velrybím zvykům, dějinám i zdravému rozumu. "Lidskému zdravému rozumu a velrybímu zdravému rozumu - namítl by Kelly - ale ne velrybolidskému.") Samozřejmě každou chvíli vyskočil nad hladinu, prolétl dobrých padesát metrů a rozstřílel fontány mokré mlhy. ("Když jsem velryba, tak si snad smím zaplavat," vysvětloval vždycky Damienovi, který býval raději velrybářem.)

Už byl tak blízko lodě, že viděl figurky lidí pobíhající po palubě. Dokonce se po něm pokoušeli střílet z děl. Zlostně zafuněl a zrychlil. Právě v tomto okamžiku se otevřelo modré nebe a z černé díry vyhlédla hlavička anděla s buclatými tvářemi a zlatými kučery. Cherubín otevřel lista a hlubokým hlasem, který se vůbec nehodil k jeho zjevu, zvolal: "Šéfe, šéfe! Máme problém!" Celý obraz znehybněl, potom začal bleskově mizet jako freska ze stěny starého domu, a nahradila jej obrazovka komunikátoru. Na něm se objevil obličej McKellyho zástupce Algohora.

"Co je?" prolétlo McKellymu hlavou. "Abish?"

"Ne," uklidnil ho ihned Algohor. "Ale na Klobouku se děje něco zvláštního. Potíže se síti. Nějaké poruchy, blokování, výpadky."

"Kyberprostorová bouře? Občas k ní dochází. Nedávno jsme ji měli i my."

"Jistě. Jenže tahle nezahrnuje celý ostrov. Jako by byla speciálně zaměřena na servery obsluhující výběžek sítě s penzionem van Dorna."

"A co Abish?"

"Pořád si hraje. Nevychází z místnosti. Prostřednictvím sítě se s ním nikdo nekontaktoval. Naši celý den odposlouchávají."

"Kdy bouře začala?"

"Asi před čtvrthodinou. Pavouci tvrdí, že to do hodiny opraví."

"Nepošleme tam někoho od nás? Bude to rychlejší. To jsou vládní pavouci?"

"Ne, soukromí. Našince tam bez příkazu nepustí - jde o čest."

"Tak ještě jednou proveř Abishe. Jedu k vám."

"Končím, šéfe." Algohorův obličej zmizel a místo něj se objevil obraz tří kopulujících Parksů.

"Jednou vám za ty vtípky nakopu," zavrčel McKelly a sundal si přilbu. Přísavky elektrod odpadly od spánků s tichým mlasknutím.

Nebyla to pseudotvář, tak oblíbená mezi mládeží, ale obyčejná maska, velice věrně imitující lidskou kůži. Na vzdálenost několika desítek kroků by dokázala zmást, zblízka však ne. Van Dorn ji znal. Vídál ji každý den - v zrcadle.

"Netušil jsem, že máte takové zvyky," pronesl Damien pomalu. "A víme o vás hodně."

"To se ti jen zdá, člověče," v návštěvníkově hlase zaslechl van Dorn pohrdání a nenávisť.

"Proč sis ji vzal? Stejně každý pozná, že jde o masku." Daniel pomalu analyzoval situaci. Pokud má protivník zbraň, neuteče. A máji určitě. McKellyho lidé ho propustili. Jak je to možné? Jak jim vyklouzl, když celou dobu zaměřovali jeho procesor?

Musí záležitost protahovat. Třeba si Sansana všimne, co se děje, a zavolá pomoc. Musí tedy hovořit.

"Masky často neskrývají to, co je podle mnoha lidí třeba skrývat. Co skrývá tvá černá maska, když stojíš na pódiu proti bezbrannému muži, mezi vzrušenou chátrou? Co se tehdy skrývá ve tvé mysli, kate města Algahary?"

"Vím, o co se pokoušíš," říkal si van Dorn, "dobře to znám. Diskutujeme a ty usiluješ o to, abychom argumentovali na bázi tvého jazyka. Tak takhle ne."

"Když stojím na Soudním náměstí, abych vyměřil spravedlnost zločinci jménem města a za přítomnosti občanů, nemyslím na nic, co si v takové chvíli nedokáže představit obyčejný člověk. Připomínám si oběť a zoufalství jeho blízkých, myslím na lidi, kteří se mohou stát dalšími oběťmi, pokud nezastavím vraha."

"Tuze zajímavé," posmíval se návštěvník, "dojemné..."

"Diskutuje," prolétlo Damienovi hlavou. "Možná sem McKellyho lidé už letí." Najednou zaslechl za zády zaskřípání. "Bože, ne!" Lehké kroky bosých chodidel po dřevěné podlaze.

"Nechod' ke dveřím, Saň!"

Hlas:

"Damienne, Damienne, něco se děje..."

Maska se zachvěla, návštěvník vykročil a vsunul ruku do kapsy.

"Stůj, Saň!"

"Zapnula jsem videofon, Damienne, ale nefunguje..."

"Jak to, že nefunguje, Saň," řekl si, avšak nepromluvil.

"Ani satelit, žádné spoje..." ustala v půli slova. "Kdo to..."

"Samuel Abish, samičko, Vdovec," pronesl návštěvník a strhl si masku.

"Jak je tam," vstoupil do pracovny McKelly, "už bouře ustala?"

"Ne, šéfe," přisunul mu Algohor záznamy, "ale Abish je pořád doma."

"Co říkají pavouci z Klobouku?"

"Že jde o havárii. Kdyby šlo o sabotáž, musel by někdo spolupracovat s ostrovními spojaři."

"Abishův komplic?"

"Nemyslím, i když jistotu nemáme. Taky se zmínili, že by to nemusel být člověk, postačí dobrý prohlížeč program. Ale to na věci nic nemění. Někdo by ho musel pustit do ostrovní sítě."

"A co dělají naši?"

"Sedí v přístavu. Čekají na rozkazy. Při bouři nefunguje autopilot, museli by k Damienovi vznášedlem."

"Ať jsou připraveni," pronesl McKelly pomalu, najednou však ztuhl a zaťal zuby. "Do prdele!"

"Co je, šéfe?"

"Cos to říkal o prohlížečím programu? Aby to...! Ať okamžitě jdou do Abishova pokoje!"

"Nejsou důvody, budou potíže..."

"Okamžitě!" zaječel McKelly. Oči všech podřízených se obrátily k němu. "A taky ať okamžitě vyrazí k Damienovi! Jestli mám pravdu..."

Algohor si už nasadil informační čapku a vydával příkazy. Velká nástěnná obrazovka ožila. Všichni viděli obraz zaznamenávající policisty vbíhající do hotelu a rozrážející dveře Abishova pokoje. Uvnitř nikdo nebyl. Jen na konzoli VR hráče stála malá skříňka spojená černým kabelem s počítačem. Vedle ležel list papíru. Jeden policista ho zvedl a četl nahlas:

"Porušili jste zákon, pánové, budete souzeni."

"Pitomci, zatracení pitomci," ječel McKelly, "ti zasraní Vdovci mají dokonalý procesor osobnosti. Jak jsme na to mohli zapomenout?! Nevím, kde ho vzal, prý jsou u nich

zakázané... celou dobu jsme zaměřovali duševní kopii toho hajzla. Je na ostrově..."

"Ale proč," Algozor si sundal čapku, "se pletl do ostrovní sítě? Nebýt toho, vůbec bychom nezjistili, zeje pryč..."

"Nešlo o to, abych skryl svůj obličej." Abish hovořil klidně, jako by se nebál příchodu pomoci. "Maska chrání můj mozek," poklepal se po čele, "je tam spousta čipů, bylo by snadné je odhalit a zaznamenávat."

"Co chceš?" přerušila Sansana ostře jeho výklad.

"Co se do toho pleteš, samičko," ztvrdl jeho hlas a van Dorn si uvědomil, že Vdovci pokládají ženy za nižší bytosti. Abish se však ovládl. "Slíbil jsem, že se sejdeme. Chci se pobavit. Takže..."

"Pomstít se?"

"Slyším ve tvém hlasu pohrdání, samičko. Oč jsem horší než on? Můj zákon mluví o pomstě, stejně jako jeho. Jenže on s'ál hlavu neznámému, kdežto já chci jeho hlavu, protože ublížil přímo mně. Kdo je lepší...?"

"Zabil jsi nevinné lidi!"

"Vinní, nevinní, to jsou jen slovíčka. Provinili se, protože mi stáli v cestě. Stejně jsem se provinil já, protože jsem vstoupil do jeho životní dráhy. To je celá pravda o vině..."

Uslyšeli blížící se hukot. Van Dorn pokročil ke schodům verandy.

"Stůj!" vykřikl Abish. "Ani se nehni! Ještě jsem neskončil."

Sansana tiše vyjekla.

"Určitě se díváte, proč se s vámi bavím tak dlouho," pokračoval Abish bez ohledu na narůstající hukot. Opět strčil ruku do kapsy. "Je to prostě..."

Za stromy se objevilo vznášedlo.

"Jestli se mi něco stane, pak..." pronesl výhružně Abish, ale policisté nebyli hloupí. Zastavili stroj dvacet metrů od něho a vyskočili.

"Samueli Abishi!" zvolal jeden z nich. "Jsi zatčen, neklad' odpor!"

"Na to nemáte právo, pánové," pronesl Vdovec klidně. "Nic jsem neprovedl." Otočil se k van Dornovi. "Tak to vidíš, kate. Zřejmě se vloupali do mého pokoje a teď mě chtějí zavřít. Bez důkazu. Další příspěvek k naší debatě o zákonnosti, vid', kate?"

"Vyhrožovals nám..."

"Ani náhodou. Ale povím ti něco důležitého, kate. Upustil jsem od pomsty... To je oběť, kterou jsem slíbil ve svatyni jako dárek za dobrodiní opětovného zrození. Odpouštím ti, kate."

"Proč..., to vše..." zašeptal van Dorn. I policisté stanuli. Zřejmě konzultovali s centrálou.

"Kvůli zábavě, kate, a kvůli diskusi..." usmál se Abish a chystal si nasadit masku. "Třeba se k ní někdy vrátíme..."

"Ne!" ozvala se Sansana ostře a rozhodně. Její hlas zněl výhružně. Van Dorn se k ní otočil. Dívka stála vzpřímeně s výrazem zloby, strachu a jistoty v obličejí. V ruce držela nějaký předmět.

"Zadržte ji!" Z Abishova hlasu zmizel klid. "Prosím!"

Van Dorn skočil k dívce, ale pozdě.

Třeskl výstřel, Vdovcovo tělo sebou škublo a na prsou mu vykvetla rudá skvrna krve. Chvilí stál s maskou v jedné ruce, druhou si chránil obličej.

"Proč, samičko?" zachroptěl, "proč jsi mě vyřídila..."

"Nevěřím ti, Samueli Abishi," řekla emotivně, ale přesto klidně. "A navíc je to vzrušující."

### Po třech měsících...

Potom už všechno šlo bleskově. Sansana použila speciální zbraň - Abisha nejen zastřelila, ale současně vymazala jeho procesor osobnosti. Pro Vdovce to znamená smrt. Zabila bezbranného člověka - rozsudek nemohl být jiný. Nechtěla van Dorna vidět ani s ním mluvit. Při procesu se vyhýbala kontaktům, neodpovídala na dopisy.

Případ vraždy, do které byl zapleten kat, rozbouřil veřejné mínění. K jeho uklidnění určila rada Cechu k vykonání popravy Damiena van Dorna. Neodvolal se, přestože mohl.

Sansanino chování nechápal, její mlčení ho bolelo, perspektiva smrti děsila - vždyť ji pořád miloval. A toužil jí nakonec poskytnout to, co uměl nejlépe. Smrt.

Žena, kterou miloval, vkleče tiskla tvář k tmavému špalvu. Oči měla otevřené a usmívala se.

Když zvedl meč, když vnímal pohyb ideálně vyvážené čepele, zněly mu v hlavě otázky, které mu kdysi kladla: "Co cítí tvá oběť, Damiene?", "Nemyslíš, že musí být vzrušující popravít blízkého člověka, Damiene?", "Chtěl by ses milovat s někým, koho potom popravíš?", "A s někým, kdo popraví tebe, Damiene?" Damiene... Damiene. Damiene!

"Miluji tě, kate. Vráť se k tobě," pronesla rychle dívka a on se zachvěl.

Meč dopadl - Sansanina hlava se kutálela po podestě. Tu Damien van Dorn najednou pochopil, že dnes večer k němu přijde vládní informatik Olgierd REM. Tajně ho bude informovat, že na Arku záhy přijedou zástupci jednoho z toforijských Domů, aby převzali tělo své sestry. Tak tomu bude...

Spoustu věcí nevěděl - jestli vraždila pro jeho ochranu; jestli ji Dům vyslal sledovat Abishovu činnost; nebo jen vyhledávala silné dojmy? Jedním si byl jist - začaly tři roky nejdelsího čekání jeho života.

Sansanina hlava se zastavila se zavřenýma očima, což podle katů z Taraskatu znamená budoucí štěstí.

*přeložil Pavel Weigel  
ilustroval Jan Jírovec*

Gustavo Gasparini

# TOVÁRNA

Konečně jsem se dostal k tomu, abych všechno sečetl a uzavřel. Vyřešení problému jsem věnoval celý život, hned v útlém mládí jsem si zvolil osud podivína a stal jsem se nastalo vydědencem, člověkem bez vlasti a beze jména, bídným anonymním tvorem putujícím bez ustání až do konce svých dní, místo abych spokojeně pracoval ve své záviděníhodné funkci Specializovaného technika pro koordinaci a montáže, k níž mě určil přirozený výběr.

Udělal jsem dobře? Teď, když jsem došel ke konci svého dlouhého života (jistě; existence Specializovaného technika trvá jen tři osminy existence Vedoucího, je však čtyřikrát delší než existence Dělníkova), teď musím bohužel přiznat, že dosud nejsem schopen uspokojivě zodpovědět základní otázku.

Otázka mě nepřetržitě provázela všechny roky mého předlouhého putování ze sektoru do sektoru, z oddělení do oddělení, když jsem neochvějně sestupoval a vystupoval do nesčetných pater továrny, přestože se mě občas nečekaně a zrádně zmocňovala beznadě a celé mé snažení mi náhle připadalo směšné a zbytečné.

Tehdy jsem teskně vzpomínal na všechno, co jsem vědomě a bez váhání opustil pro klamné chiméry, a jako ve snu jsem spatřil vábívý obraz drahého a důvěrně známého prostředí oddělení, v němž jsem spatřil světlo světa, v němž jsem blaženě vyrůstal a v němž jsem dostal i pečeť své kvalifikace.

V klidném bezpečí toho teplého lůna bych byl mohl šťastně strávit celý život jako vědomá buňka, která se účastní radostné výrobní činnosti továrny a uvědomuje si svůj nepatrný, ale důležitý podíl na všeobecném mechanismu.

Cizincův příchod úplně změnil můj osud. Náhle se objevil na prahu, a přestože jsme byli zabráni do usilovné práce, jeho pronikavý pohled přitáhl jako magnet naši pozornost. Měl vzhled Vedoucího, ale s nádechem nedefinovatelné záhadnosti, kterou zdůrazňovala i jeho nezvyklá výslovnost.

Uchvácení jsme naslouchali; slova do nás pomalu pronikala, kreslila před námi fantastické arabesky a vyvolávala v nás podivné, netušené ozvěny. Mluvil o velmi vzdálených sektorech, o jejichž existenci jsme neměli ani zdání, o složitých zařízeních sestavených neznámými mechanismy a určených k výrobě předmětů, které jsme si neuměli představit. Popisoval bizarní technologie používané v dalekých sektorech a my jsme si s lítostí uvědomovali, jak nicotný je ve skutečnosti usek, který známe z obrovské továrny, v němž jsme se narodili a vyrostli a v němž budeme pracovat do konce svých dní.

Cizincova slova na mě působila jako zvláštní druh lehkého omámení, z něhož jsem se nedokázal probrat. A tak

když mi skončil turnus a mohl jsem opustit halu, poprosil jsem neznámého o čest, abych se s ním směl rozdělit o svůj příděl výživných látek. Ochoťně souhlasil a bez váhání se mnou šel do kabiny, která mi byla přidělena k obývání. Dobře jsem znal předpis, že po jídle je nutné odpočívat, moje zvědavost však byla větší než svědomitost a já jsem dál naslouchal Cizinci.

Než navždy opustil rodný sektor a vydal se hledat Pravdu, byl Vedoucím třetí třídy. Po těch slovech mu oči zastřela temná mlha a na dlouho se odmlčel. V té odmlce jsem tušil jakýsi tajemný význam.

"Pravdu?" opakoval jsem s dychtivostí. "A našel jste ji?"

"Jsem velmi starý," odpověděl s klidnou rezignací, "už nemohu doufat, zeji najdu."

Ulpěl na mně očima, které během jeho předlouhého života viděly tolik věcí, ale před nimiž Pravda tvrdošíjně prchala.

"Co rozumíte Pravdou?" zeptal jsem se nesměle.

Smutný, trpělivý úsměv rozjasnil na okamžik potemnělou tvář. "Pravda je esence skutečnosti; převedena do srozumitelných pojmů vypovídá o skutečné přirozenosti továrny, toho nesmírného a tajemného světa, ve kterém všichni žijeme. Nikdy ses sám sebe neptal, proč továrna existuje? Jaký je její účel?"

"Proč bych se měl ptát? Účel továrny je vyrábět výrobky."

Opět se smutně usmál, skoro s námahou. "Komu ty výrobky slouží?"

"Komu by měly sloužit? Nikomu!" divil jsem se. Žertuje snad Cizinec? Ale jeho hlas byl vážný a hluboce melancholický.

"Až já zemřu, ty budeš hledat Pravdu," řekl s jistotou a pevně mi stiskl ruku. "Cítím se velmi unaven. Zajímá-li tě problém Pravdy, podívej se zatím do mých poznámek."

Podal mi malou paměťovou mušli. Zapnul jsem ji, hned jak zaujal odpočinkovou polohu.

\* \* \*

Cizinec už se z hlubokého spánku neprobudil. A když světelné číselníky velkých časoměrů našeho sektoru odměřily trvání dvou dnů, bylo jeho tělo odevzdáno konvertátoru, aby se přeměnilo v čistou energii a mohlo tak být znovu včleněno do živého organismu továrny.

Tehdy jsem navždy opustil naše oddělení a vydal jsem se na dlouhou pouť, poháněn hryzavým, nepotlačitelným neklidem, jež ve mně probudily Cizincovy poznámky. Jako zákeřný jed rozhodaly dosud neporušený klid mé mysli a přinutily mě nahlédnout do propastného víru pochyb a zmatku, který vyhloubily jejich znepokojivé otázky. Jako mnozí přede mnou (jak jsem se dověděl z Cizincových poznámek) jsem se vydal hledat Pravdu.

Desítky a desítky let jsem putoval továrnou a procházel stále dalšími halami s neznámým, nesrozumitelným zařízením; v nevyčerpatelném kaleidoskopu se před mým uvažujícím zrakem střídaly záhadné stroje sestavené do nekonečných řetězců automatických linek, které vyráběly podivné, nepochopitelné předměty. Mé neuhasitelné žízní po poznání se nabízely nespočetné tváře továrny, ale míjel jsem jednu za druhou, aniž jsem odhalil tajemství skryté pod klamným závojem zevnějšíku přístupného lidským smyslům.

Dělníci, Technici a Vedoucí, jež jsem na své cestě potkával, byli ochotní a sdílní, ale nijak mi nemohli pomoci. Ježto v Cizincových poznámkách byly i výklady jazykové, dokázal jsem porozumět jejich barbarským nářečím, avšak názory na přirozenost továrny a na její účel si tak protiřečily, že pro mé eschatologické pátrání neměly žádnou cenu.

Mnozí byli pevně přesvědčeni, že právě jejich sektor je středem továrny. Pokládali ji zakoulí skládající se z několika set, nejvýš z několika tisíc sektorů, a dokonce vyprávěli o pradávných bájných hrdinech, kteří se odvážili až do periferních oblastí, aniž se kdy vrátili zpět. Spatřili prý strašnou propast absolutního prázdna a pohled do nebytí byl tak děsivý, že se do něho okamžitě zřítily.

Podle zastánců této teorie byly periferní sektory neobydleny; nebyly vhodné pro život, chyběly prý tam stroje a konvektory. Byla to pustá země nikoho, hraniční pásmo mezi bytím a nebytím.

Jiní byli naopak přesvědčeni, že továrna není omezena v prostoru ani v čase, že je sama nekonečným a všeobecným bytím, a nebytí že je pouhá abstrakce, jen teoretický protiklad jsoucna bez reálného obsahu.

Továrna existuje odevždy, tvrdili ve svých sporech s kreacionisty, nemůže mít počátek v čase; je totiž nesmyslné připustit, že by samo bytí mělo vnější příčinu, která je zplodila v lůně nebytí. Továrna je *causa sui*, sama sobě příčinou. Marná je tedy snaha přisoudit továrně nějaký vnější účel; nemůže mít jiný ucel než sebe samu.

Obě protikladné teorie zdánlivě smířovali ti, kdož předpokládali, že se organismus továrny neustále rozpíná; obyvatelé vnitřních zón nikdy nemohou dospět žádnými fyzickými prostředky k periferním sektorům, protože ty se vzdalují od středu rychlostí těžko pochopitelnou lidské mysli. Podle nich továrna existovala od věčnosti v omezeném stavu extrémně koncentrované hmoty a v zárodku již obsahovala celý svůj pozdější vývoj. V jednom okamžiku před nesčíslnými roky pak jakýmsi aktem samotvoření stlačená hmota vybuchla a zahájila proces kosmické expanze, který dosud trvá.

Ne, namítali jiní, zrod továrny nelze omezovat na jedinou explozi před dávnými věky, ne, ne! Tvoření stále probíhá, celá továrna není nic jiného než nepřetržitě věčné tvoření, podmíněné neustálým vznikáním elementárních částic, jež jsou podle posledních objevů základní strukturou skutečnosti.

Toto ustavičné produkování nové hmoty posouvá nezdolitelným tlakem periferní sektory dál a dál od centra. Rychlost jejich unikání se stále zvyšuje, jak za nimi následují další sektory, až se stanou nekonečně těžkými a jejich rozměry se zmenší natolik, že se budou rovnat nule. Tím přestanou existovat a umožní tak továrně, aby její celková hmota zůstala konstantní; každou sekundu zaniká stejné množství hmoty, jaké se v témž okamžiku tvoří.

Ale co výrobky? připomínali jiní. Neslouží ani Vedoucím ani Technikům ani Dělníkům. Nespočetné roky, ne-li

přímo od věčnosti, se hromadí v obrovských skladištích, aniž je kdy docela zaplní. Má se z toho vyvodit, že i skladiště se donekonečna rozpínají? Nebo bychom spíš měli přijmout hypotézu, jakkoliv se zdá šílená a plná metafyzické hrůzy, že jsou výrobky určeny nepředstavitelnému vesmíru mimo továrnu? Že je tento vnější vesmír jakousi čtvrtou dimenzí, která do sebe bez přestání všechny výrobky vstřebává prostřednictvím skrytých automatických mechanismů, takže už není možno vnímat je lidskými smysly?

Ale proti této výstřední, bludné teleologické koncepci se postavili vyznavači univerzálního ducha, který je imanentně přítomen v továrně a v jejích obyvatelích. Továrnu chápali jako součást složitého kosmického celku, který zahrnuje množství továren uvnitř obrovské supertovárny, jež je spolu se všemi ostatními supertovárnami součástí ještě větší továrny, a tak to postupuje donekonečna ve stále gigantičtějších rozměrech.

Také uvnitř naší továrny nepřetržitě raší nesčetné menší továrničky, z nichž každá obsahuje neomezené množství ještě nepatrnějších továren, a ta závratná pyramida nekonečného počtu světů donekonečna se násobících je kosmickou apoteózou univerzálního ducha.

A my sami, tvorové továrny, prohlašovali triumfálně ti mrzčí šarlatáni, ti bezectní šířitelé pošestilých báchorek bez hlavy a paty, my snad nejsme složeni z týchž prvků jako továrna? Jaký smysl má naše nelogické rozlišování mezi živým a neživým světem? Život pyšně pokládáme za výhradně naše výsostné právo; nepulsuje však také, a mohutněji, v nekonečných obvodech továrny, vedle nichž jsou naše křehké skořápky jen směšnými, jepičími buňkami určenými rychle ztratit vlastní individualitu v lůně konvertitoru? Co jiného jsme my všichni než malinké, slabé a pomíjivé produkty továrny?

To jsou jen některé z nesčetných teorií, které vznikly v různých vzdálených sektorech; všechny se pokoušejí přesvědčivě řešit znepokojivé otázky plynoucí z toho, že neznáme přirozenost světa, který nás obklopuje, přestože jsme jeho neodmyslitelnou součástí.

Kdo jsme? Proč jsme v továrně? Jaký je náš cíl? Proč továrna existuje? Zanikne někdy?

Tíživé, mučivé otázky, na které může dát odpověď snad jen rozevřená tlama konvertitoru. Já jsem už starý a unavený, k smrti unavený. Brzy se rozplynu ve žhavém objetí konvertitoru a snad ve víru zániku na okamžik okusím závratnou chuť pravdy.

*přeložila Ludmila Freiová*

# Kir Bulyčev

Jednotná vůle sovětského lidu

Tyto zápisky se týkají události, která se stala v posledním roce života Leonida Iljiče Brežněva. Tehdy bylo jejich otištění naprosto nemožné: systém hrobového mlčení a všeobecné dobrovolné amnézie fungoval dokonale. Polovina Krasnojarského kraje by mohla zmizet pod zemí, ale nebýt při tom náhodou zahraniční turista, tato událost by pro nás neexistovala. O zemětřesení v Ašchabádu jsem se dověděl dvacet let po zkáze města. A o válce v Afganistánu až tehdy, když odtud začala odcházet naše vojska. Celou dobu jsem si myslel, že tam poskytujeme nezištnou pomoc dodávkami potravin a průmyslových výrobků.

Nevím, co mě přimělo k zaznamenání okolností Velkého hlasování. Možná předtucha smrti generálního tajemníka.

Viděl jsem Kabinu na vlastní oči. Koncem října přistála na břehu řeky Moskvy nedaleko Zvěničgorodu, u akademického penzionu. Přistála za úsvitu, bez fanfár a ohňostrojů, mezi skleníkem, kde se pěstují růže a karafiáty pro družební organizace, a cestičkou k přístavišti.

Kabina vypadala nenápadně a podobala se kovové garáži. Střecha se jí leskla, stěny měla matné. Dveře zavřené.

Když ředitel penzionu, kterého vzbudil zahradník, přišel ke Kabině, pokládal ji za chuligánství. Bezúspěšně se pokusil otevřít dveře.

Během čekání na příchod policie začala Kabina vysílat. Vysílala a my jsme ji obstoupili.

Hlas Kabiny byl hluboký a bez cizího přízvuku.

"Obyvatelé Sovětského svazu," promluvila Kabina, "my, psychologové Velkého společenství galaktických civilizací, uskutečňujeme experiment a prosíme vás, abyste se na něm podíleli. Naším cílem je zjistit, kdo z již nežijících lidí je ve vaší zemi nejoblíbenější a nejpopulárnější. Za tři dny, ve dvanáct hodin moskevského času, uslyší všichni obyvatelé SSSR signál. Po jeho zaslechnutí si pomyslete jméno oblíbeného člověka. Osoba, která získá největší počet hlasů, ožije uvnitř Kabiny a bude taková, jaká byla v době úmrtí, avšak zdravá a životaschopná. Myslete, drazí bratři a sestry."

Hlas Kabiny byl slyšitelný nejen zde. Rozezněl se po celé zemi, v uších každého z milionů mých spoluobčanů.

"Provokace," prohlásil ředitel. To byla první reakce na prohlášení. Ostatní posluchači mlčeli. Tehdy ještě nikdo nevěděl, že Kabina promlouvá ke všemu lidu. Mysleli jsme si, že prohlášení se týká jen nás. A protože

většina lidí nevěří v návštěvníky z vesmíru, přestože by docela rádi, lidé kolem mě se začali nedůvěřivě a nejistě usmívat.

Asi za půl hodiny přijelo několik vojenských transportérů a tři černé volhy. Kabinu obklopily jednotky KGB a obyvatele penzionu odvezly zvláštní autobusy do Moskvy k výslechu. Událost neměla pro svědky žádné nepříjemné následky, pokud nepočítáme, že mi byl zamítnut turistický zájezd do Bulharska.

Druhého dne ráno, po obdržení hlášení generálporučíka Koladkina, se sešlo Politické byro ÚV KSSS.

Předsedal Leonid Iljič Brežněv, tehdy ještě žijící.

Jako první vystoupil generálporučík Koladkin, který oznámil, že Kabina je uzavřená a navzdory úsilí speciální skupiny se dosud nepodařilo proniknout dovnitř. Materiál, z něhož je Kabina zhotovena, nebyl odebrán k analýze vzhledem k jeho mimořádné tvrdosti. Byly zahájeny podkopové práce.

"Takže jste neudělali nic?" obrátil se Brežněv k Andropovovi, který sice v KGB už nepracoval, ale Leonid Iljič na to zapomněl.

"Spěch může jen uškodit," odpověděl Andropov. "Máme ještě tři dny."

"Jaké jsou zprávy ze Spojených států?" zeptal se Brežněv.

"Telefonoval Dobrynin," odpověděl ministr zahraničních věcí Gromyko, "že v USA se stalo něco podobného. Nedaleko New Jersey. Vládne tam masová psychóza."

"Nelze vyloučit, že jde o provokaci," řekl Cerněnko. "To oni dokážou. Křičí 'Chyťte zloděje!' a sami nejsou lepší."

"Konstantin Ustinovič může mít pravdu," řekl Brežněv. "Ještě něco?"

"Informace z Pekingů," kousl se do rtů Gromyko.

"U nich taky?" podívil se Ustinov.

"Oficiální informace nemáme, ale tlumočníci našeho vyslanectví zachytili text. Je stejný."

"Nelze vyloučit, že jde o provokaci," řekl Ustinov. "Navrhují mobilizovat zabajkalský a západní vojenský okruh."

"A co říkají naši vědci?" zeptal se Brežněv.

Vědce do Politického byra nepozvali. Odpověděl za ně Andropov.

"Informoval jsem se v Akademii věd. Jsou skeptičtí. Tvrdí, že ve vesmíru neexistuje život."

"Tak pokračujte v bádání," rozhodl Brežněv. "A my přejdeme k dalšímu bodu programu. Soudruzi, chci vás

informovat o svém jednání se soudruhem Machelem, což je, jak víte, vůdce Mozambické lidové republiky."

Politické byro přešlo k aktuálním událostem, ale nedokázalo se jim věnovat. Za půl hodiny vyslechli jeho členové, stejně jako všichni občané SSSR, opakovanou informaci Kabiny.

Členové Politického byra mlčky vyslechli prohlášení. Po chvíli Brežněv pronesl:

"Zvuková izolace této místnosti je mizerná."

"Budou podniknuty příslušné kroky," slíbil Černěnko.

"Pozdě," řekl Brežněv, "když jsme je slyšeli tady, mohl někdo slyšet odtud nás."

"Výstižné," ocenil jeho slova Černěnko.

Všichni mlčeli. Posléze se odvážil přerušit ticho Dolgich.

"Zpráva z Novosibirská. Tam to slyšeli také."

"Není to provokace?" přelétl Brežněv pohledem soudruhy.

"Nelze vyloučit," podpořil generálního jako první Andropov, "že musíme reagovat."

Rozhodli se vyhlásit přestávku na oběd a léčebné zákroky. Potom se opět sejdou.

V té době jsem jel do Moskvy autobusem se zastřenými okny. Vedle mě seděl profesor Jevstignějev z Ichtyologického ústavu.

"Co si o tom myslíte?" zeptal jsem se.

Profesor byl zamyšlen, brýle mu sklouzly na špičku nosu, jako by se chystaly ke skoku do horní kapsy kabátu. Páchl prachem a cibulí. Tak se podobal typickému profesorovi, že bylo všechno jasné - ve vědě je nulou. Vědu posunují dopředu jen lidé, kteří se nepodobají profesorům.

"Zemřela mi žena," řekl profesor a pokusil se odsunout záclonku na okně, jako by pochyboval, že nás opravdu vezou do Moskvy.

"Občane," zavolal na něho poručík, "vyhlížení je zakázáno."

"Upřímnou soustrast," řekl jsem profesorovi.

"Co když je to šance, aby se vrátila?"

Udiveně jsem na něj pohlédl. Ukázalo se, že profesor uvěřil v možnosti Kabiny.

"Myslím," řekl profesor, "že každý bude chtít své."

"V tom případě máte malou naději," usmál jsem se.

"Naději mám," řekl profesor. "Každý člověk, i když neuvěří, zatouží po oživení někoho blízkého. Každý svého. A já mám jisté úspory."

"No a?"

"Koho byste například oživil vy?"

Tu jsem si uvědomil, že jsem na nikoho nepomyslel.

"Co takhle Puškina?" zeptal jsem se.

"Jste svobodný? Jste ještě mladý."

"Svobodný."

"A kdybych vám nabídl," zachytil profesor padající brýle, "dejme tomu padesát rublů, a sdělil vám jméno své ženy. Peníze zřejmě potřebujete?"

"Udělal bych to i zadarmo," řekl jsem, "ale vaše naděje je nulová."

"Mám na knížce čtyři tisíce tři sta," zašeptal mi profesor přímo do ucha.

"Nešeptat," pronesl zezadu poručík.

"A kdybych získal dvě stě lidí?" řekl profesor rychle a odsunul se. Jeho pohled byl prázdný.

"Musím si to rozmyslet," řekl jsem.

"Šedesát rublů?" zeptal se profesor. "Víc nemůžu."

"Co když vezmu peníze a budu myslet na někoho jiného?"

"Nejsem tak naivní," řekl profesor. "Dáte mi potvrzení, že budete myslet na mou zemřelou ženu."

Nápad byl naivní. Profesor nevěděl, že v Puškinově muzeu právě probíhá jednání komise, která se jednomyslně usnesla vzkřísit Alexandra Sergejeviče Puškina.

V téže době dav lidí hlučel a dokonce tančil kolem Stalinova muzea v Gori. Mnoho lidí bylo přesvědčeno, že skutečný vůdce záhy vstane z mrtvých a zavede v této nemocné zemi pořádek.

Politické byro se sešlo opět po obědě. Státníci byli nasyceni, ale nervózní. Měli učinit historické rozhodnutí.

"Úvodem," řekl Leonid Iljič, "vyslechneme informace ze zahraničí. Máte slovo, Andreji Andrejeviči."

Gromyko se kousl do rtů a řekl:

"Ve zkratce. V USA vládne anarchie. Televize provádí průzkum veřejného mínění. Začaly bouřlivé demonstrace."

"Moment," přerušil Brežněv gestem mluvčího a obrátil se ke Ščekolovovi, kterého speciálně přizvali na jednání Politického byra. "Posilněte moskevskou policii," přikázal mu. "Aktivizujte policejní akademii a učiliště. Ostatně sami víte co, nebudu vás učit. V hlavním městě musí být pořádek."

"Už je vše zařízeno," usmál se Ščekolov.

"Co chtějí reakční kruhy v Americe?" zeptal se Brežněv Gromyka. "A pro koho je pokroková část společnosti?"

"Jako obvykle je obraz rozporný," řekl Gromyko. "Pokroková část společnosti na jihu je pro oživení černošského vůdce Martina Luthera Kinga."

Brežněv uvažoval. Po chvíli řekl:

"Vzpomínám si na soudruha Martina Luthera. Hodně udělal pro věc míru. A co požaduje monopolní kapitalismus?"

"Nastal úplný rozklad," řekl Gromyko. "Mám zjištěné údaje. Na prvním místě je Lincoln."

"Znám soudruha Lincolna," řekl Brežněv. "Dobře. Pokrokový státník. A co v Čínské lidové republice? To je pro nás důležité."

"Rádio Peking oznámilo, že má být vzkříšen Mao Ce-Tung. Tvrdí, že toto vzkříšení bylo osobně zajištěno předvídavým soudruhem Maem."

"Málo pravděpodobné," řekl Brežněv.

"Myslím, zeje to jen kouřová clona, vlivné síly v Čínské republice to nepřipustí."

"Proč?" tůkl Brežněv tužkou Kuzněcovovi do hrudi. Zaujal ho.

"Tam poletí hlavy. To je stejné, jako bychom vzkřísili Stalina." Kuzněcov si pamatoval dobu kultu osobnosti.

Pocítil kolem sebe prázdno a ztuhl. V místnosti nastalo takové ticho, jako by všichni přestali dýchat.

"Dopustil jste se netaktnosti, soudruhu Kuzněcove," řekl posléze Brežněv. "Právě od vás jsme to nečekali. Komuniste nesmi ani na chvíli zapomenout, že našim velkým nežijícím vůdcem je Vladimír Iljič Lenin."

"Ale já k ničemu nevybízím," řekl Kuzněcov a na tváři mu vyskočily rudé skvrny. "Chtěl jsem navrhnout právě Iljiče."

"Jenom jestli," vmísil se Černěnko, "to všechno není provokace."

"Právě," podpořil ho Brežněv. "Už jste zjistili čím?"

"Malá naděje," odpověděl Andropov. "I když bych za této situace dal přednost tomu, aby šlo o provokaci."

"Nechápu," vzdychl Brežněv.

"Jestli jde o provokaci, vyšumí. A pokud to není obyčejná provokace, ale dejme tomu provokace v galaktickém měřítku, musíme ji mít pod kontrolou a zajistit, aby si lid jednohlasně pral toho kandidáta, kterého vybere Politické byro. A my musíme přijmout příslušné usnesení." Andropovův hlas byl tichý, ale tvrdý a hrozivý. Andropov se začal podobat Berijovi a přestože šlo jen o vnější podobu, Brežněva zamrazilo.

"Jaké rozhodnutí?" uslyšel Brežněv svůj dutý, přerývaný hlas a pochopil, že ho hlas zradil: on tu není od toho, aby kladl otázky, ale činil rozhodnutí.

"Vždyť jste sám naznačil," podivil se Andropov.

"Lidstvo mělo jen jednoho génia," řekl Černěnko.

"Potřebuje právě Vladimíra Iljiče, vidíte, Leonide II-

Ale Brežněv mlčel. Neodpověděl Černěnkovi slovem ani gestem. Pochopil totiž... Jde o provokaci. Gigantickou, nesmírnou, možná dokonce vesmírnou provokaci, namířenou proti němu, generálnímu tajemníkovi osobně a proti sovětskému státu obecně.

Ustinov, který nevytušil úvahy generálního, přilil olej do ohně.

"V kolektivech mas," řekl, "a v některých armádních útvech probíhají spontánní shromáždění pod heslem: "Lenin je s námi! Lenin věčně živý!" Za této situace navrhuji podpořit to, co zahájily masy."

Zazněl potlesk.

Brežněv mlčky vstal a zamířil ke dveřím. Ode dveří vyrazila ochranka a lékař v domněnání, že generální potřebuje reanimaci. Avšak on prošel kolem nich.

Pustili mě časně ráno. Protestoval jsem a tvrdil, že metro ještě nejezdí.

"Vezmi si taxík," poradil mi major, který mě vyslyšel jako poslední. Znal obsah mé peněženky.

Taxík jsem si nevzal. Šel jsem pěšky. Ráno bylo jasné, ale chladné. Na ulici leželo poslední listí.

Ve městě vládl nepřirozený klid. Jako před začátkem olympiády. Na každém rohu stáli policisté. Po dvou, po třech.

Vedle obvodního výboru strany se tlačilo, mrzlo a přešlapovalo několik zachmuřených, ale soustředěných penzistů. Ode dveří výboru je odděloval kordon policistů.

Když jsem procházel kolem, jeden penzista v černém, obnošeném kabátu, ověšeném divizními a armádními výročními odznaky, zvedl kostnatou pěst a zvolal:

"Lenin věčně živý!"

Policisté mlčeli.

Pochopil jsem: vzkříšíme Iljiče.

K Puškinovu pomníku na Puškinově náměstí navzdory časné době pokládaly babky kytici svěžích aster.

Právě tehdy opět zazněl hlas Kabiny, pronikající do mysli všech lidí. Text byl naprosto stejný jako včera. Stařenky se narovnaly a jedna z nich hlasitě zvolala:

"Na shledanou, náš génie!"

Policista začal postrkávat babku ke vchodu do metra.

Napadlo mě, že jsem asi měl vzít těch pět pětetek od profesora. Stejně to měl ztracené.

Politické byro zasedalo od rána. Ščekolov informoval o vnitřní situaci. Potom vyslechli zprávu Rady obrany státu. Situace v zemi byla takřkajíc normální. Funkcionáři čekali na rozhodnutí z ústředí, dokonce se ho dožadovali v obavě, aby nepropásli příležitost. V některých obvodech v předtuše rozhodnutí Politického byra schválili rezoluci "Vrátíme Lenina lidu". Brežněv mlčel. Potom Gromyko přečetl telegram od levé frakce Dělnické strany Lichtenštejnská, v němž mimo jiné stálo:

DOUFÁME, DRAHÝ LEONIDE ILJIČI, ŽE VÁS SPATŘÍME NA TRIBUNĚ MAUZOLEA PŘI PŘEHLÍDCE K VÝROČÍ VELKÉ ŘÍJNOVÉ SOCIÁLISTICKÉ REVOLUCE SPOLEČNĚ S VLADIMÍREM ILJIČEM LENINEM, POKRAČOVATELEM JEHOŽ DÍLA JSTE VY.

Brežněv otevřel ústa. Všichni čekali na jeho slova. Zeptal se:

"Vy -je velkými písmeny?"

"Tam je velkými písmeny všechno, Leonide Iljiči," předběhl Gromyka s odpovědí Černěnků.

Všichni mlčeli. Bylo třeba něco učinit. Situace byla mnohem složitější, než vypadalo na první pohled. Původní usnesení, jednomyslně schválené včera, se po nočním promyšlení vůbec neukázalo jako ideální.

"Tady soudruzi z Lucemburska..." začal Brežněv.

"Z Lichtenštejnská," opravil ho netaktně Gromyko a Brežněva napadlo, že se Gromyko cpe na místo nástupce moc neomaleně. Ale Andropov ho nepustí. Ne, nepustí. Brežněv těmito úvahami nemyslel na svou smrt - ta byla něčím nereálným. To mu však nevadilo v úvahách o nástupci.

"Tady soudruzi z Lucemburska," pokračoval Brežněv, "mě staví na mauzoleum vedle Iljiče. To není taktika."

Andropov se snažil neusmívat. Jeho představitelství však zrádně a jasně vykreslila obraz obou současně. Jednoho v placaté čepici, druhého v klobouku. Nepříjemný obraz!

"A kdo bude ležet v mauzoleu?" zeptal se najednou Kunajev. Otázka byla barbarská, přesně takovou bylo možné očekávat od představitele středoasijské republiky.

"V mauzoleu," řekl tiše a tvrdě Andropov, který už všechno promyslel a pochopil, "bude ležet Vladimír Iljič Lenin."

"A na tribuně?" nepochopil Kunajev.

"Na tribuně bude Leonid Iljič, a pokud se nezmění okolnosti, také vy."

Ozval se souhlasný šum. Všichni pochopili, že není doba na vzkříšení Iljiče. Černěnků hodlal při této příležitosti pronést menší projev, ale Kuzněcov ho nenápadně postrčil loktem a Černěnků se kousl do jazyku. V této situaci bylo nebezpečné každé slůvko.

"Je třeba navrhnout alternativní heslo," řekl Andropov. "Podle údajů, které jsem obdržel, se čínští vůdci pokusí oživit Sun Jat-sena."

"Znám soudruha Sun Jat-sena," řekl smířlivě Brežněv. Nejhorší měl za sebou, opět byl mezi svými pomocníky, spolubojovníky a zastánci stejných názorů. "Hodně udělal pro čínskou revoluci. To je klasik čínské revoluce."

"Klasik?" ozval se Dolgich. "To je ono, klasik!"

"Jenom ne Stalina!" zvolal Ustinov. "Já jsem s ním pracoval."

"Postarejte se," vyzval ho Brežněv, "aby byl v Gruzii klid. Jaký máte okruh? Zakavkazský?"

"Soudruzi splní svou povinnost," prohlásil Ustinov.

Večer ve zprávách hlasatel, neskrývajících své vzrušení a rozechvělý hlas, oznámil usnesení Politického byra a Rady ministrů: "Zítra ve dvanáct nula nula moskevského času každý občan Sovětského svazu splní svou stranickou a občanskou povinnost. Každý si bude přát, aby po dlouhém spánku v hrobě se probudil a přistoupil k plnění svých povinností vůči pokrokové společnosti vynikající klasik marxismu-leninismu Karel Marx."

Když oznamovali Juto zprávu, byl jsem právě u Eleonory. Vařila kávu. Červená sukně obepínala její zadek tak těsně, že jsem náhle pochopil, proč je stále tak sexuálně vzrušená.

"Slyšíš?" zvolal jsem. "Vybrali Marxe."

"Slyším," řekla Ela klidně. "Nejsem hluchá."

"Ale proč ne Lenina? Proč? Lid je nepochopí."

"K čemu je jim Lenin?" podivila se upřímně Ela. "Co by s ním dělali? Zpovídali se mu, jak prosráli jeho světlé ideje?"

"Drž se zpátky, Elo," vyzval jsem ji. "Nevyznáš se v politice."

"A ty v životě. Já na jejich místě bych ho zakopala tak hluboko, aby se k němu žádný vetřelec z vesmíru nedohrabal."

"A Marx?"

"To ti musím vysvětlovat? Marx ani rusky neumí. Dostane Ustav marxismu-leninismu a daču za Moskvou. Kolik mu bylo, když umřel?"

"Hodně."

"Tak ať si užije poslední dny v penzi. Nebo ještě lip - ať ho pošlou do NDR. Tam ať si ho užijí."

Ela měla pravdu, avšak úsnivý pocit nespravedlnosti mě neopouštěl. Nebylo to v pořádku.

"Takže v Americe bude Lincoln, Číňané budou mít Maa a my německého klasika?"

"Moc posloucháš nepřátelskou propagandu," řekla Ela, "a ta jako vždycky lže. Ještě uvidíme, koho tam vzkřísí. Možná nikoho. Třeba je to bluf."

"Jaký bluf?"

"Kosmický. Docela normální. Zkoumají nás. Napij se kávy a svlékni se. Nezapomeň, že mám dnes noční."

Ela je ošetrovatelka v psychiatrickém ústavu. Má odolnou povahu.

Toho večera jsem byl roztržitým milencem. Ela se mnou nebyla spokojená. Docela mimo mísu jsem se zeptal:

"Co se stane, když oni, tedy my, si budeme přát Lenina? Nebo Lermontova?"

"Mohl by ses konečně soustředit?" sykla Ela.

Později při oblékání řekla:

"Jen si přejte, koho chcete, to zrovna! Zítra rozhodnou. A taky nacvičí."

Měla pravdu. Celý příští den to v naší zemi vřelo.

V každé továrně i kolchozu organizovali spontánní mítinky pod heslem: "Marx věčně živý!" Pion<sup>^</sup>ři v rádiu zpívali píseň, složenou přes noc skladatelem Šanským: "Všechny díly Kapitálu Karel Marx napíše znovu!" s refrénem: "Naučme se, přátelé, všechny dfly postupně!"

Také jsme měli schůzi.

Kuprijanov prohlásil, že tvůrčí rozvoj marxismu získá mohutný podnět, který nám umožní daleko předstihnout západní filosofické systémy. Nové proudy, odrážející péči... a tak dále. Zástupce obvodního výboru přečetl tajné usnesení. V něm otevřeně stálo, že Politické byro pozorně prozkoumalo tento problém. Byl vysloven názor vzkřísit námi všemi milovaného Vladimíra Iljiče Lenina. Avšak informace získané z galaxie přesvědčily stranu a především jejího generálního tajemníka, že v případě úspěšného výsledku prvního vzkříšení Sovětský svaz jako jediný obdrží právo pokus opakovat. V tomto světle a v hlubokém přesvědčení, že strana nemá právo připustit nejmenší riziko při vzkříšení milovaného Iljiče, bylo rozhodnuto oživit vůdce našeho proletariátu teprve tehdy, až věda naprosto jistě dokáže, že to neublíží jeho duševním schopnostem.

Neuvěřil jsem tomu, ale mnoho lidí uvěřilo. Neříkali to přímo, ale dávali na srozuměnou, že u každé novinky je možný neúspěch. Neúspěch s Marxem je neštěstí. Neúspěch s Leninem - katastrofa.

Když jsem se vracel z práce, Puškinův pomník obklopoval kordon Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti. Květiny tu neležely. Puškinovo muzeum bylo uzavřeno pro rekonstrukci. Kroužily fámy, že se v Gori zatýkalo. Na ulicích se tlačili lidé jako ve svátek. Mnoho z nich, hlavně mládež, hloučelo a ignorovalo policii. Po Metrostrjevské jela dlouhá řada tanků.

Okna budovy KGB na Lubjance svítila celou noc. Z Dzeržinského náměstí každou chvíli vyjížděly černé volhy, za hvízdání pneumatik objely pomník Prvního čekisty a zamířily na Staré náměstí. Posléze se vracely.

Brežněv podlehl naléhání lékařů a v noci se podrobil reanimaci. Pustili k němu pouze Andropova. Trávili čas pitím čaje. Vzpomínali na válku. O zítřku nemluvili. Andropov ujistil generálního, že byla učiněna veškerá opatření.

Druhého dne se lidé v celé zemi scházeli v aulách a konferenčních sálech.

Hrála hudba. Penzisté a děti se shromáždili ve školkách a klubovnách. V ulicích zůstali jen policisté a Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti.

Deset minut před dvanáctou Kabina naposledy opakovala své prohlášení. O pět minut později se rozhoukaly všechny tovární sirény. Začalo odpočítávání.

Zahraniční dopisovatele ke Kabině nepustili. Město i okolní lesy obklíčily tanky.

Politické byro a generalita se uchýlily do protiletectvého krytu, vybudovaného místo skleníku. Brežněv pozoroval zavřené dveře silným dalekohledem.

Za minutu dvanáct nastalo v zemi hrobové ticho. Bylo slyšet jen metronom.

Potom šest signálů přesného času.

Ze všech reproduktorů Sovětského svazu se současně ozvalo:

"Chceme, aby ožil tvůrce marxismu Karel Marx!"

"Chceme... aby tvůrce..."

"Chceme..."

"Chci," řekl si v duchu Brežněv. A už nic nemohl dělat. V jeho mozku, unaveném schůzemi a nedostatkem spánku, se objevil obraz zemřelé matky.

"Máma!" zašeptal.

Dveře Kabiny se začaly pomalu otevírat.

Andropov vytrhl z rukou důstojníka kufřík s tlačítkem. Pochopitelně věřil v jednotnou vůli svého lidu, ale spočívala na něm odpovědnost.

Andropovův prst se vznášel nad tlačítkem.

Ve dveřích Kabiny se objevil člověk...

Andropov stiskl.

Došlo k výbuchu. Kabina vyletěla do vzduchu, roztržila se, padla na zem a pohřbila pod sebou Vladimíra Vysockého. Jeho kytara odlétla stranou a padla téměř nepoškozená do povadlé podzimní trávy. Podkop, zhotovený vojenskými ženisty a nacpaný dynamitem, napravil chybu. Pozůstatky Vladimíra Vysockého zahrabali v interním vězení KGB.

Politické byro se k této záležitosti už nevrátilo. Bylo jen oznámeno, že pokus skončil neúspěchem z důvodů ležících mimo území Sovětského svazu.

V Číně vyšel z Kabiny Konfucius. Po měsíci neustálého soužení zemřel. V USA Kabina obdarovala veřejnost filmovou hvězdou Marilyn Monroe. Žije dodnes.

A my jsme na všechno zapomněli.

*přeložil Pavel Weigel  
ilustrace Kája Saudek*

# Ian McDonald

## Ke Kilimandžáru

Každé knize její titul. Vepsala jsem své jméno černým inkoustem přímo na předsádku plátěné vazby, ale jeho slabiky zní v téhle zemi plné šeptaných sykavek a sytých souhlásek tvrdě a řinčivě. Langrishe mi dal jiné, lepší: *Moon* - rozmáchlé, klikaté souhlásky, samohlásky jako dvě oči, jako dvě duše vyhlížející ze stránky. Tenhle deník v plátěné vazbě, tak důvěrný v secesní vazbě, je jedním ze dvou posledních dáreků od T. P. - hýčkám si ho, přivívám k tělu, toho mého společníka a zpovědníka. K druhému daru od T. P. jsem se už nezachovala tak laskavě - z černých vážčích křídel zbyly po přistání jenom cáry, a vzpěry praskly jako ptačí kosti. Prales už na nich pracuje, přetváří organické plasty v mokvající stalaktity černého slizu.

Hukot helikoptér se ztratil v druhém hlasu Čagy už před hodinou - moje nouzové přistání muselo vypadat tak přesvědčivě, že celý hon odpískali. Promiň, T.P., ty bys tomu rozuměl - když člověk těsně klouzá nad korunami stromů k Čaze na obzoru s dvěma Nighthawky keňského letectva v zádech a každou chvíli čeká, že ho raketa Starstreak s infra naváděním rozbije na kousíčky, nemá příliš na vybranou. Toho mikrolitu je mi vážně líto, T. P. Ale slibuji ti, že se k deníku budu chovat lip.

Znovu se dívám na ta čtyři písmenka: *Moon*. Kolik času strávíme jen hledáním našich pravých jmen, té džungle ideogramů, které vystihnou naši pravou podstatu? Někteří lidé jako T. P. Costello získají svou identitu, když jsou osekáni na svoje iniciály. Některé zvnitřnělé, pohodlné dušičky se nikdy nestanou víc než křestními jmény, ale jiným je tohle jméno jenom přívěskem a jejich skutečná osobnost spočívá v jejich příjmení - teď mluvím o tobě, Langrishe. A někdo zase najde svoje pravé já ve jméně, které k sobě přitáhne. *Moon*, tedy měsíc. Sami sebe zahlédnout nemohou; a kdo vlastně jsou, to jim může říct jen jejich okolí. *Moon*. Langrishe. T. P. Naši herci. Kdepak, v dramatis personae ještě někdo důležitý chybí: ta hora.

"Široká jako celý svět, ohromná, vysoká a v záři slunce neuvěřitelně bílá," popsal ji jednou Hemingway. Masajové jí říkají *Ngajé Ngai*, Sídlo boží, ovšem nejjednodušší a nejvýstižnější je její jméno ve svahilštině: *Kilima Njaro*, Bílá hora.

Obraz té hory, jak jste ji viděli poprvé, už nikdy nezapomenete, tak jako nezapomenete na první, nervózní, vzrušující pohled na nahé milenciho tělo. Když jsem poprvé letěla do Ol Tukai, mraky ji zcela zakrývaly, ale její blízkost byla pořád cítit, asi jako blízkost Boha na hoře Sinaj. Při interview si Langrishe povšiml, jak čím

dál víc ztrácím koncentraci - to se poslední cáry mlhy rozplynuly a ta úžasná bílá náhorní planina zaplála i ve světle afrického soumraku. Fascinovaně jsem sledovala, jak stíny putují přes záhadné geometrické tvary mimozemského pralesa, dokud na sněhu nepohasly i ty zbytky krvavé záře. Nikdy na to nezapomenete; tak jako pro první výboj na poli milostném si pro ten zážitek najdete nějaký tajný kout ve svém srdci, do nějž se budete rádi vracet.

A tohle je můj výboj, Bílá hora, teď tě zkoumám já. Langrishe měl teorii (jenže jeho teorie byly laciné a bylo jich jako much na žebrákovi), že symbiotické systémy pralesa jsou natolik propojené, že celá ta oblast života o průměru čtyřicet kilometrů tvoří jeden synaptický systém: když se rukou dotknu zakroucené trubice pulsující horkým olejem, výkrese se někde jiskřička poznání? Cítíš, jak se prodírám hájkem pomalu se otáčejících stromů, připomínajících větrné mlýny, a rozkývanými prsty pseudokorálů? Vnímáš, jak po spirále stoupám severními kopci, vis o mně?

Znovu se vracím ke svému jménu nadepsaném na tvrdých deskách deníku v plátěné vazbě. Hodně jsem přemýšlela o tom, jaký deník bych si měla vést. Neoviktoriánský almanach plný zázračných i hrůzných zážitků, každý zápis uvozený předtištěným rámečkem barvy mědi: Dne..., léta Páně 199...? Lákavé. Ovšem už jen výběr společníků na cestu mi v tom brání. T. S. Eliot. Joseph Conrad. Thomas Morton. Ani ne tak výprava do vnitrozemí jako spíš pouť temnou krajinou duše. Langrishe coby svatý Grál? Takový příměr by toho arogantního parchanta jen potěšil.

Brzo ráno jsem došla ke zbytkům staré výzkumné stanice Ol Tukai. Subtilní transsubstanciacie - musela jsem se několik minut proplétat vegetací zahalenými kostmi, než se neodbytný pocit deja vu proměnil v jistotu. Nenasytý prales už před dlouhou dobou zakomponoval všechny organické materiály do vlastní struktury trubic, vějířů a proudů modrého lišejníku. Změnilo se všechno, nezůstal kámen na kameni. Neuplynul ani rok, co útočící vlna stanici zavalila, a té biologické anarchii už dává člověčí geometrickou disciplínu jen železobetonová kostra budovy. Na chvíli jsem se zastavila a vzpomínala na Langrishovu kancelář. Kilimandžáro se skrývalo za mnoha vrstvami pralesa, nálada byla divná a já si nebyla jistá svými pocity. Z divočiny se ozvala tajemná a cizí cvrlikavá zvonkohra, jako když si dítě hraje se syntezátorem. Kdo vyhrával tuhle píseň, to jsem se nikdy nedozvěděla.

Nestrávím tu noc. Příliš vtíravé vzpomínky.

Bezradně jsem postávala na parkovišti Nairobského letiště, oči navrch hlavy: byla jsem v Keni už půl hodiny, ale pořád se mi hlava točila z *africkosti* všeho kolem mě. Když jsem ještě před východem slunce vystupovala z letadla do nepříjemného šedivého mrholení, skoro jsem měla chuť políbit letištní asfalt - byl takřka na sto procent předurčen ke kanonizaci, vždyť právě na tomto místě se afrického kontinentu poprvé dotkla noha oné úžasně talentované dívky z města Dublinu, která měla napsat zásadní knihu o jedinečném fenoménu celého století. Když jsem teď čekala s dvěma taškami na betonu a čekala a čekala, zatímco kolem mě uháněly taxíky pronajatá auta limuzíny kyvadlové autobusy odvázející moje spolucestující do Sheratonu Hiltonu Intercontinentalu Ramadu PanAfricu, začínala ta africkost všeho kolem trochu blednout. Přistál další spoj, další pasažéři byli vyvrženi do okolí. Sledovala jsem, jak se moje letadlo odlepuje od ranveje a míří dál, do ohromného východu slunce. Slunce už bylo na obloze slušně vysoko a hledělo si své práce, když na parkovišti zaskřípěla kola špinavého bílého peugeota pickupu, který měl na korbě něco jako miniaturní skleník. Okénko sjelo dolů, zpod neuvěřitelně silných brýlí na mě zamžourala tvář vystrašené sovy a nakonec na mě vychrlila milovaným, nejhrubším dublinským přízvukem:

"Tašky dozadu. Ty dopředu. Jestli se tu budu ještě chvilku ochomejnat, dostanu pokutu. Co dostanu?"

"Pokutu?"

"Správně."

T. P. Costello: korespondent Irish Tunes pro východní Afriku. Prostředník, neocenitelný zdroj informací, mentor a nakonec i nejlepší kamarád - jediný člověk v Keni, který byl natolik pošetilý (nebo natolik nemajetný), aby se mnou zkusil sdílet kancelář. A taky nejhorší řidič, na jakého jsem kdy natrefila. Někteří lidé se jako špatní řidiči už narodí. On o tu metu usiloval, pro něj to byla významná společenská dovednost. Po kruhovém objezdu jsme teď jeli takovou rychlostí, že jsme za sebou na silnici nechávali černé koleje. "Jaké máš na sobě spodní prádlo?" zeptal se.

Co jsem si to pověsila na krk za zvrhlíka, napadlo mě, když jsem mu odpovídala.

"Tak ho vyhod'," poradil mi. "Nenos nic, co není z bavlny. Nylon zachycuje vlhkost. Mohla bys chytit houbu. Co bys mohla chytit?"

"Houbu."

"Správně."

Jak jsme s kvílením projížděli širokými bulváry centra Nairobi, všimla jsem si nablýskaných mrakodrapů se jmény jako Sheraton Hilton Intercontinental Ramada PanAfric.

"Kamže to přesně jedeme?" (Exploze houkání, když se náš peugeot snažil předjet pomaloučký zelenožlutý městský autobus a vjel při tom do cesty dodávce nissanu: v životě jsem ještě neviděla výraz, jenž se teď rozhostil na řidičově tváři.)

"Do Afrického církevního penzionu. Je pohodlný, čistý, ve středu města, ale přitom se ti při otevření okna nevyvalí do obličeje oblak výfukových plynů, je tam

ticho - většina hostů se rekrutuje z misionářů na dovolené - paní Kivebulajová, takto majitelka, si myslí, že irské dívky jsou zdvořilé, tiché, okouzlující a dobře vychované - tak ji prosím nezklam - a nad to je tam levno. Dobře, maso je občas trochu tužší, ale zase si ho můžeš dovolit."

Rázně jsme zabočili na strmě stoupající klikatou cestu k domu a prudce zabrzdili před pohodovou budovou z červených cihel, povedeným hybridem koloniální architektury a místních zvonivkových tvárníc. T. P. Costello se chvíli hrabal v kufru a pak se objevil s mými zavazadly v jedné ruce a třemi kuřaty svázanými za nohy v ruce druhé.

"Že nechám pozdravovat paní Kivebulajovou," prohodil a předal kufrý postaršímu nosiči, jehož livrej byl přímo ukázkově odporný. T. P. nastartoval auto, až zanařikalo, a připravil se na další balistický skok do provozu. "Ulice Torna M'Boye, 224b," zahulákal a s vervou se pustil do ulic.

Kuřecí žaludky jsem nikdy předtím neměla. Pochutnala jsem si na nich víc, než bylo pro mě zdrávo.

Dojmy z mých zápisníků: skici perem načrtnuté v tom časném ranním světle, kdy vidíme nejjasněji.

Kouř z páleného dřeva, hovna a diesel. Pouliční odér, jež červená země vylučuje jako feromon.

Úžasná nesourodost: patricijské rysy plukovníka Sanderse dominují křižovatce Univerzitní ulice a Koinangovy třídy. Má ze všech těch černých tváří dojem, že je zase zpátky na staré dobré plantáži? Musím si objednat kuřecí žaludky s hranolky a omáčkou.

Muž oblečený jako Arab tlačí něco jako psí boudu na kolečkách po Kenyattově třídě. Ta plíživá hrůza, když jsem nahlédla dovnitř, lesk člověčích očí: žena, nabalená v černých muslimských šatech, až na její ruce a oči...

Hilton si neobyčejně zakládá na oné anglické specialitě, smažené rybě s hranolky, zabalené do londýnských Timesů. T. P. mi vypráví o jistém novináři, který si tam tuhle pochoutku každý den objedná, vyhodí rybu i hranolky a přečte si noviny.

Město v poklusu - lidé se v ulicích pohybují jako kapalina, jako by reagovali na nějaké mentální bubnování, jako by jimi někdo tahal za drátky.

Nonšalantní úplatnost policie: T. P. si v přihrádce na rukavice schovává plechovku od KitKatu, kde má drobné na úplatky za dopravní přestupky. Naprosto bezúplatné policii se (skoro) vyrovná jen policie totálně zkorumpovaná. Dáma jménem Tržní síla...

Na obležené město si Nairobi žije dost bezstarostně. Od té doby, co minulý rok přistál v Nyandarujském národním parku ten kontejner a otevřel tak druhou frontu, má podle mých předpokladů Nairobi zhruba tisíc dní, než postupující hradba vegetace město pohltní. Ale život tu jde dál v blažené lhostejnosti, která tuhle Evropanku uvádí v úžas - sama by na jejich místě pobíhala jako kuře, ohlašujíc nastávající pád nebes. Nezájem nebo africký fatalismus? Těhle bělošce, *m'zungu*, to příliš připomíná metaforu smrti.

Každému městu jeho obsese: v Dublinu neexistující místo na parkování a v Nairobi samoobslužné budky na fotografie.

T. P. měl kancelář tři patra nad servisním depem Peugeotu na ulici Torna M'boye. V kanceláři zjevně

našla azyl celá skupina asijských uprchlíků: matka na telefonu, dcera za psacím strojem, dcera č. 2 v recepci, otec účetní, syn č. 1 registratura, syn<sup>č.</sup> 2 poslíček a konečně úctyhodná babička vařící čaj. Žasla jsem, že jsou celou dobu neuvěřitelně vytížení. Mám takové podezření, že se báli, aby je T. P. všechny nevyklopil na ulici M'boy. Nutno podotknouti, že T. P. svou kancelář opravdu spravuje se sebejistou blazeovaností malého a benevolentního diktátora.

Za svých tisíc šilinků měsíčně jsem měla k dispozici tzv. "křeslo kapitána Kirka", stůl, telefon, kopírku a zčásti staříčkový jednoúčelový počítač na psaní. Občas jsem měla to privilegium nahlédnout do zvlášť ztemnělé místnosti, kde si trůnil fax jako nejvyšší božstvo. K tomu neomezený přísun čaje, sušenek a potěšení z páně Costellova vtipu, moudrosti a nevysychajícího proudu stížností na jeho přímého nadřízeného, jistého Jacobelliniho.

A zatímco jsem tam popíjela čaj, vedla nerozhodný boj s počítačem a celá odpoledne čekala, až mě operátor spojí s nějakým malým kolečkem ve velkém soukolí vědců a výzkumníků, první setkání lidstva s mimozemskou formou života se blížilo stejnoměrnou rychlostí sto metrů za den.

Někdy jsem měla  
ten pocit, že vůbec  
nejsnazší by bylo sedět  
na zadku a čekat, až se  
připlazí do M'boy-ovy  
ulice, po schodech  
nahoru, ke mně do  
kanceláře.

Tváří v tvář Čaze se musí sklonit i fantazie profesionála. Každý popis je předem mamý, jen analogií můžu přiblížit dojmy z krajiny, kterou procházím. Snad by se daly přirovnat k období, které jsem s Langrishem prožila na pobřeží, kde jsem pracovala na knize - k tomu, jak jsme jen se šnorchlem, potápěčskými brýlemi a ploutvemi společně zkoumali útes. Ukřižování povrchovým napětím kapaliny jsme nahlíželi dolů jako Olympané na exkurzi do Hádů. Bože, jak jsem se jenom spálila! Ta noc v bandě, vítr v palmách a rachotění došků; Lang-rishovy ruce krájející citrón na plátky a vutrajícími šťávu do kůže... Něžné, bolestné, halucinační milování, já na něm jezdím jako na koni - bylo to dunění a rachocení příboje o útes, burácení mé krve a kostí, nebo Lang-rishova píseň ve mně?

Vžijte se do chitiny nějakého členovce s dlouhýma nohama, který si vykračuje po korálovém útesu, a budete mít zhruba obrázek toho, co já *zažívám* v Čaze. Světlo tu má zvláštní, podmořské zabarvení - tedy to světlo, které k vám pronikne klenbou balónů, měchýřů, vejřů

a deštníků. Podmořské a duchovní panorama s barvami světla v zatopené katedrále. Opět analogie.

Začínám si říkat, jestli mi vydrží zásoby. Obstarala jsem si jich na dvacet dní - tak dlouho mi může dost dobře trvat, než se dostanu k níže položeným svahům hory. Bouřlivá Čaga narušuje moje vnímání času a vzdálenosti; nedokážu odhadnout, jak hluboko jsem pronikla ani jak rychle se mi to podařilo. Tehdy jsem si byla hrozně jistá a teď mě zase šokuje bláhovost, se kterou jsem předpokládala, že dokážu najít jednoho člověka ztraceného na pěti tisíci kilometrech čtverečních do slova a do písmene jiného světa. Pocit naprosté izolace od okolního světa na mě děsivě doléhá.

Díky bohu za mé věrné společníky na cestách! Conrad - průzkumník srdce temnoty, tak jako já; Eliot - karto graf pouští v lidských srdcích; Merton - poutník na cestě k mraku nevěděni na úsvitu viry. Ti vědí, co to obnáší, odvázat se do neznámých krajin, do naprosté subjektivní temnoty divočiny ve vnitrozemí.

Nějaká spora útočí na můj výtisk Zárodků kontempace a vinylový obal se osypává maličkými červenými bradavicemi. Urputnost těch takřka neviditelných flíčků života je neuvěřitelná; přes veškeré mé úsilí zbavit se všech umělohmotných materiálů a produktů petrochemie pořád ještě dokázali přivést do sírově žlutého květu akrylová zakončení na mých náhradních tkanič-ách. Je ironické, že po letech nesmírně intenzivního bádání došli vědci pouze k jedinému závěru, totiž že čags-ká pseudovegetace (to je prosím jejich slovo, ne moje) je formou života založenou na bázi uhlíku, seskupenou kolem dlouhých řetězců polymerů (aspoň tak vypadají), na rozdíl od pozemského života, založeného na aminokyselinách a proteinech. Výraz "plastový prales" se začal používat po celém světě i přes protesty vědců, kteří namítali, že ve skutečnosti tu nejde o žádné plasty, spis o dlouhý řetězec třech uhlíkatých atomů. Pseudopolymeru, jenž se sám dokáže replikovat. Jenže to už tak pěkně nezní.

V lidové obraznosti ožívá prales jako vyřazená ropná rafinerie. Skutečnost je ovšem něco jiného; silice, pižmo, aroma koření, kadidlo - všechny k zešílení povědomé, i když šije paměť nedokáže přesně zařadit... Sex. Cagačpípo sexu.

Ta průmyslovo-chemická analogie se může dost dobře blížit pravdě. Čaga fotosyntetizuje jen zčásti (a tahle část funguje na systému, který nemá s naší travičkou zelenou nic moc společného a je taky daleko efektivnější). Zužitkovává teplotní rozdíly, využívá katalytické chemické reakce, větrné energie, používá

pozoruhodně výkonných tepelných čerpadel a elektřinu vyrábí za pomoci zařízení, která můžeme popsat jenom jako solární panely. Jisté části pralesa se podobně jako koraly, jimž jsou dost podobné, živí bakteriemi obsazenými ve vzduchu a některé zase doslova požírají horninu. Všechny jsou spolu propojeny v úžasně složitých symbiotických hierarchiích. Podle užaslych biologů, které jsem interviewovala kvůli své knize, by mohlo trvat celá desetiletí, než se podaří rozkrýt jeden jediný symbiotický systém. Nejnovější teorie, které se objeví v knize ve formě dodatku, dotahují analogii s továrnou na buněčnou úroveň - na ní se tyto organismy podobají spíš strojům než biologickým entitám.

Pokud se T. P.-ho zdrojům dá věřit (a byly snad někdy nespolehlivé?), luxusní apartmá v Hiltonech Sheratonech Intercontinentalech Ramadech PanAfricanech se hemží kybernetiky ze Silicon Valley, ráznými teutonskými mikroinženýry a rozesmátými vývojáři čipů od Sony-Nihonu, kteří se všichni oddávají bratrovražednému boji, aby právě oni odvezli svému druhu Homo Polycorporatus kýžený šrůtek slaniny. Je mi líto, chlapci, ale "radostná zvěst" z Čagy zní takto: spolupráce vítězí nad konkurencí levou zadní a blíží se k vašim apartmá placeným z cestovních účtů rychlostí sto metrů za den.

Dnes jsem viděla kočkodana: nervózní očička v mi-hotavém baldachýnu. Ze zad mu vyrůstala žebra opatřená létací blánou, takže vypadal jako nějaký pohrobek z dob dinosaurů. Nepřišlo mi to jako dobré znamení.

Noc strávím v troskách staré lovecké chaty, na kterou jsem nečekaně narazila: vzpomínka na dny černobíle pruhovaných minibusů od Volkswagenu, které se po stranách ježily objektivy nikonů. Jedna věc se musí uznat - Caga vrátila téhle zemi klid a důstojnost. Z tohohle předhoří Kilimandžára dýchá stáří, to by se v Evropě stát nemohlo, a zaslouží si vzhledem ke svému věku nějaké ohledy. Zavěsila jsem hamaku na verandu chaty. Chtěla jsem psát, vařit, prát, něco dělat, ale přemohla mě melancholická letargie. Ztrácela jsem se v provázcích zeleného světla, připadalo mi, jako by k mé duši někdo promlouval. Prchavý okamžik, kdy jsem o sobě nevěděla, kdy vědomí bylo totálně pohrouženo v nevědomí, kdy i ten nejslabší záchvěv myšlenky rozkomíhal klidnou hladinu a odraz se zachvěl ve vlnkách. Čas pro mě přestal existovat. Slyšela jsem ho. Slyšela jsem ho, jeho hlas tam venku, hlas, který se sólově zvedal nad akordy písně pralesa. Slyším tě, Langrishe. Už jdu.

Za soumraku ta světlina, kde opuštěná chata stála, náhle ožila a rozezvučela se mnoha písněmi. Písně štěbetavé, přerývané, v kánonu i v kontrapunktu k ostatním. Když se první z nich vynořil z houstnoucího šera, vyskočila jsem; nejdřív jich byla hrstka a pak přišlo jádro, procesí tvorů, kteří se jako slabě světélkující medúzy vlnili a proplouvali nočním vzduchem. Rozlili se kolem chaty jako řeka kolem skály, a i když jsem si šla lehnout, vyplouvali ze tmy, obeplouvali moji hamaku a zase mizeli ve tmě.

Kdy a kde jsem se zamilovala do Petera Langrishe, to vám můžu říct úplně přesně: 17. března, 22.20, vedle

servírovacího stolku s pitím na zahradě irské ambasády. Dokonce vám můžu prozradit, co jsme pili: já - whisky John Jameson, on skotskou Glenlivet, která si jakýmsi nedopatřením našla cestu do jinak přísně vlasteneckého vozíku s chlastem Jeho Excellence.

Každoroční večírek pořádaný naším velvyslancem na den svatého Patrika je zlatým hřebem celé sezóny. Ať už z jižního nebo severního Irska (o noci svatého Patrika na tom nesejde), každý dobrovolný pracovník, vývojový inženýr, řádová sestra-učitelka, vesnická porodní bába i překladatel Bible budou lámat kopí, aby se dostali na mejdan Jeho Excellence. V čele každé fronty byl pokaždé T. P. Costello - bylo veřejným tajemstvím, že když Jeho Excellence chtěla vědět, co se děje v širém světě, bylo lepší navštívit ulici Toma JVTboye než se nechat najemno semlít úmorným mlýnem diplomatických zpráv.

Coby krajanka a kolegyně T. P. jsem měla pozvánku se zlatou ořízkou zaručenou. V přítomnosti řádových sester-učitelek, vesnických porodních bab, překladatelů Bible, velvyslanců atd. jsem se nechtěla zpít do horizontálního stavu, což se mi jinak stává, a tak jsem chtěla odmítnout - dokud mi T. P. nepošeptal, že by mé práci rozhodně neuškodilo, kdybych se tam ukázala. Koupila jsem si pro tu příležitost šaty, to nejlepší, co se dalo za mé skrovné prostředky z nairobských zásob pořídit.

Dva týdny jsem byla dennodenně vystavena T. P.-ho řidičskému neumětelství, ale pořád jsem si ještě nezvykla, že bere kruhové objezdy šedesátkou. Vyhybal se zrovna červeným taxíkům a vysvětloval mi, že přišel k jistým informacím v tom smyslu, že jistí vysoce postavení činitelé spojení s jistým mezinárodním vědeckým společenstvím by se mohli vyskytnout na jisté velvyslancově ožiračce *ce soir*.

"Netušila jsem, že na tom projektu pracují nějakí Irové."

"No, oni tam taky nepracují," řekl T. P. a vytroubil celé stádečko chodců. "Ale ze společenského, natož z politického hlediska je výhodné ukázat vědeckým kapacitám vlídnou tvář. Aspoň na jednu noc z nich budou čestní Irové."

Přízraky a slavnostní osvětlení: shromáždění vypůjčených fraků a dámských takřka luxusních šatů bylo osvětleno svíčkami na sloupcích a promazáno přepečlivým posluhujícím personálem - tymolínové úsměvy a čerstvě vyžehlené manžety. T. P. mě od lahve J. J. a chřestících kostek ledu odklonil k daleko pozoruhodnějším orientačním bodům. Astenický Norman Bates v živé konverzaci s jeptiškou. "Nikolas van Rensberg, vedoucí projektu ve stanici Ol Tukai. Velký mnohoobročník a - čistě mezi námi - tak trochu diletant." Laurel a Hardy se hádají ve světle svíček a žena s havraními vlasy a šaty, jež jí vysloužily moji nehynoucí nenávisť, seje (marně) snaží udobřit. "Conrad Laurens z Ol Tukai, jinak též Boubelatý Belgičan, a Hakko Lemmenjavi, Fekální Fin z Nyandary. Mistr popravčí a Mistr všeho ostatního. Tyhle dvě stanice se nemají právě v lásce. Nu, a ta neobyčejně pošetilá mladá osůbka mezi nimi je Annabelle Pasqualiová, jedna z hlavních botaniček v Ol Tukai. Kdysi jsem s ní prožil krátký, sladký a naprosto úžasný románěk."

Chtěla jsem slyšet víc o tom krátkém, sladkém a naprosto úžasném románku, ale to už se T. P. přesunul k poměrně a typicky strohé Američance v šatech značky Nina Ricci a červených adidaskách ("čestné slovo, tihle kolonisté nemají vůbec žádný vkus"), tokající s diplomaticky znuděným velvyslancem, jenž si pokradmu prohlížel kapsy, jestli mu v nich někde nezbyla cigareta. "Dorothy Bazynová. Bezpečnostní důstojník projektu. Ty bezpečnostní zóny kolem obou Čag, to byl její nápad. Bůhvíproč jsem ji jednou na koktajlové párty v Hiltonu zkusil sbalit a ona se mě optala, jestli mi už někdo vrazil napichovátko na jednohubky do vracu. Že může posloužit." Osamělý muž u vozu s pitím, vlasy do copánku a oči jako Yeatsova báseň. "Á, podívejme se. Tak toho člověka bych vřele doporučil tvoji ctěné pozornosti. Podle mého soudu ti ze všech shromážděných právě z něj kynou největší dividendy. Peter Langrishe. Hlava xenobiologického oddělení, ať už je to cokoli, a Kelt jako my, i když spíš rodu Pictii než Hibernii. A jestli chceš tu svou knihu trochu přikojenit, tak by sis s ním taky měla promluvit. Má o Čaze víc divokých a fantastických teorií, než by bylo zdrávo. Mimozemšťané jsou jeho oblíbenou fixní ideou."

"Ať už jsme představeni, Costello."

T. P.-mu zmrzl úsměv na rtech.

"A do hajzlu. Jacobellini vtančil dovnitř obložený dvěma silikonovými implantáty po každý paži. A to jsem si myslel, že byl bezpečně uklizený dole v Daru. No, aspoň mám nějakou omluvu, abych se pořádně zdunil. Ted' už asi budu muset jít a zhostit se svých společenských závazků. Chovej se tu slušně. Co budeš dělat?"

"Chovat se slušně."

"Správně."

Jak nechutně exoticky romantické - jednoho kouzelného večera potkáš cizince, atd. - v tom okamžiku se naše oči setkaly a vpily do sebe. Snažila jsem se srovnat svou oběžnou dráhu s jeho a s omluvami jsem se proplétala mezi řádovými sestrami-učitelkami vesnickými porodními babami překladateli Bible.

Zaslechla jsem: "Snažila jsem se ho přimět, aby mluvil o té krvi, ale on nechtěl." (Pak, ještě vehementněji.) "On nechtěl!"

"A opravdu jsi nezapomněl na tu motorovou pilu?"

"No dokážeš si to představit, chodit se stejnou holkou celých deset dní!"

"A pak mně řekl o tom psychopatovi..."

"Jo, ale jaký čurák ten Proust vlastně byl?"

"Víš, někdy ráno vstanu a cítím se tak... protinožsky, rozumíš?"

Naše gravitační pole se protálo. Kroužili jsme kolem sebe jako zápasníci a snažili se do sebe verbálně zaklesnout.

"Hezký šaty,"

Ošila jsem se a spočítala každý centimetr obnažené kůže.

"Jlezký... ehm, copánek."

Řekl mi svoje jméno, a já zase jemu svoje - malá rukojmí byla vyměněna.

"Ale to vás vůbec nevystihuje," zamračil se.

"Co, moje jméno? Neblahý, leč nevyhnutelný důsledek toho, že jsem se narodila v katolické zemi."

"Ne, vy si zasloužíte lepší. Měla byste být "něco... základního. Něco, co přichází v noci. Moon."

Někdy prostě cítíte, jak se vám zorničky rozšiřují. Někdy si dokážete uvědomit každický sval svého těla. Někdy vám prsty neviděných duchů hladí páteř.

"Moon, měsíc, to se mi líbí. Tak tedy budu měsíc, aspoň tehle večer. A pro sebe máte nějaké základní jméno?"

"Jen Langrishe."

Den svatého Patrika, 22.20, vedle vozu s pitím na trávníku velvyslancovy rezidence; tam a tehdy to začalo. Stejně místo o dvě minuty později, kde to skoro skončilo: zalapání po dechu a výdech shromáždí všech se hostů, když protáhla a pomalá stužka fialového světla vepsala své méně tekel do nairobské oblohy. Pětadvacet osobních pagerů se unisono rozpíjalo - úplně zbytečně, protože lidé ze stanice se už o překot hrnuli do šatny a mobilními telefony volali taxíky, aby je odvezly na Wilsonovo letiště.

Ani se mi neomluvil.

Musela jsem zavést T. P.-ho domů. Svůj velký monolog o nebezpečí dehydratace a přednostech kyseliny askorbové se zvláštním ohledem na zmírnění následků

nemírné intoxikace přerušil jen jednou, když mi vyvrhl natráveného Johna Jamesona přímo do živůtku.

Do své kanceláře v NTboyově ulici vstoupil v půl jedné a deset minut velmi obezřelým krokem. Usmířil si mě až pozváním na pozdní večer do indické restaurace v hotelu Norfolk. Nad jehněčím na kari mi pak řekl, že pozemní sledovací stanice v Longonotu zachytila nad Šalamounovými ostrovy biologický kontejner sestupující z oběžné dráhy. Dopadl někde v Západním Kamerunu a zkoumal ho teď předsunutý tým mezinárodních badatelů.

Měl tu drzost navrhnout, abych zatáhla polovinu účtu.

To pravé srdce nové Afriky má tvar přenosného dvojčete s céděčkem, každý kanál o výkonu dvacet wattů. Bije v čtyřčtvrtečním rytmu z repráků Sony, podbarveno megabassem od JVC, tepe rytmem elektrických kytar. Viděla jsem pastevce kmene Rendille, odpočívající jako Ježíš v Getsemanské zahradě, se sluchátky od walkmana na uších; viděla jsem pěstitele kávy z Nandijských hor, kteří se po poli procházeli s pořádným stereomagneťákem přepásaným přes záda. Vůbec první zvuk, který v Keni uslyšíte, je celníkovské rádio - a od tohoto okamžiku už všeobecný tanec před vašimi očima nikdy neustane. Křiklavý, neurčitý chaos na vesnické autobusové zastávce. Hlasy a barvy a vůně ovocného trhu. Asijský krámek, kde kromobyčejně tlusté ženské povykují nad pestrobarevnými látkami, Samův superskvoucí stánek na Kenyattově třídě. Hudba vyhrávající z boudy každého pouličního prodáváče kukuřice nebo kebabu, rožněného na dřevěném uhlí v poklici z kola volkswagenu.

To všechno mi tak přešlo do krve, že jsem si chvíli ani neuvědomovala, že slyším něco naprosto nepřiměřeného. Sunny-Adé a jeho Afričan Beats, třicet kilometrů hluboko v Caze, na úpatí Kilimandžára.

WaČagové jsou dost možná poslední hrdý národ v nové Africe. Invaze mimozemské fauny a flóry je oloupila o půdu po předcích na úpatí hory, obrala je dokonce i o jejich jméno a nechala jim jenom jejich umíněnost. Na první pohled to není ta nejlepší zbraň proti nastupující nové formě života, ale tam, kde oheň, motorové pily, Agent Orange, Agent Green a dokonce ani rekombinovaná DNA přival nezastavily, prostá umíněnost spolu s nekonečnou přizpůsobivostí slavily malé, leč nikoli zanedbatelné vítězství. Když bylo jasné, že Moši, Himo a chaotické seskupení menších vesniček na tanzanské straně hory padnou za oběť zelené přílivové vlně, proklouzlo ve všeobecné panice provázející evakuaci několik umíněných WaČagů pod ostnatým drátem uprchlických táborů a zmizelo z dvacátého století.

Ted' vím, jak se musel cítit doktor Livingstone...

Muži z osady mi přišli naproti, úctyhodní dědové i pětiletí klučino ve mávajícím magneťákem, který jsem zaslechla i přes hluk pralesa.

(Nedali jinak, tak jsem tomu musela říkat: prales. *Oni* byli Čagové a zajíдалo se jim, že si prales pirátsky přivlastnil jejich jméno.)

A možná ani ne tak doktor Livingstone jako Dorotka v zemi Mlaskalů. Byla tu i žlutými cihlami dlážděná cesta (no, spíš to byly žluté šestiúhelníky z tvrdé umělé

hmoty), která se v komicky přesné spirále odvíjela přímo do středu vesnice.

Obyvatelům stromů říkáme arboreálové, ale jak budeme říkat obyvatelům květín? Floneálové? To slovo příliš připomíná mrtvého toreadora, ale jinak sedí; WaČagové opravdu žili v květinách. Podělili mi mladého absolventa univerzity v Dar es Salaamu, člověka s vybranými způsoby, aby mne vzal na okružní cestu po zázracích, o které se jeho lidé v pralesi postarali. Za denního světla vypadaly květinové domy jako široké slunečníky se zipem sepnutými duhovými korunními plátky na ústředním stonku. V jejich stínu skotáčily malé děti a posedávaly macaté ženy, které za touhle nřzungu otáčely jenom své oči. Když jsem kolem těch květín procházela za soumraku, viděla jsem, jak se z těch korunních plátků skládají bubliny světla a tepla, do nichž noc nemůže. Byla jsem dovedena ke kroužku žen, které na bobku tkaly na malých stavech nylonovou přízi a k tomu se ještě stihly dívat na deset let starý americký superseriál (vysílaný péčí společnosti Voice of Kenya Broadcasting) na přenosné barevce Sony (pokryté strupy a vředy, ale přece jenom funkční), zapojené do kmene stromu.

"Korunní plátky vyrábějí elektřinu přímo ze slunečních paprsků," vykládal mi můj průvodce. Vystudoval teprve nedávno, ale rozčarování z akademického života bylo tak velké, že se sebral i se svým diplomem z evropských studií a usídlil se doma, ve stínu Bílé hory - jenže pak přistál biologický kontejner. "Ve kmene se ukládá elektřina, kterou využíváme přes noc." Kolem vrcholku stromu se kupily bioluminiscenční koule velikosti plynových balónků. "Nějak už vědí, že když se setmí, je čas naskočit. Podívejte!" Otočil výrůstkem ze kmene ve tvaru kohoutku a zevnitř vychrstla voda. "Máme i teplou - solární topení. Pojd'te!" Ta přátelská neodbytnost Afričanů. Provedl mě kolem místního vodovodního systému: ty ohromné průhledné tykve sloužily jako hlavní vodojem, ty obscénní peristaltické organické pumpy zachovávaly tlak, nakupené vějíře pohlcovaly sluneční záření a ohřívaly vodu, a konečně umělohmotné trubky a hadice rozváděly vodu do každé domácnosti. Odbočili jsme k rostlině zpracovávající bioplyn a skončili jsme v sadech, které neobyčejně rychle vyrostly kolem osady a z jejichž plodů teď sestával celý vesnický jídelníček.

Byla jsem jedinou ženou, která se zúčastnila večere na mou počest. Seděla jsem s ostatními muži kolem ústřední spirály a ženy nám servírovaly plody Čagy. Coby čestný muž jsem si musela rozmyslet, jestli se nemám podvolit místní módě a úplně se na večeri vysvléknout. Nakonec šla cudnost k čertu a já přišla v cyklistických šortkách a stříbrných náušnicích.

Pn jídle se na mě prostřednictvím tlumočnicka obrátil náčelník Webuye. "My jsme prales nevyhledali. On přišel k nám. V začátcích jsme to neměli lehké - dokud nevyrostly sady, neměli jsme co jíst, mnoho nás onemocnělo a umřelo. Ale země byla naše a země nás znala a přišla nám na pomoc. Z těl mrtvých vyrostly stromy, které nás živí, z jejich vody pňšla naše voda, z jejich kostí vyrostl náš chléb a z jejich kůži domy, které nám poskytují příbytek. Prales si od nás vzal, ale teď to musí všechno vynahradit."

Užitečné rady na cestu od náčelníka Webueye: Kdekoli uvidíš oranžovou barvu, najdeš taky vodu. Cokoli

červeného bude vždycky jedlé. Před spaním jdi na velkou a trus zahrabej, ráno budeš mít snídani. Stačí, když na zem spadne kapka krve, a vyroste ovoce.

Za mnou začala pohasínat bludičkovitá světla květino-vých domů a ozvalo se příjemné brnkání kytar. Afričané se hudby nikdy nevzdají. WaČagy neposedla adolescentní touha najít svou identitu (touha, která je skvrnou na štítě afrického myšlení) - oni svou identitu našli přímo v srdci cizoty. Když jsem tak s nimi jedla a hovořila, už jsem se necítila v pralese jako cizinec.

Té noci se mi na lůžku ze spřadeného kapoku zdálo, že jsem zaslechla, jak někdo volá moje jméno, tiše, něžně... Moon... Jednou, dvakrát, třikrát.

"Langrishe?" Rozepla jsem složené solární plátky. Byl úplněk, můj astrální jmenovec visel vysoko na obloze a halil spící vesnici do neskutečného stříbrného závoje. "Langrishe..."

-Moon-

Čaga byla neproniknutelná jako smrt. Vystrašená a frustrovaná jsem se vrátila na lůžko. Spánek sužovaný nočními můrami. Když jsem se znovu vzbudila, plátky mého domu se už natahovaly ke slunci.

Ještě než jsem zaslechla kvílivou, náříkavou píseň žen, cítila jsem, jak je vzduch zkřehlý strachem a tajnostmi. Shromáždily se v domku za spirálou, kolem ženy, která tam ležela nehybná jako obsidiánový balvan, pohupovaly se do rytmu, kývaly hlavami a skučely pohřební píseň. Jedna po druhé se pak zvedaly a šly utěšovat zoufalou mladou ženu ve středu kruhu. Smutek je zaměstnával natolik, že mě neslyšely přijít; zastavil mě až Tibuweye, můj průvodce.

"Prosím. To není pro vás. Constanci, té mladé ženě, se v noci narodilo dítě, ale mrtvé. Mějte pro ni prosím pochopení."

"Chápu a je mi to líto. Řekněte jí prosím, že mi je to líto."

Pohlédla jsem na kruh žen, na matku otřásající se tichými vzlyky strašného hoře, a jak se ženy za zpěvu té truchlivé písně houpaly a kolébaly, zahlédla jsem i dítě u jejích nohou.

To dítě...

Jedna žena zahlédla můj upřený pohled a přehodila přes něj příkrývku.

To dítě nemělo ruce ani nohy. Na jejich místě rašily zelené zkroucené úponky.

Před odchodem jsem dostala dva dárky. Nevím, kterého si cením víc, jestli těch skleněných válců, které se po zatřesení rozsvítí, nebo té cesty, jež kopíruje

stezku bílého muže, šíleného m'zungu, cesty nahoru. Celé ráno jsem šplhala zahradami WaČagů, po stráních, kde se rozléhá hrdé, zvířecí halekání sběračů. Zastavila jsem se a utrhla ze stromu jeho plod; je to rudé ovoce, chutná po pižmu a sexu, chutná po Čaze. Cítilo jablko v Ráji výčitky svědomí?

Jeden z Murphyho zákonů (které tak často vídáme přilípnuté na zadních sklech fordů) by se dal formulovat takto: když se vám vyplní ten nejtajnější sen, nechcete tomu věřit. Když jsem zvedla telefon a skrz to praskání a šumění zaslechla doktora Petra Langrishe ze xenobiotického oddělení výzkumné stanice Ol Tukai, jak mě osobně zve, abych zaletěla do Amboseli a strávila v centru víkend, vzmohla jsem se jen na pár zamumlaných přitakání a otupěle jsem zavěsila. T. P. poznamenal, že vypadám jako oběť hodně drsného přepadení. Za čtyři hodiny jsem už stála na parkovací ploše Wilsonova letiště, kufry sbalené ("nic umělohmotného, má drahá, a to včetně walkmana, filmu a kartáčku na zuby"), a měla jsem co dělat, aby mi větrný vír od vrtule ol tukajského Twin Ottera neodlehčil od klobouku. Můj první pohled na Čagu: pouhý letmý záblesk, když se letadlo naklánělo k přistání na amboselijské ranveji. Pohled napůl halucinační, napůl apokalyptický, duhový světelný kotouč, který se rozpadal do proudů a vírů, pointilistické moře barev, připomínající zkoušku na nový druh barvosleposti. Pak se letadlo znovu naklonilo a už jsme byli na zemi a za námi se po dně vyschlého jezera zvedal sloup prachu.

Čekal na mě. Bože, že ale vypadal skvěle. Ani jsem nevnímala, jak mi kešší vojáci na přenosném terminálu třikrát ověřují propustku. Do Ol Tukai to bylo patnáct kilometrů po polních cestách, jejichž povrch připomínal vlnitý plech. Patnáct kilometrů - minimální bezpečná vzdálenost od hranice Čagy: první přelety s turisty ob-tíženými fotoaparáty dopadly velmi neslavně, když piloti ke svému zděšení zjistili, že benzín se jim mění na bláto a každý kousíček umělé hmoty prudce rozkvétá. Langrishe mi servíroval takové střípky informací, já se culila jako teenager a jako o život (o smrt?) se přidržo-vala sedadla, když daihatsu s náhonem na všechna čtyři kola vybíralo všechny ty zatáčky ve vyježděných kole-jích. Ol Tukai se právě stěhovalo do beden od čaje a krabic; civilisté i vojáci měli plné ruce seznamů a drátů na převazování žoků.

"Přípravy k odjezdu," pokývl Langrishe za budovy. "Tři kilometry, to už není žádná vzdálenost."

Za první čtyři hodiny v Ol Tukai mi propustku zkontrolovali celkem osmkrát. "Stydí se za to," poznamenal Langrishe. "To samé platí o Tanzáncích. Svěho druhu národní ostuda. Konečně se pořádně pustili do skvělého a velkolepého budování národního státu - a ono se jim stane tohle. Je to jako rakovina na těle státu, kterou by chtěli před zbytkem světa zatajit. Chcete se ještě před večerí zajít podívat? Tedy až budete hotová s těmi vašimi interviews, nebo co to vlastně děláte." Poznámka do knihy: Čaze nikdo v Ol Tukai neřekl jejím jménem, za hranicí tábora číhalo jen polymorfní "to".

Nevěděla jsem, že na vlastní oči uvidím, jak Čaga postupuje. Sto metrů za den, to je čtyři metry a něco za hodinu, tedy devětašedesát milimetrů za minutu. Ani ne milimetr a čtvrt za sekundu. Z pohledu botanika je to skoro rychlost světla. Linie postupu byla daleko subtilnější, než jsem si představovala; ani ne tak demarkační čára jako postupně se zvedající a pohybující stěna - od zakrslých trnitých keřků a trav, houstnoucích formací polygonálních hub a pseudolišejníků po nižší měchyřovité a dýňovité rostliny, k trubkovitým porostům a malým stromům připomínajícím větrné mlýny a rostlinám rozprašujícím vodu, které co chvíli praskly úponkem jako bičem a vyvrhovaly oblaka létajících bublin, až k mohutným sloupům a vějířům a pavučinám pseudokorálů a hub - tam už plně vyvinutá Čaga zcela pohltila původní vegetaci. Langrishe z ruksaku vytáhl kníkavého umělohmotného slona.

"Mám ho od dětí Carly Blyové," vysvětloval. "Dovolili mi to." Postavil hračku do cesty postupujícího pralesa. Následovala jsem Langrishova příkladu a dřepa jsem si na paty, abych lépe viděla. Usměvavému zelenému slonu naskákaly žluté skvrny, které se bleskově rozšířily po celém jeho povrchu. Za patnáct sekund se z hračky kroutilo tolik úponků, že vypadala jako sasanka mořská. Sledovala jsem, jak se zelený slon hrouť a rozpouští do kaluže olejnatého kalu, jenž se sice postupně vsakoval do půdy, ale přesto se na něm šílenou rychlostí množily sírově žluté krystaly.

"Předpokládáme, že ty biologické kontejnery jsou mimozemského původu, protože z přehršle nemožných hypotéz je tahle nejméně nepravděpodobná - totiž že Země je určena pro kolonizaci mimozemšťany. Pravda, pro tuto teorii nemáme důkazy, které by byly věrohodnější než důkazy ve prospěch těch nemožných hypotéz. Kontejnery se na obrazovkách přístrojů zaměřených do hlubokého vesmíru objeví odnikud, párkrát obletí oběžnou dráhu a pak přistoupí k atmosférou brzděnému přistání. Celých pět let už zkoumáme skupinu relativně blízkých galaktických soustav a pořád ještě nemáme nejmenší tušení, odkud přicházejí. Přicházejí ovšem pořád - tamten přistál minulý měsíc v Kamerunu a před šesti měsíci zahučel jeden doprostřed Atlantiku - ponorky nám hlásí, že se podél Atlantického hřbetu něco děje, jenže neví přesně co. Vůbec první, o němž víme, dopadl tady, další přistál v Bismarckově souostroví, třetí ve starém Aberdarském národním parku na severu, další zlikvidoval přehradu v amazonské pánvi, pátý dosedl v ekvádorských Andách a tři další skončily na dně oceánu, ale všechny dopadly ve vzdálenosti tři sta kilometrů od rovníku. Šla byste se projít?"

Ukázal k postupující Čaze. Otrásla jsem se. Z místa, které dřív zaujímal rozesmátý slon, se šířila okrová polymerová bublina.

<sup>11</sup>A co na večerí?"

Ta se podávala pod baldachýnem africké noci: měsíc, víno, svíčky. Pochutnávali jsme si na jídle a místo záuku jeden druhého krmili vybranými sousty z našich biografií - kde, kdy a s kým jsme trávili svůj život. Ten slovní šerm jsem si vychutnala do poslední minuty a v životě jsem neřikala "dobrou noc" s větším sebezapřením.

A ráno už jsme letěli.

Při pohledu na tenoučká blanitá křídla, na vzpěry, které se jen jen zlomit, a při pomyšlení, že bude vydána obloze a gravitaci napospas, Moon skoro zpanikařila. Langrishe ji ubezpečil, že jsou vybaveni rafinovanými systémy, s nimiž je takřka nemožné havarovat nebo jen ztratit rychlost a které grakticky létají samy. Pokud tedy opravdu chce poznat Cagu, takhle se jí může přiblížit nejvíc, a protože toho rána chtěla Moon udělat dojem nebo zemřít, řekla k čertu s tím, jasně, proč ne. Zatímco vyplňoval s ostrahou letový plán, připnula jsem si helmu, zastrčila nohy do řídicích třmenů, solární křídlo nasměrovalo proud do motoru a pak už jsem jen cítila, jak jsme se najednou odlepili od té zvrásněné kůže Afriky. Byla jsem ve vzduchu, letěla jsem, zážitek to byl příšerný i osvobozující. Naklonili jsme se, naše křídla zaplála ve slunečních paprscích barvami duhy, zakroužili jsme a mně se chtělo smát i křičet. Před námi se rozkládala Bílá hora a vysvlékala se ze závoje mlhy. Věčný sníh ve výšinách, čistý a posvátný; pod námi: ptáci a věci, které už nebyly tak docela ptáky, utíkaly před stínem, který naše křídla vrhala na klenbu čagské džungle. Langrishe zamával, ukázal - těsně nad korunami stromů se vznášela flotila stříbrných balónů. Pokynul mi, oba jsme stočili svoje vážčí stroje a dali se do pronásledování - v každém balónu se vezla taková velká stříbrná chobotnice - a znovu jsme se zatočili. Čaga, obloha, Kilimandžáro, to se mi smíchalo do jednoho bláznivého obrazu a já byla ztracená. Unesená. Nevím, jak dlouho jsem letěla, kam jsem letěla, jak jsem letěla; chvilkami mi připadalo, že jsem splynula se svými křídly, že jsem Ikaros, jenž se vznáší na nádherných, bláznivých křídlech. Prales, hora, bílá náhorní planina odrážejí, lámou, mámí a hypnotizují v záři slunce... Mystické? Transcendentní? Nedokážu popsat, co jsem zažila, snad jen opakovat Mertonovo vylíčení Boha jako prostoru beze světla, kde se já rozpíjí do mraku nevědění, o němž člověk z nezbytí nemůže mluvit.

Po návratu na zem jsme nemluvíli, nemohli jsme mluvit, to sexuální, duchovní pnutí mezi námi bylo tak silné, že se ani nedalo přeložit do slov. V jeho kanceláři jsme se na sebe vrhli jako supi, strhali jeden ze druhého oblečení a ve vytržení se nadlouho pohroužili jeden do druhého, naše polibky tak zoufalé a naivní jako pradávné hliněné destičky s klínovým písmem. Zoufalé, strašně zoufalé milování ve stínu Kilimandžára... Bože, Langrishe, já tě chci!

Už několik hodin jsem nenarazila na žádnou dětskou kostru. Ta poslední byla stejně jako ostatní vklíněná do

pukliny ve vějířovém korálu; stejně jako ostatní byla příšerně zdeformovaná. Moje bolest byla už tak stará a obroušená, že jsem se mohla kostmi probírat se stejným odstupem, s jakým bych zkoumala mrtvého ptáka. Miniaturní lebka bez očí roztažená do širokého kostního hřebínku, čelisti srostlé k sobě, spojené bezvadným švem ze skloviny, prsty dlouhé a jemné jako prsty netopýra - praskaly při sebeopatrnějším dotyku - prsty, které byly zakončené okrouhlými kloubními jamkami. Stejně jako ty další na wačagských stezkách bylo i toto dítě ponecháno svému osudu naprosto záměrně. Rituální vražda novorozence. Temná stránka ráje - že by cena kompromisu WaČagů s Čagou?

Ve výškách je už chladněji. Musela jsem svou etnicou módu doplnit milovanou koženou bundou, a tak teď určitě vypadám jako kultovní postava z hrdinské fantasy. Klaustrofobie mě v pralese neopouští, takže se nedokážu zorientovat - občas se přistihnu, jak hledám skulinu ve zdi, díky níž bych mohla znovu navázat kontakt s povrchem Afriky. Už musím být blízko srdci pralesa; z hustoty a různorodosti ekosystémů se mi točí hlava. Tenhle zápis píšu ve stínu lesního porostu, který nelze popsat jinak než jako křížence obrovitých muchomůrek s ropnou rafinérií - samé záklopky a trubky. Při dnešním stoupání jsem narazila na celé houští svinutých rohů hojnosti, na rozsklíbené rostlinné vagíny, které byly tak široké, že by mě dokázaly celou spolknout, na jasně oranžové, miniaturní horské hřbety, které vypadají, jako by prošly červím zažívacím traktem; jsou třikrát vyšší než já a jejich vějířovité výrůstky se kolébají ve větru. Malá kolonie přičaplych válcovitých pilířů, opuštěných příbytků, z jejichž dutých hlavic prosakuje spermatu podobný šlem. Organismy stejně průhledné a fantastické jako světélkující mořští mřížovci, jen tisíckrát větší... Co by za to vědci z Ol Tukai dali, kdybych si jen s sebou vzala přenosnou videokameru.

Stále větší různorodosti říše rostlinné odpovídají i nové, nevídané formy života živočišného. Tvorové podobní létajícím rejnokům manta se shlukují kolem pulsujících fialových vnitřností. Když jsem poprvé viděla, jak ke mně plachtí, vrhla jsem se do úkrytu - to se ve mně ozvaly dva milióny let staré instinkty. Ovšem když přeletěli nade mnou, přesvědčila jsem se, že nemají ústa. Jak se žijí? Příliš mnoho tajemství a já nemám čas - jak jsem řekla, tohle není expedice, ale pouť. Tak srdce temnoty, Conrade? Neznáš ho ani z poloviny. Phan Kuje, on umšel.

Opovaž se, Langrishe. Slyšíš mě?

Najdou se i jiní, kteří se jako WaČagové přizpůsobili téhle nové zemi. Čím víc stoupám k mrakům, tím je jejich přítomnost evidentnější: obrostlí ptáci, kteří se snaží vzlétnout, ale houbovitě výrůstky na hlavách a nohách je táhnou zpět k zemi. Jiným zase na ramenou vyrostlo něco jako chorobné orgány. Ten kočkodan s dorsálním parazitickým hřbetem tu rozhodně není žádná zrůda. Některé opice mají k rukám a nohám ještě chobotnicovitá chapadla, některé jsou ověnceny parůžky ze zeleného korálu se stovkami miniaturních perleťových očíček. Další obaluje zelená plíseň, která jim podle mě musí umožňovat fotosyntézu, protože jejich čelisti

jsou už jen zvlněnými spirálami srostlých kostí. Viděla jsem některá mláďata přidržující se svých matek, jež byla znetvořena stejně jako pohozené děti WaČagů. A přece tyto deformace nebyly žádnému zvířeti na obtíž, a přece se všechna zvířata těšila dobrému zdraví. Zatáhla je takto Čaga do svého symbiotického života? Přepisují se takhle zákony džungle?

S mimozemskou faunou a flórou se nesmířily jen opice a ptáci. V nižším bylinném patře to zapraskalo, noha vysokého, křehkého deštníkového stromu se skácela k zemi a na mýtinu vešel slon. Zvedl chobot, aby zavětil začichal zkontroloval vzduch. Z krku mu vyrůstal krvavý, žilami protkaný kus masa, který se kolem klů protahoval ve dvě chápavá chapadla, jejichž zakončení úděsně připomínala lidskou ruku. Zůstala jsem schovaná v hájku průhledných sudovitých stromů. Slon vycítil přítomnost svého pradávného nepřítele, obrátil se a zmizel v buši. Další pakt s Čagou.

Když jsem té noci ve vsudyprítomném houkání a trylkování zaslechla pohybující se zvíře, začala jsem se obávat další návštěvy vysokého třínohého tvora, jenž předminulé noci zkoumal můj tábor a přejížděl ten můj majeteček dlouhými vějířovitými bičíky. Z hloubi duše si náležitě ošklivím všechny brouky chřestící chitinem. Zatajila jsem dech.

"Pochválen buď Ježíš Kristus..." Málem jsem zaječela. "Pokoj tobě, sestro, jsemť jen pokorným služebníkem Hospodina. Pastor Hezekiáš, duchovní ztracených a světlo nalezených. Rci, sestro, miluješ Pána našeho?"

Vešel do kruhu osvětleného mými biosvětly.

Hezekiáš byl rozdvojený člověk - pravá strana byla z masa a kostí, ale levá zahradou bílých květin, jejichž okvěti ve tvaru trumpet se otvírala a zavírala, a z nichž vystřelovaly rozdvojené jazýčky, zkoumaly vzduch; jeho levé oko shlíželo na svět z půlkruhové klenby květů a kořenů, jeho levá ruka byla napuchlá palice, jejíž zelené maso pevně obrostlo rozpadající se černou bibli. Byl jsi až moc zvláštní, než abys mě děsil, Hezekiáši. Mně jsi připadal skoro... krásný.

Na sobě měl něco, co do značné míry připomínalo anglikánské roucho. Jeho jazyk byl kouzelný, prodchnutý zpěvnými kadencemi bible krále Jakuba, s nímž žil a dýchal už několik desetiletí. Nebylo na něm nic hrozného ani temného, spis z něj vyzařovala skličující svatost, která mě přiměla, abych světelnými válci opsala ve vzduchu kruh a tím ho pozvala dovnitř.

Obestřel Čagu složitým a svým způsobem uspokojícím teologickým systémem, v němž ho Bůh obsadil do role Jana Křtitele posledních dnů - hlas volající na poušti: připravte cestu pro Mesiáše! S nábožným zánícením vykládal svoje vyznání víry - že v podobě Čagy přichází milénium, království nebeské na zemi. "Není-liť psáno, sestro, že z nebes padne hvězda, toho jména Pelyněk, a že třetina všech polností jí za oběť padne a třetina smrtelníkův jakožto i zvířectva zahubena bude? Neníť psáno, že Nový Jeruzalém z nebe sestoupí?" Sám Satan zaslepil jeho bratry kazatele, a tak k této pravdě nejen nikdy nedošli, ale odvrhli ji jako bezbožnou lež. Jen on sám prozřel, proč poslušně vykrácel z kruhu posměváků a nevěřících Tomášů, opustil svou faru poblíž

Kapsabetu a pěšky zdolal pětisetkilometrovou cestu k Boží hoře. Ve městech po cestě šířil nové zjevení, svolával sirotky babylónské na stráně hory Sión a kázal příchod druhého Adama a Evy. "Ráj!" zvolal mocným hlasem a rozmáchlým gestem své biblické ruky do něj zahrnul i zpívající prales. "Nový ráj! Země vykoupená, učiněná k obrazu Božímu. Což jsme v létech minulých jen přes sklo sotva zahlédli, uvidíme teď v jasné nebeském a bez zkreslení." Při své pouti opisoval Bohem ustanovenou spirálu kolem hory, kde každá smyčka odpovídala vyššímu stupni Boží milosti a osvícení - až dosáhne vrcholu a vrcholu proměny, jeho vlastní osobní proměna bude u konce, dojde věčného blaženství, k podobě Krista, svého mistra. Bylo znamením Boží milosti, že jeho proměna už pokročila do půli. Dotkl se svého květinového roucha a oči mu zaplály svatým nadšením. Závíděla jsem mu tohle vybroušené šílenství. A jsou WaCagové tvými učedníky, zeptala jsem se. "Ti zvrhli odpadlíci!" rozhořčil se. "Nepřijali slovo Boží i setřásl jsem jejich prach ze svých sandálů. Aj, Bůh vyplivl je z úst svých, neuvidí oni Jeho slávu." A neviděl v pralese bělocha, n'tzungu, ptala jsem se dál. "Ba, mnoho měsíců uplynulo, co tudy n'tzungu z výzkumné stanice prošel." Když jsem se zeptala, kam měl tenhle n'tzungu namířeno, ukázal prstem do mlhy. Před spánkem se za nás pomodlil a ráno se vytratil, vydal se na další cestu k věčnému blaženství. Nemohla jsem se zbavit pocitu, že mě celý den na pochodu tajně sledoval - ovšem zpola tušená postava mohla dost dobře být jen preludem vyplývajícím ze zkreslující perspektivy pralesa. Během dnešního výstupu jsem několikrát zastavila, zavolala jeho jméno, čekala na něj, ale Čaga tvrdošíjně mlčela.

T. P. to věděl, paní Kivebulajová to věděla. Phylis z irské ambasády, co mi nechávala den stará čísla corkskeho Examineru, to taky věděla. Věděla to celá kancelář, od ctihodné paní, která vařila čaj, po nejmladšího poslíčka.

Moon se zamilovala.

Romantickou lásku vymysleli Keltové.

Langrishe mi dokonce nechával psaníčka připíchnutá na Trnitý keř v kavárně hotelu New Stanley, což ve vší vážnosti neudělal nikdo od té doby, co tu po barech a sportovních klubech obcházel Hemingwayův stín; schůzky na snídani se šampaňským a výhledem na Rift Valley, noční vyjížďky vlakem k Viktoriinu jezeru (stroj času z týku a bronz, nastavený na padesát let do minulosti), výpravy do kopců N'gongu, s fotoaparáty na safari k jezeru Turkana, výlet na mikrolýtech k masajské Maře, k jejich ztělesnění zla. Neuvěřitelně romantické. Příšerně drahé. Moon si z toho vychutnala každou vteřinu. T. P.-mu to připadalo zábavné a politováníhodné zároveň.

Najednou se těch pět set stránek poznámek, sto dvacet hodin nahranych rozhovorů a dvanáct krabic dalších dokumentů, kterým jsem se vyhýbala jako neodbytnému věřiteli, pod mými prsty skoro samovolně vznítily. T. P. jen v němém úžasu z křesla kapitána Kirka zíral, jak se po mně duch Čagy natáhl a úplně mě posedl. Aby mě zachránil přede mnou a aby zachránil svoje odpolední

hodiny zasněného rozjímání, luštění křížovek a pozorování ulice, vykázal mě nakonec z kanceláře do horkého klimatu na pobřeží, kde si budu moct pronásledovat svou démonickou múzu po libosti. Pronajal si bandu, kterou od Mombasy dělilo jen půl hodiny jízdy na jih, a poslal mě nočním vlakem se stohem papírů A4 a přenosným remingtonem, který si ten honosný název snad ani nezasloužil.

Absolutní ticho a samota. Ten remington jsem prakticky zatloukla do země; když se prodáváci musí dávno po setmění vraceli domů, překvapovalo je, jak na verandě za svitu petrolejky pořád d'ábelsky buším do psacího stroje. Ve dvě ráno jsem se vždycky převálila přes moskytiéry do postele a spala až do úsvitu, kdy jsem si před snídání v hotelu na pláži šla zaběhat nebo zaplavat. Pak jsem se ponořila do psaní knihy a nevynořila jsem se dřív, než byl čas k večeři. V pátek jsem už bývala vyčerpaná, ale spokojená, a už jsem nedočkavě vyhlížela, až mezi palmami prokličkuje ol tukajské daihatsu, předzvěst dvou dnů, kdy se s Langrishem bude opalovat, koupat a milovat.

Všichni s sebou nosíme krabici s fotkami našich lásek. Promíchat, zamíchat a znovu rozdat.

Dvě postavy běží po čáře příboje, běží jen z radosti, že můžou vybičovat svá těla až k hranici jejich možností; slunce vycházející zpod černých kumulonimbů z Indie, věštících bouřku, a svět zatím čeká, krčí se v indigu, čeká na znovuzrození. Milují se ve sprše, lížou si navzájem slaná pot z kůže.

Ebenová postel, kterou přivezla arabská plachetnice z Mogadiša pro potěšení mombaského sultána. Ani po staletích ze dřeva nevyčichla jeho vůně.

Nečekaný, prudký déšť buší do palmových došků.

Měsíc se tyčí nad horizontem moře, nad koncem světa. Volání měsíční stezky: do moře! do moře! Muž a žena se prudce vynoří z moře jako právě stvořené bytosti, jako kapky ohně z božích prstů, a pak se zase zmizí pod hladinou - obejmě je amnion a obejmou se i ti dva.

Zátiší: ona, zcela zaujatá svou knihou, můry měkce narážejí do kulovitého stínidla petrolejky a on se z proutěného křesla dívá. Jen se dívá.

Všechno bylo přede hrou k sexu. Respighiho symfonické básně linoucí se mezi stromy i to, jak jsme se po stehna brouzdali oceánem teplým jako krev. Ruce, které mi do kůže láskyplně vtírají olej na opalování...

A potom v arabské posteli prozkoumával neznámé krajiny srdce, bílou, vysoko položenou náhorní plošinu za mraky.

"Kdo jsou? Nemine den, abych si tuhle otázku nepoložil aspoň desetkrát: *kdo jsou?* Kamery satelitů pronikly mraky a ukázaly nám všechny ty úžasné věci, které tam nahoře rostou - formy a systémy daleko složitější než ty, na které jsme doposud narazili - celé oblasti pralesa, které vypadají jako živá města. Proč? Pro koho? Kdy? Už jsou nastěhovaní ve svých oživlých městech, viděli jsme je a nerozpoznali je?"

Možná ale, že čas pro ně ještě nenažral: všechno je připraveno, kulisy přichystány, ale hlavní herci ještě nepřišli. Jak dokázali stěsnat celý svět do prostoru, který není větší než tahle místnost? Ukážou se nám? Narazí na

ně jedna z našich průzkumných expedic do okrajových oblasti Čagy, jak tam na nás čekají? Přijdou brzy, nebo počkají, až budou mít naši Zemi pevně v rukou? Vyčkávají, aby s námi mohli jednat jako rovný s rovným, nebo nás od toho okamžiku dělí celá staletí, až bude Zem vypadat *k jejich* obrazu? Kdo jsou? Tahle otázka mě trápí ze všeho nejvíc, každý den, každou minutu, tahle otázka vrhá stín na všechno ostatní - kdo jsou? Moon... Moon?"

Ani by si nevšiml, že jsem se od něj obrátila a že jsem se celou dobu dívala na stopy, které po sobě zanechali brouci na stěně.

Odcházel ještě před úsvitem. Nedokázala jsem ho zadržet - pouto k hoře bylo ještě pevnější než ke mně. Věděla jsem, že mě dříve či později kvůli té druhé lásce opustí. Skoro už jsem mu navrhla, ať jde, než abych musela snášet tu bolest, až on opustí mě. Dává to nějaký smysl, milovat někoho tak moc, že se ho vzdáte, abyste ho neztratili? Jenže když jeho daihatsu prosvištělo palmami, pokaždé jsem se na něj vrhla a odvěkla ho do té arabské postele.

Cítila jsem to ve větru, toho dne, kdy na mou verandu dosupěl sluha z půl kilometru vzdáleného hotelu a řekl mi, že mě tam čeká telefonát ve velmi naléhavé záležitosti. Šla jsem za ním, omámená, otupělá, ale vyrovnaná. Když mi Dorothy Bazynová s politováním oznámila, že se Petr Langrishe nevrátil na Oloiptipskou výzkumnou stanici z mikrolytového průzkumu severozápadního sektoru Čagy, obrovsky se mi ulevilo, ačkoli jsem měla výčitky svědomí. Takhle jsem se necítila od té doby, co moje matka konečně podlehl rakovině, která ji pomalu zabíjela celých šest let. Skoro jsem se zasmála, ale v tom už mi zabránila ruka, která mi sevřela srdce jako ocelová pěst. Ten strnulý klid mi vydržel celou cestu vlakem domů, dokud jsem nezahledla T. P.-ho, jak na mě na nairobském nádraží čeká mezi nosiči a taxikáři. Všechny zábrany najednou padly a já se sesypala jako domeček z karet, moje vnitřní prázdnota se rozpustila v prázdnotě vnější. Celou hodinu jsem mu brečela do jeho obleku z čistého hedvábí.

Propadla jsem hluboké, temné depresi. Týdny a měsíce ubíhaly, aniž bych si toho všimla. Kniha ležela ze tří čtvrtin hotová na mém psacím stole v ulici Torna M'-boye 224b. T. P. mi byl neustále nablízku, naslouchal mi, když jsem chtěla mluvit, a prostě byl po ruce, když jsem mluvit nemohla. Zachránil mě před nejhoršími excesy sebelítosti - díky němu jsem se přestala zpíjet do němoty, to on spláchl kokain, který jsem si koupila od jednoho konzulárního úředníka v naší ulici. Myslím, že by se se mnou i vyspal, kdyby mi to pomohlo zacelit rány. V jedné pochybné restauraci, zastrčené za Kenyattovým konferenčním centrem, jsem se ho nad čajem zeptala, proč mě to pořád tak bolí. Protože jsi do Langrishe pořád zamilovaná, odpověděl mi. Hráli jsme si s průpovědkami z čínských koláčků a předstírali všechno možné.

"T. P."

Zapálil koneček průpovědky v plameni svíčky.

"Máš pravdu, pořád toho mizeru miluju, miluju ho tak hrozně, že už teď vím, že se jeho stínu nikdy nezbavím.

Bože, jak já ho miluju. Já se bez něj snad zblázním. Jakže se to zpívá v té staré písničce?"

"Nemůžu žít s tebou ani bez tebe."

"T. P., pomůžeš mi ho najít?"

Myslím, že se mi ho tehdy poprvé a naposled povedlo překvapit.

Hned příštího dne: "Mám pro tebe takou maličkost. Je venku, takže by mě docela potěšilo, kdyby ses na ni zašla podívat."

Nevím, jak se mu povedlo tuhle maličkost postavit na zadním dvorku velikosti poštovní známky; přinejmenším jeho zaměstnanci vypadali, že jsou na svůj výkon náležitě pyšní. Mikrolyt hrál modrými a zelenými barvami jako vznešená a nádherná vázka. Nedokázala jsem ze sebe vypravit ani slovo, jen jsem dlaněmi přejížděla po křídlech, vzpěrách, pohonné jednotce a hmatem vychutnávala její krásu.

"T. P., tohle tě muselo stát pěkný peníze."

"Taky že stálo. Předpokládal jsem, že jako typická romantická nemá nejmenší ponětí o tom, jak svůj plán realizovat. Proto jsem si dovolil promyslet pár logistických detailů, přičemž jsem se mimochodem docela dobře bavil. Takže - hned můžeš pustit z hlavy, že by ti Oloiptipská stanice snad někdy mohla dát povolení k odletu. Dorothy Bazynová nemá zájem o druhého pohřešovaného na čtvrtletním výkazu a předpokládám, že máš dost rozumu na to, aby tě ani nenapadlo zkusit prosmeknout se střezným územím - máš zhruba osmašedesátiprocentní šanci, že skončíš v pytli na mrtvoly, a to tě předtím ještě vojáci skupinově znásilní. Pokud ovšem najdeš odlehlejší místo, řekněme padesát kilometrů od Kilimandžára, a poletíš těsně nad zemí, pod sítí radarů, přece jenom máš větší šanci. A jestli tě rozpárou dvacetimilimetrovým kanónem, aspoň to budeš mít hned za sebou. Tak jsem se vydal, ehm, na menší nákup..." Skoro jsem mu dala pusu.

Pracovali jsme rychle, zuřivým tempem, nezastavili jsme se, abychom zvažili své činy - při pohledu na své šilenství bychom mohli zklamení. V zrcadle se skrývá hluboká, temná pravda. T. P. ho pokřtil Poslední safari, ale já namítla, že tak se jmenoval film se Stewartem Grangerem. "Hloupost, to byly Doly krále Šalamouna," odušil. "S Deborah Kerrovou."

Zajeli jsme na místo pn cestě na jih, nedaleko městečka Ilbisil - zatačka, baobab a lán oblohy nad námi. Pro tuhle příležitost si T. P. půjčil range rovera irského velvyslance ("Dlužím ti to ještě za tu záležitost s Garibaldim.") Rozbalil mikrolyt a složil ho, za bedlivého dozoru špinavého a zvědavého masajského dítěte, které se jako obvykle objevilo odnikud - kolem nás se rozkládalo pět set kilometrů čtverečních pustiny. Na všechny tři udělalo pořádný dojem, když se vrtule opravdu roztočila.

"To nedáš své Deborah Kerrové pusinku pro štěstí?"

T. P. s rukama v kapsách zadíval do krajiny. "Mezi domorodci z kmene súdánských Dinků," řekl zamyšleně, "je baobab znám jako Strom, kde se zrodil člověk. V Keni zase lidé věří, že baobab se nepodvolil vůli boží a vyrostl si, kde se mu zachtělo. Bůh ho za to potrestal - vytrhl ho, převrátil vzhůru nohama a znovu ho vrazil do země. Myslím, že by se v té zkazce někde našlo morální poučení, Moon. Co by se tam našlo?"

"Morální ponaučení, T. P."

"Správně."

Dala jsem mu pusy tak jako tak.

Za pět minut už jsem byla ve vzduchu.

V deštném pralese dochází k závěrečné konfrontaci, konečnému naplnění. Vysoko položené svahy Kilimanďára jsou proto docela vhodným jevištěm. V tomhle ročním období se mračná clona neroztáhne po celé týdny. Krajina morální dvojznačnosti, všechny odstíny šedi... je tohle Mrak nevědění? Geometrické obrazce Čagy jako z obrazů Salvadora Dalího, zvlněné závoje mlhy - pro Skota Langrishe příhodně macbethovské.

Po celodenním namáhavém stoupání jsem došla na mýtinu. Vzduch zřidl a po každém kroku se mi do mozku zadíraly střípky migrény. Když jsem se octla na okraji nevysokécamenné soutěsky, která se trhaně zařezávala do těla Čagy, instinktivně jsem věděla, že tohle místo je to pravé. A jakmile jsem rozbila tábor, mlha vrtošivě zavířila a rozplynula se a já se najednou mohla kochat pohledem skrz okno mezi stromy na amboselijské pláni a flíčky mraků nad nimi. Považte, já jsem viděla! Ty záblesky světla, ta roztroušená a septická běloba připomínající rozsypanou sůl; nová stanice v Oloipti-pu, ta oblaka prachu: auta, možná i letadlo startující z vysušeného dna jezera; ty černé d'ubky, které se pohybují ani ne vysoko ani nízko: armádní helikoptéry.

Není záhodno, aby duše dlouho shlížela s hory - já jsem se zdržela až do soumraku, a čím víc jsem se dívala, tím víc jsem pohrdala monotónní, vyhladovělou krajinou pod horou, tím víc jsem oceňovala barvy a rozmanitost Čagy. Sem jsem zapadala, to bylo jasné.

Přišel v noci. Očekávala jsem ho.

"Moon."

Tentokrát jsem neměla žádné pochyby, veškerá nejistota byla tatam. Už jsem sahala po biosvětle, už jsem jím chtěla zatřást a probudit ho k životu.

"Ne. Žádné světlo."

"Proč?"

"Žádné světlo, nebo odejdu..."

"Ne! Neodcházej. Kde jsi, Langrishe? Neschovávej se mi..."

"Moon... ach Moon. Neztěžuj mi to. Chci k tobě přijít, víc než cokoli na světě, Moon. Jenom jednou na tebe pohlédnout... proč jsi musela přijít, proč jsme naši lásku nemohli nechat ležet a zchřadnout?"

"Langrishe, já tě nemohla opustit. Nemohla jsem ji nechat zchřadnout a uvadnout, sám víš, že takhle si věc nestojí. Neuvadne, nemůže uvadnout. Langrishe, poslouchej mě..."

Ticho. Sedla jsem si na bobek a přivinula si kolena k hrudi. Byla jsem sama, ponořená ve tmě, a celý prales mi naslouchal. Po chvíli znovu promluvil.

"Ta živá města na hranici sněhu, která jsme viděli ze satelitů... já tam byl, nahoře v závějích, já ta města prozkoumal. Slovo 'město' jen stěží obsáhne, co tam nahoře je. Viděl jsem věci, které se nedají popsat, věci zcela mimo moje chápání, ale jednomu jsem porozuměl - v půdě nejsou zavrtání žádná mimozemšťaně, kteří se jen třesou, až prales obydlí. Svým způsobem jsme měli pravdu, když jsme předpokládali, že bychom mimozemšťany nemuseli poznat, protože my sami jsme těmi mimozemšťany, Moon..."

Celou noc jsem čekala, že se vrátí, a třásla jsem se, sama ořesená, v ochranném kruhu z biosvětél. Mraky pluly nízko a celý další den bylo chladno a mžilo. Byly to trudné hodiny; ležela jsem v hamaku, zabalená ve spacáku, a namátkou se šťourala a šťárala v Thomassů Mertonovi. Moje mysl byla ovšem natolik přeplněná ptáky a pochybami, že nedokázala zrcadlit benediktýn-ský klid pramenící ze samoty. Už je to moc dávno, co jsem ho četla: z vinylového obalu knihy zbyla jen kaše rozmačkaných dužnatých krystalů a šlemu, ze které se zvedal žaludek. Strhla jsem obal, odhodila ho a četla mistra v nahotě jeho stránek. Přišel po setmění, spolu s kapkami deště a zimou.

"Evoluce, Moon, neustálé katastrofické přechody k novým stupňům složitosti. Chápeš? Musíš chápat, je strašně důležité, abys pochopila Evoluce se nevláčí dějinami, co krok, to jeden gen - evoluce tančí, evoluce skáče z úrovně na úroveň. Na biologických hodinách se minutová ručička vůbec nepohybuje plynule, spis trhaně skáče z minuty na minutu. Ke změnám dochází současně v celé populaci a během jedné jediné generace může populace přejít na vyšší stupeň. Chápeš? Moon, ty to musíš pochopit!"

"Langrishe!" Prázdnota, tma, kapky deště. Celou noc jsem snila o jeho očích, o těch nevýslovně příšerných očích bez tváře.

Když jsem se přistíráno myla ve vlažné vodě nádrže, zaslechla jsem z mlhy svoje jméno.

"Odejdi, Moon. Než jsi přišla, nemusel jsem volit, nemusel jsem na nikoho brát ohledy. Když jsem tě opustil a přišel sem, bylo všechno znovu jako za starých časů. Věděl jsem, co chci, co hledám, a teď jsi zase všechno převrátila vzhůru nohama. Chci být s tebou, chci od tebe utéct, miluju tě, děším se tě..."

Pomalou jsem se otáčela a bedlivě prohlížela šedé siluety podrostu.

"Langrishe... kde jsi?"

"Tady, Moon." Stín mezi stíny, cár mlhy ve tvaru člověka. "Ne, dál už ne. Prosím. Poslouchej. Nemůžu se dlouho zdržet. Tohle je důležité. Oheň ho nespálí, jedy nezahubí. Prales vzkvétá na našich odpadech, na našem znečištění a k tomu dokáže splnit technologickému člověku dvacátého století každé přání. Je tedy Čaga dalším evolučním skokem kupředu? Člověk technologický s radostí znečišťuje vlastní hnízdo - odvrhne ho hnízdo, nebo se přizpůsobí, aby mohlo dál žít a přitom nezahubit sebe ani člověka?"

Život na bázi bílkovin má svá nejlepší léta za sebou; přichází nová forma života a s proteiny vymetá. Změna, Moon, změna."

Zatímco mluvil, krůček po krůčku jsem opatrně zkračovala vzdálenost mezi námi. Už jsem od něj byla jen pár metrů, když se probral ze svého sebezahledění a všiml si, jak blízko jsem se k němu dostala. Chvilí jsme se dívali jeden druhému do tváře, pak vykřikl a v mžiku zmizel.

Srdce mi tlouklo. V sítnici mi neslyšně vybuchovaly černé fosfeny, krev ve mně burácela. Ty obavy, ta hrůza, která se promítla do mých snů... Langrishe byl pořád ještě člověk.

Té noci, v mé hamace, pohazení po čele, polibek. Zavrněla jsem jako velká spokojená kočka, převrátila se na bok a měla před sebou jeho tvář, jeho vláčné, smy siné tělo přitisknuté k mému. Ústa se rozevřela, rty se setkaly; rozepla jsem spacák, zvala ho dovnitř, vztáhla k němu ruce. "Ne," hlesl. "Prosím. Nedotýkej se mě. Slib mi to, Moon."

"Ale proč?"

"Kvůli tobě. Protože já nevím, co mě u tebe dovádí k šílenství. Jsem šílenec, že mě jenom napadlo tohle udělat. Šílenství. Šílenství! Proč z tebe ztrácím rozum, ženská?" Položila jsem mu prst na ústa, za vteřinu jsme se už líbali, ani jsem si nestačila uvědomit, a už vklouzl do mě. Překvapeně jsem vydechla, jeho jazyk mi přejížděl po bradavkách, jeho dech mi zahříval kůži. Čpěl po Čaze, pižmo, sílice, všechno vůně tělních otvorů. Svíral mi ruce nad hlavou a já se mu vzdala, jak do sebe naše těla narážela a pulsovala v naprostém zatmění smyslů. Přirážel teď horečnatěji, naléhavěji, pustil moje ruce a já ho automaticky začala laskat na stehnech, nehty mu přejížděla přes hýždě, až jsem na bocích narazila na krátké pavoucí nožičky, které se táhly až k jemné proláklíně jeho zad.

Zavřfškla jsem tak hlasitě, že píseň Čagy na celou minutu zmlkla.

Prsty jsem měla zasunuté do propletence cév a trubíček, zakotvených v jeho páteři - pulsující pupeční šňůra, jež ho spojovala s bůh vrčím tam ve tmě. Odskočil ode mě - nahý, rozklepaný, zbrocený potem - a já zvracela a zvracela, až nebylo co.

"Ach bože ach bože ach bože ach bože..."

"Říkal jsem ti, říkal jsem ti, já ti říkal, aby ses mě nedotýkala..."

"Ty hajzle, ty hajzle, cos mi to udělal, ach bože..."

"Proč jsi sem jen musela chodit? Proč jsi neodešla, když jsem tě o to *prosil*, proč jsi jenom musela probudit všechny pocity, které už jsem dávno zapomněl? Proč jsi ze mě musela znovu udělat *člověka*?"

"Člověka?" zaječela jsem. "Člověka? Panebože, Langrishe, co vlastně jsi?"

"Chceš to vidět?" zařval na mě v odpověď. "Chceš to vědět? Tak se dívej! Dívej se dobře!" Ukázal na mě chvějícím se prstem. Ze ztemnělého pralesa se ozvalo kolosální dunění, prodíralo se k nám něco obrovského, co ví, že nemusí nikam spěchat, protože má k dispozici celou věčnost. "Tak se dívej!" vykřikl znovu Langrishe a najednou se v rozsedlině rozzářila biosvětla. "Můžu s tím dokázat, cokoli si umanu. Kdo si myslíš, že tě krmil, napájel, hlídal a naváděl na správnou cestu?" Do kruhu světla vešla hora masa, vyšší a širší než člověk, na povrchu lemovaná vystoupplými žilami, tepnami a pruhy drsné žluté plísně. Blížila se ke mně po dvou svalnatých nohou a z těla se jí houpaly hrozny orgánů. Z bradavic na zádech se vějířovitě rozrůstala krajko vitá tykadélka. Najednou se ke mně obrátila, zvedla se na drápech a vysunula ke mně celý svazek úponků a kusadel. Její břicho byla otevřená vagina, spojená s Langrishem pupeční šňůrou.

Myslela jsem si, že zešlím.

Pupeční šňůra se napjala a vtáhla Langrishe do rudého, kůží nepokrytého bachoru. Ten se kolem něj uzavřel a monstrem postoupilo o další krok ke mně. Langrishova tvář mě upřeně pozorovala zpoza kápě červeného masa.

"Zkoušel jsem ti to vysvětlit, Moon, ale ty jsi mě nechtěla pochopit. Evoluce. Budoucnost, Moon. Člověk budoucnosti. Homo symbioticus. Ortotělo. Naprosto soběstačná ekologická jednotka. Jen si to představ - bude odzvoněno všem chorobám a nemocem, představ si tělo, které vyléčí každý neduh, které opraví a zregeneruje naši tělesnou schránku - podívej se, vždyť já jsem ve podstatě nesmrtelný. Představ si svět bez bolesti a války, kde nebude vůbec možné, aby jeden člověk druhého zranil - to se dá zařídit, ortotěla disponují systémem neurologických inhibitorů, které znemožňují realizaci jakékoli násilnické představy. Jen si to představ - svět bez bídy a hladu, protože ortotělo se dokáže živit ze slunce, vody a vzduchu jako rostlina, svět, kde si každý z nevyčerpatelných zdrojů pralesa vytáhne všechno, co bude potřebovat. Představ si svět zbavený nevědomosti; můj mozek je propojen s mozkem ortotěla, který se rychlostí zpracování informací vyrovná počítačům a navíc se může napojit na další ortomozek, takže každý muž, žena i dítě má přístup k sumě lidských znalostí. Vědomosti už nebudou privilegiem třídy vzdělanců, odkaz našich předků bude právem každého jedince. Představ si, že to bohatství zkušeností a pocitů Shakespeara a Michelangela zdědí každý člověk hned po narození, představ si oči, které vidí v infračerveném a ultrafialovém spektru, značné rozšíření možností sluchu, možnost dotýkat se, ochutnávat, vonět k věcem, o kterých se ti ani nesnilo, a k tomu nové smysly, nové vědomí, které ti ani nedokážu popsat, Moon!"

"Hrůza!" vykřikla jsem. "Hrůza!"

"Ne, *nádhera!* Další evoluční skok! Pokud člověk nedokáže žít s planetou v harmonickém souznění, musí se přizpůsobit planeta. Moon, já tvému strachu rozumím, vypadá to příšerně, vypadá to monstrózně, ale věř mi, je to daleko úžasnější, než si dokážeš představit! Cítím se jako... bůh, Moon. Jako bůh!"

Oči, do nichž se ve snu neodvážím pohlédnout.

"Bože, Langrishe..."

"Tak co nám Moon udělá? Obrátí se zpátky? Sejde z hory do *tamtoho*? Můžeš se vůbec vrátit po tom, co jsi tu viděla, po té *nádheře* a *zázracích*, kterých ses tu dotýkala? Nebo tu zůstaneš se mnou? Milovala jsi mě tak, že jsi mě sem přišla najít - miluješ mě natolik, abys se mnou zůstala? Děsíš se mě víc, než kdybych ležel paralyzovaný, s železnou plicí na tváři? Než kdybych měl lepru? To bys mě pořád ještě milovala - a nemůžeš mě milovat teď?"

Ne bůh, Langrishe, ale d'ábel, rafinovaný d'ábel, přímo Mefisto. Moje duše se zmítala v bouři pochyb a rozpaků a skrz tu vichřici, tupý hukot, jsem k němu vztáhla ruku, položila ji na rudé svraštělé maso kolem jeho tváře. "Ach, Langrishe..."

"Tvrdila jsi, že jsme jedno tělo. Tvrdila jsi, že do sebe harmonicky zapadáme, že sami o sobě jsme nekompletní. Neříkám, že se z tebe musí stát to, co ze mě - nemusíš přejít do ortotěla, můžeš prostě zůstat se mnou, tak jak jseš, a můžeme se k sobě mít jako předtím, než..."

"Langrishe..."

"Moon, já tě miluju."

Ale to už jsem utekla do noci.

Prosívání popela: všechny emocionální podpěry, na kterých Moon vystavěla svůj život, se sesypaly do řehavého uhlí. Kdyby to jenom neřekl. Kdyby jenom neřekl, že mě miluje, dalo by se to snad snést. Proč jsi vždycky musel mít navrch, proč jsem vždy musela být já tím, kdo za všechno mohl? Bylo to takhle vždycky? Byla naše láska jen pouhým vynalézáním nových a nových způsobů, jak jeden druhého zranit? Byli jsme si jenom zrcadly, ve kterých jsme se zhlíželi, stačilo nám to ke štěstí?

Brzy si pro mě přijde, skrz mlhu a lesy na svazích Kilimandžára, přijde a bude volat. Nevím, co pak udělám. Proto také dokončuji tento deník: čiš z něj zuřivost odsouzence na smrt. Nejdelsí cesta je cesta dovnitř; také je cestou, ze které není návratu. Právě o poutníkovi nejvíc platí, že člověk se domů znovu vrátit nemůže.

Poutník, který se vrátí dolů z hory, to už nebude Moon: Moon zemřela, když na ni dýchl sníh - dolů se sice vrátí, ale její duše bude připomínat tu bývalou asi jako Langrishe své předchozí vědecké já. I když zůstanu... ne, něco takového se ze mě stát nemůže. Nedokážu se smířit s tím, že tohle by měla být budoucnost lidstva - navěky bloudit v ohromném celosvětovém pralesi, od dávat se primitivnímu hédonismu, každý člověk ostrov sám pro sebe? Ne, tohle odmítám. Slyšíš mě, Langrishe, jato odmítám!

Už musím končit. Slyším jeho volání, už si pro mě jde. Nemám moc času, abych tuhle kroniku dokončila, a pořád ještě nejsem rozhodnutá. Třeba tohle nakonec nebude můj poslední zápis. T. P., jestli si někdy tenhle deník najde cestu k tobě (a nezáleží na tom, jestli ti ho předám sama nebo někdo jiný), a i když mu třeba ty nebudeš rozumět, postarej se, aby svět porozuměl. Srdce temnoty můžeme milovat, i když nás zároveň odpuzuje.

Už je tady, pro dnešek musím pero odložit. Zítřejí? Zítřejí...

**přeložil Viktor Janiš  
ilustroval Martin Kubáč**

# Jaroslav Petr

Nomádi Gibsonovy pouště

Třeskl výstřel a králík skončil v kotrmelcích. Došel jsem k mrtvému zvířeti a znepokojeně jsem si prohlížel pískem zavátá listí nor. Tak tahle kolonie to má spočítané. Tady už toho moc neulovím.

Situace se komplikovala. Úlovky nestály za nic. Potřeboval jsem alespoň stovku ušáků. Zatím jsem měl sotva třicet kůží a léto na krku.

Odměny vypsané vládou byly letos zoufale nízké. Nějakým vykukům se podařilo propašovat do Austrálie vagón králíčních kožek z Mongolská a prostřednictvím falešných lovců dokázali státnímu fondu na vyhubení králíka pustit pěkně žilou.

Stáhl jsem z králíka kožku a natáhl ji na drátěný napínák. Zbytek jsem vyhodil. Od té doby, co seje vláda pokusila vyhubit geneticky modifikovaným virem myxomatózy, je lepší králíky nejíst. Joe Maleck dával na setkání k lepšímu, že je to jen pověra, a když dodýchal v přísné izolaci infekčního oddělení nemocnice ve Wiluně, nebyl na něj přes dvojité sklo hermetických dveří zrovna příjemný pohled.

"Myxom hlavy je myxom hlavy," pokrčil tenkrát rameny Maleckův ošetřující lékař, když jsem si po návštěvě starého parťáka pozvracel zánovní oblek.

Nezbývá, než se pustit dál do vnitrozemí. Mám pár tipů, které si držím v rezervě pro podobné případy. Znáám několik oáz v Gibsonově poušti při úpatí Brownerova hřbetu. Tam jsem ještě nikdy nevyšel naprázdno. Jenže tentokrát jsem se nevydal na lov sám. Doprčic!

Zdvihl jsem pušku k lici a v optice zaměřovače se mi objevila Philova tvář. Laserový paprsek mu kreslil na čelo červenou tečku, jako znamení, které si malují hlinkou hinduisti. Kdysi bych při takovém pohledu asi neudržel prst na spoušti a střelil bych. Z obou hlavních.

Sklonil jsem pušku. Už mě to dávno přešlo.

Phil se za mnou vlekl jako svázaný. Se svěřenými rameny a skloněnou hlavou civěl do písku pár metrů před sebe. Často jsem se ptal sám sebe, jestli je tenhle tvor s pohledem debila ještě pořád můj brácha Phil, profesor historie na universitě v Sydney Phillip Osborne. Můj slavný a úspěšný bratr, kterého mi máma s tátou celý život předhazovali jako vzor a kterého jsem za to už jako kluk z duše nenáviděl.

Zášť k Philovi jsem smazal jednou ráno, když jsem se probudil v buši a nad hlavou mi zakřičel velký ledňák, který se pak snesl k vyhaslému ohništi a zvědavě strkal silný zoban do plechovky od kondenzovaného mléka. Bylo to, jako kdybych se probudil z dlouholetého zlého snu. Vařil jsem si kafe na ohničku, který voněl eukalyptovým olejem, a bylo mi fajn. Zažil jsem nesčetně takových rán. Ale tenkrát jsem ho dokázal snad poprvé plně vychutnat. To už se u Phila začínala projevovat maniodepresivní psychóza. Uvědomil jsem si, že jsem z nás dvou já ten šťastnější. Já, potulný lovec králíků jsem šťastnější než universitní profesor ověřený mezinárodními cenami,

autor desítek vědeckých studií a několika tlustých knih, jejichž obsah bych já nikdy nepochopil.

Ted' mi bylo Phila líto. Nemoc mu proměnila život v očištěc. Když bral léky, nemohl pracovat, z hlavy se mu vypařila veškerá invence. Nedokázal psát, nedokázal přednášet. Mozek měl sterilní jako chirurgickou ocel. Když léky nebral, trpěl jako zvíře. Ostatně, prášky už mu nezabíraly.

I proto jsem ho vzal s sebou do buše. Aby také zažil, co je to za nádheru, probudit se v buši a uvařit si kafe na ohničku vonícím po eukalyptovém oleji. Doufal jsem, že se zase vzpomene, že se vzchopí a pustí z hlavy myšlenky na sebevraždu.

Z náhlého popudu jsem se vrátil k odhozenému králíkovi a odřízl zadní tlapku. Měla hebkou srst a voněla po uschlé trávě.

"Hele, vole, chytej! Králíčí pacička pro štěstí!" křikl jsem na Phila a hodil mu packu.

Zkusil ji chytit, ale vypadla mu z ruky. Sehnul se pro ni a bázlivě ji pohládl.

To byl úspěch! Nanosil bych mu packy králíků z celé Austrálie, kdyby ho to vytrhlo z letargie. Když ho deprese doopravdy skříply, bylo mu jedno i to, že si při čůrání nerozepnul poklopec.

"Vrátíme se k autu," kývl jsem na Phila.

Neřekl nic. Jen se zastavil a čekal, co bude dál.

"Kudy bys šel, Phile?"

Stál a mlčel. V pěsti svíral králíčí pacičku.

"Krucifix, kolikrát jsem ti to už vysvětloval?" vybuchl jsem. Vzápětí jsem si uvědomil, že se chovám jako blbec.

Došel jsem k Philovi a ukázal mu navigátor, který měl připnutý na zápěstí. Koukal, jako kdyby ho viděl poprvé.

"Ty si to zapamatuješ, Phile, neboj. Pro tebe je to hračka," chlácholil jsem ho. Já jeho - chlapa s IQ někde na hranici sto šedesáti bodů. Absurdní situace.

Tupě zíral na displej.

"Hele, tady navolíš režim vyhledávání a tady navolíš kód našeho auta. Ten je..."

Chvilí jsem čekal, jestli přeci jen nezareaguje. Nepromluvil na mě už dva týdny.

"Kód auta je R2O5. Můj kód je B245 a tvůj, Phile, B246. To si přece taky zapamatuješ. Je to úplně jednoduché. Takhle navolíš kód auta a na displeji se ti ukáže azimut a pro jistotu i šipka ukazující nejbližší směr k autu. Tady ta nula ti ukazuje, že auto se pohybuje nulovou rychlostí, že stojí. Můžeš si navolit i zvukovou kontrolu správného kurzu. Když se držíš správného směru, bude navigátor jen takhle jemně pípat. Když bychom se odchýlili od azimutu, spustí tenhle houkavý tón. Slyšíš ten rozdíl?"

Phil mlčel a bylo mu jedno, co mu říkám, co ukazuje displej navigátoru a jaký tón přístroj vydává. Celý svět mu byl ukradený. Mne nevyjímaje. Deprese jsou svinstvo.

"Musíš se to naučit, Phile," přesvědčoval jsem ho trpělivě. "Kdyby ses někdy zamotal v buši nebo v poušti,

kdybys nemohl najít mě nebo auto, tak tohle ti ukáže cestu."

Bylo mu to jedno. Kdyby chtěl, pracoval by mu mozek stokrát rychleji než mně. Ale on nechtěl. Nechtěl myslet, nechtěl žít. Nechtěl vůbec nic. Sám by si v depresi cestu nikdy nehledal. Ani by se o to nepokusil.

Kdyby to šlo, přivázal bych si ho k sobě. Jenže s provazem kolem pasu, vedený jako dobytče, by se z deprese nedostal vůbec. Měl jsem strach, že se mi ztratí. V noci jsem se budil pokaždé, když se převalil z boku na bok. Probouzel jsem se strachem, jestli se náhodou nesebral a nevyrazil z nějakého popudu své choré mysli naslepo do divočiny. Podle navigátoru bych ho sice našel, ale to jen v případě, že by si ho nesundal a nezhodil. Měl jsem pro jistotu čtyři náhradní náramkové navigátory a i pro srdce navigačního systému zabudovaného do palubní desky auta jsem vezl většinu náhradních součástek. Proti hnutím Philovy choré mysli mě to nechránilo. Ztracený náramkový navigátor se dá v buši nalézt skoro vždycky, člověk bez navigátoru však jen výjimečně.

Došli jsme k autu a Phil se mlčky nasoukal na zadní sedačku do stínu slunečních baterií. Hodil jsem králíčí kožku do kontejneru a naprogramoval navigátor na palubní desce na kurz k jedné z oáz pod Brownerovým hřebenem.

Jako naschvál jsme se už třetí den motali kolem jezer v pánvi Nimerra a marně hledali průjezd. Nastupující léto vysušilo slaná jezera napájená jen v období dešťů vodou dočasných vodních toků. V zimě spadlo v oblasti Nimerry hodně srážek a slaná jezera se vylila daleko z břehů. Teď tu zbýval po vodní hladině jen "slaný led", silná solná krusta kryjící řídké, mazlavé slané bahno.

Na údaje navigátoru jsem se mohl s klidným svědomím vykašlat. Kličkovali jsme mezi slepými rameny a výběžky slaneho ledu, nesčetněkrát jsme uvázli a po celodenní dřině jsme byli nakonec donuceni k návratu na místo, odkud jsme ráno vyrazili.

Ze školy jsem si toho moc nepamatoval, na to byl kadet Phil. Teď se mi ale vybavoval příběh, který nám jednou v jakési osvětlené chvíli vyprávěla učitelka, jejíž hodiny pro mě jinak byly nesnesitelným utrpením. Někdy kolem roku 1840 nebo tak nějak, to už si vážně nepamatuju, uvázla ve zbytcích slaneho Torrensova jezera i výprava slavného Johna Eyra. Ten pak tvrdil, že celé australské vnitrozemí obklopuje prstencovité slané jezero, za něž nelze proniknout. Když jsem se tak probíjel slaným ledem Nimerry, skoro bych mu dal za pravdu.

Zmínil jsem se o tom Philovi v naději, že ho to vytrhne z letargie. Měl objevování Austrálie v malíčku. Napsal disertačku o Charlesi Sturtovi a jeho výpravách do nitra Austrálie v dobách, kdy se na mapy centrální Austrálie ještě psalo The Mystery Land čili Tajemná země. Dokonce za tu disertaci dostal i nějakou cenu. Eyrovy problémy s Torrensovým jezerem ho ale zajímaly stejně málo jako naše soukromé peklo v bažinách Nimerry. Seděl nehnutě na zadním sedadle pod slunečními bateriemi a bezmyšlenkovitě hladil králíčí pacičku.

Když jsem se konečně vymotal ze změti bilabongů, jak říkají slepým ramenům jezerních přítoků domorodí Australci, ocitl jsem se daleko od míst, odkud jsem obvykle

k oázám pod Brownerovým hřebenem vyrážel. Nebyl jsem tím dvakrát nadšený. Nebál jsem se, že bych snad oázy nenašel. Měl jsem v navigátoru uložené jejich přesné zeměpisné souřadnice a cestu mi spolehlivě ukáže přístroj. Horší to bude s vodou. Na obvyklé trase jsem už měl vytypovaných pár míst, kde jsem mohl na dně jámy vyhloubené v písku narazit na spodní vodu. Čertví, jak to bude vypadat na téhle trase. Může se nám stát, že se jediným zdrojem vody stane destilátor vzdušné vlhkosti, který je ale účinný jen v případě, že se k ránu dostatečně ochladí. To byl s nastupujícím létem ale stále vzácnější jev.

Vážně jsem uvažoval o návratu. Měl jsem strach o Phila. A mám-li být upřímný, měl jsem strach i z něj. Vydat se do nitra Gibsonovy pouště v nástupu léta je stále riskantní podnik, i když možná ne tolik, jako v dobách Sturta nebo Eyra. Když vás provází blázen, máte postaráno o další pádný důvod k obavám. Jenže s tou trochou kožek bych zůstal bez peněz. Neměl bych dost ani na další loveckou výpravu. Musel bych sáhnout na železnou rezervu v bance, ubohý zbytek nevelkého dědictví po rodičích, a to jsem za žádnou cenu nechtěl. Ne, museli jsme jet dál.

U jednoho z posledních bilabongů na okraji pouště jsem doplnil zásoby vody. Pak jsem si podle tradice domorodých Jinmiů smísl narudlý pouštní prach se slinou a na čelo jsem si namaloval čáru na ochranu proti zlým duchům. Vyrazili jsme.

Šetřil jsem vodou, jak se dalo, ale nepočítal jsem s Philem. Marně jsem mu vysvětloval, že nemůže pít, kolik by chtěl. Pokaždé, když dostal chuť se napít, začal kňourat jako malý parchant. Nevydržel jsem ho poslouchat dlouho. Nakonec jsem mu dal vždycky napít podle libosti. Měl jsem z toho výčitky. S žízni by se ale z deprese nedostal. Plánoval jsem si, že se mnou Phil prožije v buši pár opravdu pěkných týdnů. A zatím jsem ho vytáhl do pekla Gibsonovy pouště. Kdybych si plánoval pomstu nejhoršímu nepříteli, nemohl bych ji napláňovat líp.

Zásoby vody se začaly povážlivě tenčit. Destilace horkého ranního vzduchu přinesla stěží pár deci, s kterými se nedala denní výheň přechkat. Teď nám v kanystrech zbývala jen troška páchnoucí tekutiny, kterou ukňouraný Phil odmítal. I já jsem se toho "nektaru" napil jen se sebezapřením. Displej na palubní desce ukazoval, že nám k oáze pod Brownerovým hřebenem zbývá urazit více než dvě stě kilometrů.

Když jsme vjeli s tichým šuměním elektromotoru do mělkého údolí, kvílel Phil tak nesnesitelně, že jsem se rozhodl hledat vodu. Okolní skaliska tvořila jakousi mělkou pánev vyplněnou pískem. Jestli je dno údolí pod nánosem písku tvořené kompaktní skálou, pak by se ve vodní jámě vyhloubené v nejnižší části údolí mohla objevit voda nebo alespoň vlhkost, s kterou by si poradil destilátor. Měl jsem vztek a taky trochu strach. Co se stane, když vodu nenajdu?

Házet jsem písek polní lopatkou a pot se mi lil do očí. V hloubce asi dvou a půl metru se mi zdálo, že písek trochu ztrácí sytkost, což mohl být příznak podzemní vláh. I barva písku se mi zdála o nějaký ten odstín tmavší. Měli jsme dobré vyhlídky alespoň na pár litrů vody.

"Jacku!"

Byl jsem vzteklý a vyčerpaný. Nejdřív jsem si ani neuvědomoval, co slyším.

"Jacku! Pojd' sem! Honem!"

To je Phil! A mluví! Před dvěma měsíci jsem ho vytáhl ze zaneřáděného bytu. Byl na dně, v depresi a nepromluvil celé týdny. Už jsem to pomalu^ vzdá val. Až teď...

Vyškrábal jsem se z jámy. Čert vem vodu!

"Jacku, podívej se, co jsem našel!" řval Phil nadšením. V očích měl výraz šťastného dítěte.

Maniodepresivní psychóza je svinská nemoc. Z nejhlubších depresí vytáhne svou oběť do nejvyšších pater manické fáze, do euforie, kdy má postižený moře po kolena a globální problémy lidstva pro něj nepředstavují víc než bezvýznamný detail. Vzápětí jej může choroba opět srazit do pekla deprese. Phil mi právě předváděl jeden z těch nepravděpodobných zvrátů, proměnu identity. Uvědomil jsem si, že v mánii bude ještě nebezpečnější než v depresi. Na návrat bylo pozdě. Buď dojedeme do oázy pod Brownerovým hřebenem nebo je po nás.

Phil držel v ruce kamenný valoun a blaženě se usmíval.

"Já věděl, že mi ta tvoje králíčí pacička přinese štěstí!" ječel. "Vis, co to je?"

S Philem v manické fázi se musí zacházet obezřetněji než s bednou odjištěných granátů.

"Nějaký nerost... ruda..." typoval jsem nejistě.

"Hovno ruda! To je obyčejný křemen! Ale podívej se na ty hrany. Vidíš to?"

Neviděl jsem nic než kus otřískaného šutru. To jsem mu ale nemohl říct. Mlčel jsem.

"To je klasická ukázka valounové industrie!" vykřikl netrpělivě.

"No, víš, Phile. Když to tvrdíš ty, tak to asi bude pravda. Já tomu pochopitelně zase tolik nerozumím. Ty ses universitní profesor historie, študoval jsi tyhle věci. Ale já jsem jen obyčejný lovec králíků."

"Neštví mě!" zařval. "Jsi především můj brácha. Hele, vím, za co ti vděčím. Nebýt tebe, tak doted' hniju ve svém bytě v Sydney s depkou jako hrom. A to v tom lepším případě. Tak bych mohl čuchat ke kytkám zespodu. Hele, máš to u mě, Jacku."

Tak toho jsem se nebál. Philova vděčnost mívala krátkou paměť. Ale nebyla to Philova vina. V mánii se mu život měnil ve vichřici, kde nebyl na nějaké sentimentální city čas. Hlavně že se nenaštval. Jednou se pokusil soused vysvětlit Philovi stíženému mánii, že si přednášku o pravěkému jeskynním umění rád vyslechne v příhodnější dobu, než jsou dvě hodiny ráno, a Phil mu pak ve rvačce málem ukousl nos.

"To je cheleén, Jacku. Čistý cheleén! Víš, co to znamená? Cheleén tady, v srdci Austrálie? V téhle pustině?"

Nevěděl jsem, co je cheleén a nevěděl jsem, co to znamená. Moudře jsem mlčel a tvářil se, zeje mi to jasné.

"Kde to vlastně jsme, Jacku?"

Tak to byla jedna z mála informací, kterou jsem mu mohl posloužit. Dokázal by si to už zjistit sám, kdyby se podíval na displej náramkového navigátoru.

"Jsme asi dvě stě padesát kilometrů jihovýchodně od masivu Mount Madle v v Brownerově hřebenu."

"Doprčíc," ulevil si Phil. "Jacku, to je bomba. Valounová industrie, tedy tenhle typ nástrojů," potřásl v ruce valounem a chrлил ze sebe slova, "se objevil poprvé před dvěma a půl miliony lety v Africe. Tam se označuje jako oldowan

podle nálezů v slavné Olduvajské rokli. Když se před půldruhým milionem let objevil v Africe člověk druhu Homo erectus, tedy člověk vzpřímený, přímý předchůdce nás - moderního člověka druhu Homo sapiens, vyráběl také nástroje tohoto typu. S ním se rozšířily valounové nástroje do Evropy a Asie. V Africe pak začali lidé druhu Homo erectus vyrábět dokonalejší nástroje, pěstní klíny acheulského typu, ale ty se do Evropy a Asie nerozšířily. V Evropě a Asii se dál vyrábělo tohle - cheleénská nebo taky abbevillianská kultura."

Měl jsem z toho v hlavě pěkný zmatek.

"Vidíš," pokračoval Phil se zápalem ve výkladu a přejel prstem kostrbatou, ostrou hranu valounu. "To je ono! Ostří vyrobené řadou pečlivě vedených úderů. Ale bez mikro retuše. Bez jemnější úpravy ostří. A ani zbytek valounu není nijak upravený. Je ponechaný... řekl bych v přírodním stavu. Jasný? Dokonalá ukázka!"

"A v Austrálii se něco takového... tenhle cheleén nebo jak tomu říkáš... V Austrálii se to ještě nikdy nenašlo?"

"Ale jo. Něco se našlo na březích řeky Ord v oblasti plošiny Kimberley a pár sporných nálezů pochází i ze severu z Amhemske země od Aligátoří řeky. Ale tohle, Jacku, to je... vidíš to... to je čerstvé!"

"Jak čerstvé?"

"No, někdo to tu musel vyrobit úplně nedávno, snad včera nebo předevčírem. Čichni si."

Strčil mi valoun pod nos. Ucítil jsem slaboučký zápach, jaký jsem si pamatoval z dětství. Takhle páchly oblázky, kterými jsme s Philem jako kluci křesali, abychom rozdělali oheň, když jsme si hráli na Robinsona Crusoa. Ano, byl to tentýž pach. Někdo musel do toho kamene mlátit jiným šutrem úplně nedávno.

"Kdo ví, kdo tady co vyváděl?" namítl jsem opatrně. "Třeba to tady nechali domorodí Australci..."

"Po těch by tady zůstaly nejspíš vybité baterky z walkmana. Tohle rozhodně ne. Takovéhle nástroje domorodí Australci nevyráběli a nevyrábějí!"

"No, já nevím, Phile..."

Slunce do nás pralo. Horkem se mi tmělo před očima a žížeň jsem měl jako trám. Phila ale jako kdyby polil živou vodou.

A pak jsem si všiml stop. Bylo jich kolem nás v rudém písku plno.

"Hele, Phile, vidíš ty stopy..."

Sklonil jsem se k otisku bosého chodidla. Narazil jsem na stopy Australců v buši mnohokrát. Měl jsem mezi nimi i pár dobrých kamarádů. Tady v nitru Gibsonovy pouště jsem ale domorodce nikdy neviděl. Stopa nebyla příliš velká, ale otisk palce byl o poznání větší, než bych vzhledem k velikosti chodidla čekal. A také ho dělila od ostatních prstů trochu širší mezera.

Opatrně jsme prošli údolčkem. Nadával jsem si, že jsem si stop nevšiml. Ale měl jsem plnou hlavu Phila a starostí o vodu.

Ukázalo se, že jsem část stop zaházel pískem při doložení vodní jámy, ale většina jich zůstala v prachu jasně patrná. Musela se tu na nějaký čas zastavit poměrně velká skupina lidí, mezi nimi i několik dětí. Pobyli tu a pak se vydali směrem, kde bylo možné na obzoru tetelícím se horkem tušit obrysy masivu Mount Madle.

Na Philovi už nebyla patrná ani stopa po předchozí hluboké depresi. Slídl po stopách, prolézal skaliska. Pod jednou převislou skalkou našel mělké dolíky, které svědčily o tom, že tu někdo přespal na holé zemi.

"Ty, Phile," začal jsem opatrně. "Myslíš, že by bylo možné..."

Nesebral jsem odvahu vyslovit to nahlas.

"Možné je všechno. Absolutně všechno. Hele, celá léta se věřilo, že Homo erectus vyhynul před dvěma sty sedmdesáti tisíci lety na Jávě. Pak určil Čaři Swisher stáří lebek těchto lidí nalezených v jávském Ngandongu na pětadvacet tisíc roků. To víš, že se mohli všichni zbláznit. Mohli se přetrhnout, jak mu dokazovali, kde všude udělal chybu. Já jsem se mu tehdy taky smál. Nakonec to usnulo. Ale když se podívám na tenhle valoun a na ty stopy všude kolem, tak jsem si skoro jistý, že to ten pašák Homo erectus vydržel na Zemi mnohem, mnohem déle, než naznačoval Swisher. Ale jistotu budu mít, až je uvidím na vlastní oči. Jedem!"

Hodil valoun do auta a sám se soukal za volant. Dostal jsem strach. Nemohl jsem ho nechat jet samotného, ale usednout do auta řízeného člověkem v mánii se mi nechtělo. Znam lepší způsob, jak se nechat zabít.

"Měli bychom nabrat vodu..."

"Na vodu se vykašli. Jedem!"

"Za chvíli se začne stmívat..."

"Pojedeme s infrahledem!"

"Měli bychom si trochu odpočinout..."

"Jedem!"

Elektromotor tiše zašuměl. Měl jsem nejvyšší čas nahlázet do auta všechny věci a skočit na zadní sedadlo. Phil by

na mě nečekal. Klidně by mě tu v honbě za svou fatou morganou nechal. V mánii mu bylo jedno, jestli jede hlavní třídou v Sydney nebo Gibsonovou pouští. Snad bylo lepší, když měl depresi. Manželka od Phila odešla, když v mánii vybral rodinné úspory a utratil je do posledního dolaru za osmadvacet křišťálových lustrů.

Seděl jsem skrčený v autě a otloukal si hlavu o blok slunečních baterií pokaždé, když se Phil nestačil vyhnout většímu výmolu. Hnal auto podél sotva znatelné šňůrky stop s rychlostním pedálem sešlápnutým k podlaze.

Měl jsem žízeň, hlad a byl jsem k smrti utahaný. Šílel jsem strachy, že Phil někde urazí nápravu a zabije nás. A přitom jsem si uvědomoval, že nemám šanci ho přesvědčit, aby zpomalil. Bylo to téměř komické, ale padala na mě z toho deprese. Na mě! Kdyby mi nešlo o krk, tak bych se zasmál.

Na poušť se rychle snášel soumrak. Stíny se prodlužovaly a kameny a jámy už nebylo téměř vidět. Philovi to bylo jedno. Nasadil si brýle infrahledu, teprve když ztratil šňůru stop. Vrátil se po stopách pneumatik na místo, kde se od stop odchýlil a dál se hnal bez ohledu na tmou a terén. Když venku zavládla upíná tma, mohl jsem propadnout iluzi, že Phil přeci jen trochu zpomalil.

Začínal jsem klímat, když Phil zařval nadšením.

"Máme je!"

"Co?"

"Tááhle v těch skalách," ukázal Phil někam do tmy a riskantně přitom pustil jednou rukou volant. "Je tam vidět tepelnou zář, snad od ohniště..."

Auto se najednou naklonilo, kola se protočila naprázdno. Náraz mě vystřelil ven z kabiny. Padl jsem do písku a

v první chvíli jsem nemohl popadnout dech. Písek mi skřípal mezi zuby a měl jsem ho plný nos.

"To byla pecka, co?" zaslechl jsem ze tmy Philův hlas.

Ulevilo se mi, že to přežil. Vzápětí jsem dostal chuť ho zaškrtit.

"Mohl jsi nás oba zabít, ty blbče!"

"To se ti jen zdá, Jacku," namítl bezstarostně. "Přežili jsme, ne? Tak co bys chtěl? Jdem se na ně podívat! Byli někde blízko za takovou malou skalkou. Doprčic, kam mi spadl infrahled?!"

Modlil jsem se, aby ho nenašel. Pokusil jsem se vstát. Šlo to. Měl jsem naražené koleno a ze šrámu na boku mi tekla krev. Nic vážného to nebylo, mohl jsem dopadnout mnohem hůř. Phil, podle toho, jak pobíhal a hartusil, vyvázl taky bez větší ujmy na zdraví. Měli jsme pořádnou porci štěstí, ale rozumu ani co by se za nehet vešlo. Čert ví, jak dopadlo auto. Jestli tu uvážneme...

"Nebylo by rozumnější počkat do rána? Za hodinku nebo dvě se rozední."

"Ani nápad," odsekl Phil. "Zapař hodin můžou být bůhví kde! Sakra, kam mohl spadnout ten infrahled?"

"Ten se bude taky lip hledat až ráno. Potmě se infrahled bez infrahledu špatně hledá."

"Nech si ty frky!" odbyl mě.

V písku jsem šlápl na něco tvrdého. Ohmatal jsem to a musel jsem se usmát. Byl to infrahled. A celý, ani jsem ho nerozšlápl. S brýlemi infrahledu jsem se cítil hned o něco lip. Především jsem si mohl být jistý, že kolem nejsou hadi. Suchá místa v blízkosti oáz bývají rájem pro tygří hady. Phil jim říká pakobry páskované nebo notechisy. Ale kdyby mě měl některý uštknout, mohlo by mi být celkem jedno, jestli jsem ho pojmenoval správně. Mají sice málo jedu, ale zato je ten jejich toxin silný jako býk. Uštknutý člověk má na sepsání poslední vůle zpravidla nejvýš pár hodin.

Hady jsem nikde nezahlédl. Jen Phila, který lezl po čtyřech, šátral před sebou rukama a klel.

"Hele, Phile, jestli hledáš tygří hady, tak ti nepřeju, abys měl úspěch."

Zarazil se. Pak pomalu vstal a oprášil si dlaně o kalhoty.

"Bez infrahledu ty lidi nenajdu..."

"Počkej do rána." A modli se, aby zatím oni nenašli nás, dodal jsem sám pro sebe.

"Ale já je musím najít, to je jedinečná příležitost..."

"Prosím tě, nech toho, než tě něco uštkne!" křikl jsem na něj. "Vlezeme si do auta a až se rozední, uvidíme, co dál."

Strach z hadů měl Phil od dětství. Jednou narazil jako malý kluk na velkého taipana, asi nejjedovatějšího hada na světě, o kterém nám navíc jeden starý Austrálec vyprávěl hrůzostrašné bajky. Taipan prý utočí bez sebemenšího podnětu a člověka dokáže pronásledovat celé dny. Prý dokázal dostihnout i jezdce na koni. Tedy v dobách, kdy ještě směli být v Austrálii koně. Zážitek ze střetu s taipanem si Phil zřejmě nesl v podvědomí. Strach z hadů k němu pronikl i přes filtr mánie. Pomalu se vrátil k autu a vlezl si na přední sedadlo.

Schoval jsem infrahled pod košili a poslepu vytáhl spací pytle. Začínalo být celkem citelně chladno.

"Měl bys zkusit usnout," nabádal jsem ho, když si přehodil spacák přes sebe.

Jen něco zabručel.

Ani já jsem si nezaleží do spacáku. Potají jsem si nasadil infrahled a s brokovnicí po ruce jsem vyhlížel do tmy. Nedělo se nic. Tu a tam proběhl po písku nějaký menší vačnatec, ale jinak byl klid.

Tepelnou zář, kterou zahlédl nad skalisky Phil, jsem nikde neviděl. Možná jsme naše neznámé vyplašili, ale možná jen zasypali ohniště pískem a šli spát. My jsme do rána nezamhouřili oka.

Já jsem hlídal a navíc mě pekelně bolelo naražené koleno. Phil spát nepotřeboval. Zavřel oči snad na deset minut, ale hned jak se s trhnutím probudil, začal přednášku o pravěkých lidech. Házel po mně vědeckými názvy, kterým jsem nerozuměl, a vyžadoval, abych dával pozor na všechny ty jeho australopitéky, Homo habilis, Homo ergaster a já nevím, jak se ještě jmenovali. Mohlo to být zajímavé - tedy někde v klidu, třeba v universitní posluchárně. Ale ne uprostřed Gibsonovy pouště, s nabouraným autem a kdovíjakými lidmi potulujícími se někde v okolí.

Těsně před rozbřeskem, když se východní obzor začal barvit do ocelové modři, jsem se vysoukal z auta. Naštvanému Philovi, který musel přerušit přednášku v pasáži, kde rozsáhle rozebíral význam jakési sibiřské lokality pro interpretaci způsobu života člověka druhu Homo erectus, jsem se vymluvil na naražené koleno. Položil jsem infrahled do písku tak, aby ho Phil snadno našel. Kdyby zjistil, že jsem mu ho schoval, mohl bych dopadnout hůř než ten soused, který vyvázl jen s nakousnutým nosem.

Když se slunce vyhouplo nad obzor, věnoval jsem se autu. Phil se rozhovořil na téma rozdílů ve stavbě lebek lidí druhu Homo erectus, nalezených v jávských lokalitách Ngandong a Modjokerto. Na to, že více než čtyřicet hodin nevypil ani kapku vody, měl neuvěřitelnou výdrž. Slyšel jsem, že když přednášel v mánii, měl posluchárnu narvanou do posledního místa a jednou se prý kvůli jeho přednášce strhla mezi studenty rvačka. Mně už lezl na nervy.

S autem to dopadlo nad očekávání dobře. Náprava uvízla v jemném písku, ale nezlomila se a nezdála se ani ohnutá. Dá to fušku, ale nakonec dostaneme auto z jámy ven. Motor nechtěl naskočit, ale pak jsem si všiml, zeje vytržený konektor na akumulátorech. Když jsem to spravil a motor se s tichým šuměním rozběhl, spadl mi kámen ze srdce.

Pustil jsem na plný výkon vzduchový destilátor v naději, že stačí nadestilovat alespoň pár deci vody, než se vzduch zase rozžhaví. S vidinou hlty vody jsem vytáhl polní lopatku a snažil se upravit okraje písečné jámy tak, aby z ní mohlo auto vyjet. Phil mezitím procítl z přednáškového deliria.

"Hele, támhle je infrahled," zajásal. "To by člověk neřekl, jak ta tma klame. Přísahal bych, že jsem ho na tom místě hledal aspoň třikrát..."

Předstíral jsem nezájem a o to víc jsem se oháněl lopatkou.

"Tak vyrazíme, ne?" zahřimal znovu Phil. "Včera jsem zahlédl tu tepelnou zář někde nad támhletou skalkou."

"Třeba to bylo jen teplo, které v noci sálá ze skal, co se přes den rozpálá..."

"Blbost! To muselo být od ohně! Jdeš?"

"Možná by bylo lepší nejdřív něco sníst, za chvíli by mohla být v destilátu i kapka vody."

"Nemám žízeň," odbyl mě. "A na jídlo nemám pomyšlení. Jestli se ti nechce, jdu sám."

Hotové perpetuum mobile. Jedl a pil naposledy včera ráno, celou noc nespál a sil má pořád na rozdávání.

Phil už rázoval dlouhými kroky k nedalekým skalám. O infrahled ztratil zájem. Sebral jsem ho se země, popadl jsem brokovnici a vyrazil za Philem. Dohonil jsem ho až na vrcholku plochého skaliska. Pozoroval triedrem okolí a vztekal se.

"Jsou pryč! Ksaku, proč jsem se jen nechal ukecat. Je to tvoje vina, Jacku. Tvoje! Kde je teď budu honit?"

"Klid, přeci se nevypařili," konejšil jsem ho.

Naděje, že by mi půjčil triedr, byla nulová. Nasadil jsem si proto infrahled a zoomem nastavil největší zvětšení. Infrahled sice neměl možnosti Philova triedru, ale lepší něco nežli nic.

Nejdřív ze všeho jsem našel ohniště. Teplo žhavého popela je prozrazovalo i přes vrstvu písku, kterou na něj naházeli. A pak se mi zatajil dech.

"Hele, Phile, koukni se!"

Podal jsem mu infrahled.

"Na co?"

"Podívej se támhle do toho velkého dolíku."

Phil si nasadil brýle infrahledu a strnul.

"To snad není možné..." vydechl.

Podíval se k ohništi pro změnu triedrem a pak ještě jednou infrahledem.

"Jdeme!" zavelel.

Sešli jsme opatrně do údolíčka a zastavili se na okraji. Před námi se rozprostírala jen ničím nenarušená plocha rudého písku. Ale Phil s infrahledem viděl něco jiného. Opatrně popošel o kousek dopředu, pak poklekl a jemně rozhrnul písek. Pod narudlým prachem se objevila černá lidská pokožka.

Phil vstal, ustoupil několik kroků zpátky a čekal. Chvilí se nedělo nic.

"Kristepane, co když jsou mrtví," vydechl jsem.

Phil zavrtěl odmítavě hlavou.

Pod pískem se cosi pohnulo. A pak se z něj doslova vynořil muž. Najednou tu stál proti nám - malý, skoro černý, porostlý řídkými chlupy ve tváři a na prsou. Byl mnohem, mnohem tmavší než všichni Australci, s nimiž jsem se kdy setkal. A nebyl to Australc. Měl vystouplé čelisti a hluboko zapadlé oči... jako kdyby ho nalíčili maskéři do nějakého stupidního filmu. V ruce třímал dlouhý oštěp s dřevěným hrotem.

"Doprčic," vzdychl Phil. "Je to Homo erectus. Druh člověka, který měl podle Carla Swishera vyhynout před pětadvaceti tisíci lety. A my, blbci, jsme věřili, že vyhynul ještě dřív. Promiň, Carle, že jsem se ti smál. Stoprocentně je to Homo erectus. Hele, všimni si té robustní lebky... relativně ploché čelo... objem mozkovny - odhadem tak něco kolem devíti set kubíků. Maximálně tisíc, ať nežeru. A ty nadočnicové valy... vidíš to - mohutná, přímá kostěná lišta. A všimni si těch svalů na šíji. Jako bejk. S tak těžkou lebkou se není co divit. Mezi špičáky a řezáky na horní čelisti by měl mít diastemu, to je taková mezera..."

Vykročil k muži, snad aby mu otevřel ústa a podíval se mu na zuby. Nevím. Všechno to bylo jak ze šíleného snu nebo z běčkového filmu. Logika v té chvíli neměla na světě místo.

Stačil jsem Phila strhnout stranou a oštěp ho minul možná o palec, možná o dva. O víc rozhodně ne. Zároveň vydal muž pronikavý hvízd a z písku se vynořilo tucet dalších. Všichni byli ozbrojeni oštěpy s dřevěnými hroty, vzrušeně pískali jeden přes druhého a nerozhodně se po sobě dívali.

Rád bych věděl, co se jim honí pod plochými čely. Vypadali jako banda extrémně opálených debilů. Mimo-  
děk jsem se té představě usmál.

Phil po mně hodil okem. Zahlédl můj šibeniční úsměv a začal z ničeho nic vydávat hýkavé zvuky.

Zbláznil se, nadobro se zbláznil.

Muži přestali překvapením hvízdát.

A pak se jeden z nich přidal k Philovi. Jeho hýkání znělo trochu jinak, ale Phil se mu rychle přizpůsobil. Chvilí tak hýkali jen sami dva, ale pak se k nim přidávali další. Paže s napřaženými oštěpy poklesly.

V té chvíli jsem si uvědomil, odkud to hýkání znám. V dobách, kdy se v Austrálii ještě mohla chovat zvířata z jiných kontinentů alespoň v několika málo zoologických zahradách, nás rodiče do jedné takové zahrady vzali. Nejdéle jsem vydrželi stát u klece se skupinou šimpanzů, kteří vydávali právě takové hýkavé zvuky. Phil tenkrát tvrdil, že je to šimpanzí smích, ale táta se mu smál, že si vymýšlí. Phil měl vztek a já pochopitelně hroznou radost, že i mazánkovi Philovi rodiče občas něco nevěří. Jako kluk jsem ten zvuk napodoboval vždycky, když jsem chtěl Phila naštvat.

Phil napřáhl před sebe prázdné dlaně. Odložil jsem brokovnici a udělal to po něm. Muži jeden po druhém se zřetelným váháním odkládali oštěpy a i oni k nám napřáhli prázdné dlaně. Jeden z mužů sice dál třímал oštěp a popuzeně hvízdal, ale druzí ho hvízdáním přemluvili, aby také odhodil oštěp a napřáhl k nám prázdné ruce.

Pak jeden z mužů pískl a z písku se o poznání neohra-  
baněji vynořilo několik žen a dětí. Děcka na nás koukala nedůvěřivě a schovávala se ustrašeně za matky.

"Prosím tě, jak jsi na to přišel?" zeptal jsem se a setřel si pot z čela. Nohy se mi tráslly slabostí.

"Ani sám nevím, člověče. Snad jak ses uchechtl... Vzpomněl jsem si na starého Boba Provina, který na jednom kongresu vykládal, že se smích našich předchůdců musel hodně podobat smíchu lidoopů. Pamatuju, jak se mu smáli. Někteří dokonce napodobeným šimpanzím smíchem. Už se těším, jakou bude mít Bob radost, až mu řeknu, že se nemýlí."

Ledy byly prolomeny. Erekti, jak jsem jim začal říkat, protože jméno Homo erectus mi připadalo příliš neosobní, nás přijali.

Prožili jsme s tlupou týden, možná to bylo deset dní. Phil si s nimi už třetí den tu a tam hvízdal. Tvrdil, že jde o jazyk, který principy komunikace může připomínat řeč, jakou se snad kdysi dorozumívali praobyvatelé Kanárských ostrovů Guánčové. Nevím, na Kanárských ostrovech jsem nikdy nebyl. Vykládat mi mohl, co chtěl. Taký to dělal. Celé noci do mě hučel, opakoval do omrzení své teorie.

Podle Phila přešli jedni z posledních lidí druhu Homo erectus na australský kontinent z Jávy přes Malé Sundy, jmenovitě ostrovy Umoř a Flores, a dále pak přes Tímorské moře. Pod konkurenčním tlakem ze strany lidí druhu Homo sapiens se pak uchýlili do krajně nehostinných končin, jaké představuje Gibsonova poušť. Phil předpokládal, že stejně tak mohli přežít i ve Velké poušti Victoria nebo ve Velké písečné poušti. Základem jejich úspěchu byla vedle nesmírné odolnosti a houževnatosti i schopnost skrývat se, unikat a vyhýbat se střetům s moderními Australci a později i s bílými přistěhovalci. Dokázali žít prakticky z ničeho i v pustínách, kam se domorodí Australci raději nepouštěli.

Pohybovali se neuvěřitelně rychle. Pochodovali v noci a Phil, ze strachu, že mu zmizí, cestoval s nimi. Žasl jsem, co vydržel. Já jsem je sledoval autem, ale i tak jsem měl toho trmácení plné zuby. Kočovali mezi maličkými oázami, kde se dalo získat pro každého stěží víc než pár doušků vody a nějaké sousto. Jedli prakticky všechno, na co narazili - od trav, přes hmyz až po větší zvířata. Když vyšli naprázdno, spokojili se s vlastními výkaly. Zvedal se mi z nich žaludek.

Po týdnů jsem začal být nervózní. A Phil to na mně asi pozoroval, i když se mi zdálo, že si nevšímá ničeho jiného než erektů. Byl mezi nimi šťastný, ale já jsem se s erekty nesžil. Z jakéhosi popudu jsem se pokusil naučit děti hvízdát na prsty. Dětem se to líbilo, ale dospělí to neviděli rádi. A ani Phil tím nebyl dvakrát nadšený.

"Hele, měl by ses vrátit," prohlásil jednou večer, když jsem je s autem dohonil u malé louže poloslané vody, kolem které si erekti zřídili primitivní tábor. Okusovali stébla jakýchsi suchých trav a děti s pískáním šťouraly v bahně a hledaly chciplé pulce.

"No, snad se vrátíme oba," namítl jsem chabě.

"Ani nápad. Tohle je moje životní šance. Zůstávám s nimi. Jestli se ti to nezdá, můžeš si klidně vyrazit na ty své králíky. Ale nejdřív mi sem musíš dopravit pár věcí, které nutně potřebuju pro práci - pořádný foťák, videokameru na snímání v infračerveném spektru, přenosný počítač, magnetofon... Napíšu ti seznam."

"Nechci se s tebou hádat, Phile, ale zvaž to..."

Neposlouchal mě. Měl ve všem jasno. Byl už rozhodnutý. Musel bych ho svázat a odvézt násilím. Čertví, jak by na to reagovali erekti. Na lov pouštních vačic oštěpy nepotřebovali, ale jen tak z dlouhé chvíle je po poušti taky netahali. Podezíral jsem je, že když jim schovávaná nevyjde, dovedou zbraně bez váhání použít. Rezignoval jsem. Kolikrát jsem si to pak vyčítal. Snad jsem se měl s erekty o Phila porvat. Měl jsem brokovnici...

Phil mi nadiktoval dlouhý seznam a nezajímalo ho, kde na ty nákupy seženu peníze. Mluvil se mnou, jen když mu zbyla chvilka volna, a i pak si každou chvíli něco domlouval pískáním s členy tlupy.

Z opojení procitl jen na chvilku, když jsme se loučili. Přišel ke mně, popřál mi šťastnou cestu a když se vracel zpátky k tlupě, ještě mi zamával králiči pacičkou.

"V žádném případě se nezbavuj navigátoru," křičel jsem na něj. "Já tě najdu, neboj se!"

Byla to blbost. Nebál se. To já jsem měl strach, že přijdu o bráchu, kterého jsem léta nemohl ani cítit, ale kterého jsem nakonec začal mít svým způsobem rád.

Trvalo mi čtyři dny téměř nepřetržitě jízdy, kdy jsem se zastavoval jen ráno, abych si z ranního vzduchu nadestil trochu vody a spolkl pár soust, než jsem narazil na staré koleje vyjeté v pouštním prachu. Jel jsem po nich co nejrychleji dalších pět dnů, než jsem se dostal na hlavní tah z Warburtonu do Wiluny. Minul jsem slanou jezerní pánev Carnegie a v Meekathaře jsem zamířil na jih do Perthu.

Čím víc mě obklopovala civilizace, tím nepravděpodobněji vypadalo dobrodružství na úpatí Bownerova hřebenu. Jen údaje Philova navigátoru, které jsem si několikrát denně kontroloval, mě dokázaly přesvědčit, že se mi to nezdálo. Tlupa zřejmě kočovala v pouštích na jiho-východ od jezera Disappointment.

Hnal jsem se až do Perthu v naději, že ušetřím čas. Phil měl několik skutečně speciálních přání a já jsem nechtěl zůstat třeba ve Wiluně nebo Meekathaře a čekat, až mi tam objednané zboží dopraví. Jenže i v Perthu jsem se nakonec zdržel více než týden. Speciální ultralehkou kameru pro snímání v infračerveném spektru neměli ani tam a bylo kolem toho hodně dohadů, protože donedávna směla podobnou techniku používat jen armáda a policie.

Podle údajů navigátoru zabočil Phil s tlupou ostře k východu směrem na Patience Well. Za výlohami perthských obchodů se začaly objevovat vánoční ozdoby a figuríny oblečené do kostýmů Santa Clause. Letní vedra udeřila plnou silou. V přímořském městě, jakým je Perth, se to dalo ještě snést, ale Gibsonova poušť se musela proměnit v rozžhavenou pec. Nedokázal jsem si představit, jak tam vůbec můžou přežít. Z údajů navigátoru vyplývalo, že erekti nadále kočují svým šíleným tempem. Na pochod se vydávali v noci, přes den se drželi na místě. Zajímalo by mě, jak teď jde Philovi zahrabávání. Víím, že to zkoušel, ale že mu to dělalo velké potíže.

Občas mě pronásledovaly noční můry. Viděl jsem Phila umírat vyčerpáním nebo v depresi na písečné duně, zatímco erekti vyráželi se soumrakem na další cestu. Když jsem se podíval na navigátor a ten mi hlásil, že se Phil pohybuje, ulevilo se mi jen na chvíli. Co když nesou erekti Philův navigátor jako talisman a Phil už s nimi dávno není.

Budil jsem se zpocený a hned ráno jsem znovu a znovu uřgoval u obchodníků objednávky.

Konečně jsem měl všechno. Za poslední peníze z nedotknutelné železné finanční rezervy z dědictví po rodičích jsem nakoupil potraviny a vyrazil k severu.

Erekti opět změnili směr. Mířili teď znovu k jihu, do oblasti horského masivu Mount Madlev, kde jsme se s nimi poprvé střetli. Za noc dokázali urazit neuvěřitelných padesát kilometrů, v jednom případě dokonce přes šedesát. Nedovedl jsem si představit, jak jim může Phil stačit.

Hnal jsem se k severu a když jsem minul rozpálené pláň kolem jezera Burnside, svítící oslnivou bělobou "slaného ledu", opustil jsem silnici a vydal se podle navigátoru k masivu Mount Madlev. Objel jsem ho z východu a pokračoval dál do nitra Gibsonovy pouště. Netroufl jsem si jet v noci podle infrahledu. Vzpomínka na Philovu havárii byla příliš čerstvá, i když tentokrát jsem měl s sebou satelitní telefon, kterým jsem v případě nouze mohl zavolat pomoc.

V noci mi tlupa vždycky trochu utekla, a tak jsem ráno musel znovu a znovu korigovat kurz.

Pak ale přestal navigátor hlásit jakýkoliv pohyb. Myslel jsem si, že se zblázním. Znovu se mi vrátily vidiny opuštěného Phila stíženého depresí. Proboha, proč jsem ho tam nechal samotného? Třeba se ale erekti zastavili v některé z větších oáz, které jim nabízejí více příležitostí k obživě. I kdyby byli ze železa, nemůžou přeci dlouhodobě snášet takovou zátěž. Ano, určitě jen odpočívají. Najdu je zahraibané v písku kolem nějakého jezírka ve skalách. A Phila s nimi.

Jak jsem se blížil k místu, odkud se mi hlásil Philův navigátor, naděje se vytrácela. Nikde žádné skály, nikde ani náznak oázy. Jen písek, kamení a všude pronikající červený prach. Nejistě jsem vyhlížel do sluncem rozpálené pouště. Zbývalo mi pár stovek metrů. Všude kolem byla jen rudá pláň, nad níž se tetelil rozžhavený vzduch.

Údaje na palubní desce hlásily, že mě od Philova navigátoru dělí šestapadesát metrů. Střelka ukazovala směr. Zastavil jsem a vystoupil z auta do sluneční výhně. Cítil jsem, jak ze mě vedro saje síly. Tlak žhavých slunečních paprsků mě tiskl k zemi. Došel jsem až ke kameni, na kterém ležel Philův navigátor. Jeho pásek byl zadrhnutý kolem králičí pacičky.

"Phile!"

Pomalu jsem se otáčel ve sluneční výhni, která mi pod kloboukem tavia mozek. Nikde se nepohnulo ani zrunko písku.

"Phile!"

Popošel jsem pár kroků a čekal, kdy se z písku vyhrabe Phil a celá tlupa erektů. Nic.

"Phile!"

Vrhl jsem se na zem a rozhrabával rozžhavený písek. Nic. Ani stopa po erektech, ani stopa po Philovi. Jen písek, horký, jako kdyby ho právě vysypali z pece.

Běžel jsem do auta pro infrahled. Vylezl jsem na střechu kabiny a rozhlížel se. Nikde nic. Stál jsem na dokonale pustém místě bez jediné známky života. Jen králičí pacička a Philův navigátor do toho obrazu nezapadaly.

Vsunul jsem ukazovák a palec mezi zuby a hvízdal. Chvilí jsem poslouchal a pak jsem hvízdal ještě jednou. Hvízdal jsem, dokud mi suchý vzduch nespálil hrdlo. Pak jsem zalezl do auta a rozbřečel se.

Navigátor jsem nechal na místě. Chtěl jsem mít jistotu, že tohle místo najdu vždycky, za všech okolností. Pacičku jsem strčil do kapsy. V následujících dnech jsem objížděl ve velkých kruzích Philův navigátor. Nesundával jsem z očí infrahled a do úmoru jsem hledal. Dvakrát mě zastihla písečná bouře, možná třikrát, už nevím. Nakonec mě našli nějakí filmaři, kteří si vyjeli do pouště natočit záběry do přírodopisného filmu. Prý jsem se s nimi serval a museli mě svázat, než mě mohli odvézt zpátky do civilizace.

Nějaký čas jsem strávil v nemocnici. Dehydratace a vyčerpání rychle odezněly. Hned z nemocničního pokoje si mě odvedli policisté. U Philovy ženy se probudil se sedmiletým zpožděním zájem o manžela. Vystrachala někde pár starých historek, kterými se snažila přesvědčit policii, že jsem žáril na Philovy úspěchy a vylákal ho do buše na lov králíků jen proto, abych ho tam zabil. Čertví, co si od toho slibovala.

Když mě policie přepustila psychiatrům, myslel jsem si bláhově, že mám vyhráno. Brzy jsem ale pochopil, že mi místo vězení hrozí blázinec. Nakonec jsem přestal tvrdit, že jsme s Philem našli v Gibsonově poušti pravěké lovce. Bylo to jednodušší. Doktoři to považovali za slibný náznak vyléčení a propustili mě.

Když jsem se ocitl na svobodě, vysypal jsem do odpadkového koše všechny léky, které jsem dostal, abych mohl pokračovat v "lčbě", a vyrazil na universitu. Tam přeci musejí být lidé, kteří jsou stejně vzdělaní jako Phil. Těm můj příběh nemůže připadat absurdní. A ještě pořád jsem měl "čistý cheleén", kámen, který jsme s Philem našli v poušti.

Netušil jsem, zeje universitní areál tak rozlehlý. Bloudil jsem mezi budovami skoro půl dne s valounem v kapse a nedozvěděl jsem se nic. Všude kolem chodila spousta mladých kluků a holek, ale já se bál kohokoli zeptat ze strachu, zeje to student medicíny a že tím začne opět moje trápení s psychiatry.

Nakonec jsem našel na jedné lavičce v parku před fakultou společenských věd vousatého kluka s dlouhými vlasy staženými řemínkem do copu. Četl si v tlusté knize, která nesla na deskách název "Aspekty evoluce člověka".

Vytáhl jsem z kapsy valoun a zeptal se ho, za kým bych s tím měl zajít.

"Vám jde o něco jako posudek nebo dobrozdání?"

Přikývl jsem.

"Ale tahle věc není vůbec stará," namítl.

Sebral jsem všechnu odvahu a odvyprávěl mu svůj příběh.

"No, jestli chcete slyšet, že to, co jste mi teď řekl, je docela možné, doporučuju profesora Thorba. Potvrzovalo by to některé jeho teorie. Druhá největší kapacita je Bruče. Ten vás nejspíš rovnou vyhodí, protože jeho teoriím přežívání lidí druhu Homo erectus odporuje."

Šel jsem nejdřív za Thorbem a pak za Brucem. Mohl jsem si ušetřit čas a spolehnout se na vousáčův úsudek.

Thorbe byl nadšen, ale zorganizovat expedici do Gibso novy pouště nechtěl. Vymlouval se na nedostatek peněz, nabitý program vlastní výzkumné práce, povinnosti na universitě. Zjevně neholdal riskovat své teorie a reputaci v případě neúspěchu. Co si o mně myslí, jsem pochopil až ve chvíli, kdy mi nabídl, jestli bych nechtěl studentům ukázat, jak se takovéhle krásné repliky cheleénských nástrojů vyrábějí. Nabídl za to sumu, která mi vzala dech.

"Tím nemohu sloužit, pane profesore, já jsem tenhle nástroj nevyráběl," odsekl jsem a práskl dveřmi.

Zalitoval jsem, že opravdu neumím vyrábět cheleénské nástroje. U Thorba bych si tím na expedici za Philem lehce vydělal.

Bruče mě vyhodil jako šarlatána, jen co jsem položil cheleén na stůl a řekl prvních pár vět na vysvětlenou.

Na pravdě nezáleželo nikomu.

Pak jsem si vzpomněl na vousatého studenta. Ještě seděl na lavičce v řídkém stínu blahovičníku a mračil se nad stránkami knihy.

"A co byste tomu řekl vy?" zeptal jsem se ho.

"Já?"

"Jo, vy! Ty profesory máte prokouknutý tak, že musíte být z branže. Co vy tomu říkáte? Podívejte se na ten kámen a řekněte mi, co si myslíte!"

Vzal si valoun, ale nepodíval se na něj. Koukl se mi do očí a pak řekl: "Já vám věřím."

"A pomohl byste mi zorganizovat expedici do Gibso novy pouště?"

"Klidně. Jenže jsem švorc. Na školné a živobytí jsem si vzal půjčku. Banka už mi víc nepůjčí."

Na chvíli se odmlčel.

"Víte, studuju trošku dýl, než je běžně zvykem..."

"Ale kdybyste ty prachy měl, vrazil byste je do toho podniku?"

Chvilíčku zaváhal. Jen chvíli. Ale pak přisvědčil. Po všech těch výsleších na policii a testech u psychiatrů mi to znělo jako rajská hudba.

Tak jsem se seznámil s Johnem Newcombem.

Prodiskutovali jsme spolu dlouhé večery nad několika plechovkami piva. Díky Johnovi jsem s odstupem času lépe pochopil i některé Philovy výklady. Nejvíc času jsme strávili celkem planými diskusemi o tom, kde sehnat potřebné peníze. Byly to neplodné tlachy až do chvíle, kdy se k nám jednoho večera připojila Johnova dívka Billie. Studovala žurnalistiku a shodou okolností měla známé v bandě cyniků, kteří koupili za pakatel autorská práva na natáčení nových děl z cyklu Záhadné světy A. C. Clarka.

Starý dobrý A. C., jehož knížky jsme měli s Philem jako kluci moc rádi, by se asi obracel v hrobě, kdyby viděl své následovníky při práci. Kašlali na romantiku, kašlali dokonce i na pravdu, morálku a etiku. Hlavně, že to pone-se.

Tak jsem se stal skoro přes noc mužem, který viděl "australského yetiho". Můj cheleénský valoun se stal ústředním hrdinou celé epizody a dokonce i "velký Thorbe" se uvolil říct do kamery pár neutrálních vět pod podmínkou, že mu za to zaplatí a že ho budou zabírat z uhlu, z něž nebude tak patrná jeho pleš.

Celou dobu, co jsem dělal filmařům šaška a jezdil s nimi za město, abych ukázal "přesně to místo v Gibsonově poušti", jsem se bál, že pro Johna a Billie všechno skončí inkasováním honoráře za scénář, který společně napsali. Ale když bylo televizní peklo za námi a John složil pár nezbytných zkoušek ve škole, začali jsme dávat dohromady materiál. *Žádný* luxus, ale solidní zboží. Taktak jsme to stihli do začátku podzimu.

Rozhodli jsme se začít poblíž masivu Mount Madlev, na místě, odkud ještě stále vysílal Philův navigátor. Billie zůstala v jedné z posledních osad u jezera Burnside a já s Johnem jsme vyrazili na sever k Brownerovu hřebenu. Byla to pro mě neuvěřitelná chvíle. Po několika kilometrech jízdy pouští jsem zastavil.

"Vis, Johně," začal jsem rozpačitě, "ještě jsem ti vlastně ani za všechno nepoděkoval."

Mávl odmítavě rukou.

"Možná ti to bude připadat divný," začal jsem znovu. "Tohle je to jediný, co mi zbylo po Philovi. Má to pro mě velkou cenu. Ale právě proto bych ti to chtěl dát."

Podal jsem mu Philovu králičí pacičku.

"Dal jsem ji Philovi na začátku výpravy, na které jsme našli erekty. Ať už Phil skončil jakkoliv, myslím, že mu ta pacička přinesla štěstí. Myslím tím opravdové štěstí - splněný sen."

John sevřel pacičku v dlani.

"Díky," řekl a já sešlápl rychlostní pedál na podlahu, až se kola protočila v písku.

Na pláň s Philovým navigátorem jsme dorazili pozdě odpoledne. Našli jsme ho až po chvílce hledání, protože ho zavál jemný pouštní prach. Vzal jsem přístroj do ruky a opatrně ho oťel rukávem. Byla to jedna z mála věcí, které mi po Philovi zbyly.

"Kristepane..."

John se vytřeštěně díval za balvan, z kterého jsem sebral navigátor. Bělaly se tam kosti.

"To tady minule nebylo, přísahám, to tu nebylo, Johnne."

"Ted' to tady je," odsekl John. "V téhle pustině nemůžeš stěhovat mrtvé tělo. Je to příliš namáhavé. Lepší je nechat ho na čas svému osudu a pak se vrátit pro kosti. Ty už se dájí odnést lehko. Zřejmě to sem přinesli."

"Ty myslíš, že je to..."

Bál jsem se dokončit větu.

John smetl písek z obličejové části lebky.

"Běloch, podle stavu srůstu lebečních švů bych typoval věk kolem pětadvaceti, možná o trochu méně."

Vyprostil lebku z nánosů písku. Držel ji v ruce jako postava z Hamleta a mně se dělalo špatně.

"Měl Phil spravovaný horní levý špičák?"

"Měl na něm korunku. Urazil jsem mu ho jako kluk kamenem."

"Takhle?"

Neměl jsem odvahu se podívat. Ještě pořád bylo pro mě snazší uchovávat si zbytky bláhové naděje a věřit, že Phil žije.

"Tak se podívej!"

Byl to on. Byl!

"Tak nějak. Já nevím. Může to být přeci kdokoli. Proč by to měl být zrovna Phil?"

Sám jsem nevěřil tomu, co říkám.

John obrátil lebku v ruce. V týlní kosti zela kulatá díra velikosti drobné mince.

Neudržel jsem se.

"Zabili ho! Ty hajzlové ho zabili!"

John mlčel a podrobně zkoumal otvor.

"Dělal jsem rok a půl na prosekutě pro policajty. Tohle nevypadá na smrtící ránu."

"...on jim tak věřil... tolik jim věřil... a oni ho zabili..."

"Okraje vykazují známky hojení. A muselo to být udělané něčím ostrým."

"...měli oštěpy, kamenné nástroje... Phil tomu říkal cheleén... zabili ho..."

John pokračoval ve zkoumání lebky.

"Je to pečlivě vyříznuté. Nejspíš pazourkovou čepelí."

Položil lebku stranou a prohrabával se navátým pískem. Vydoloval pár žeber a nějakou dlouhou kost, snad holeň. A pak vyhrabal malou černou plastickou krabičku od filmu. Otevřel ji a vytáhl pečlivě složený list papíru. Podal mi ho.

"Přečti to, Johnne," poprosil jsem.

Urovňal papír a sklonil se nad drobnými písmenky.

"Jacku. Ted' jsme někde na jih od Patience Well, k Mount Madlev to máme asi dvě stovky kilometrů vzdušnou čarou. Přesnou polohu neznám. Někde jsem ztratil náramek s navigátorem. Nevím kdy a kde. Zase mě to

skříplo. Znáš to. Ani jsem nevěděl, co vyvádím. Ted' mi dochází, že to asi byla pěkná blbost, ale nějak mě to nevzrušuje. Deprese sice trochu polevila, ale cítím, že to není na dlouho. Už jen napsat tyhle řádky mě stojí strašně moc přemáhání. Myslím, že mě erekti museli někdy i nést. Zasloužil jsem si, aby mě nechali napospas poušti. Ohrožuju je, ohrožuju celou tlupu. Se mnou se nemůžou pohybovat dost rychle a očividně začínají strádat. Cesta na místo, kde mají šanci najít vodu nebo jídlo, jim se mnou trvá příliš dlouho. Chtěl jsem, aby mě nechali být, ale odmítli to. Dost dobře nechápu, proč jim na mně tak záleží. Dneska za mnou přišli dva ze starších. Nabídli, že se mě pokusí vyléčit. Nemám sílu jim nic vysvětlovat ani jim to vymlouvat. Věřím, že mi trepanace pomůže. Ani nemám strach. Je mi to jedno. Jako vždycky, když dostanu depresi. Dohodl jsem se s nimi, že pokud by se se mnou něco stalo, zkusí najít můj navigátor a dájí k němu tuhle zprávu. Pokud navigátor nenajdou, nechají zprávu pod velkou mohylou z kamenů na místě, kde jsem se s nimi poprvé setkal. Věřím, Jacku, že mě nakonec budeš hledat právě tam. Jestli to přežiju, a to bych skoro ani nechtěl, tak se možná někde potkáme.

Díky za všechno. Není to špatný pocit, že mě konečně někdo vzal mezi sebe a jedná se mnou jako rovný s rovným a ne jako s bláznem. Mohli se na mě klidně vykašlat. Ale místo toho zkoušejí pro mě udělat všechno, co je v jejich silách. Jsou o tom alespoň přesvědčeni, a to je pro mě nakonec cennější než nějaký vědecký důkaz o přežití lidí druhu Homo erectus. Vůbec nelituju, že už asi nikdy nedám všem těm universitním páprdům na frak. I tak se mi naplnil sen. Díky za králičí pacičku. Tvůj Phil."

John zvedl oči od papíru.

"Ještě je tu post scriptum. Prosím náhodného nálezce, aby tuto zprávu předal mému bratrovi Jacku Osbornovi, potulnému lovcí králíků v oblasti Gibsonovy pouště, nejlepšímu bráchovi, jakého jsem kdy mohl mít."

Přinutil jsem se vzít do ruky Philovu lebku. Bál jsem se podívat na díru v kosti.

"...mučili ho... musel zkusit jako zvíře, než umřel..."

"Ne, to je trepanace, Jacku. Chirurgické otevření lebky. Uměli to už lidé v době kamenné, nálezů se stopami po zhojení operativně otevřené lebky je habaděj. Některé přírodní národy provádějí trepanaci tímhle způsobem dodnes a zvládají ji na překvapivě dobré úrovni. Uvádí se, že to přežívá až devět z deseti operovaných. Napravují tak fraktury lebky, ale používají trepanaci i u lidí stížených duševní chorobou. Afričtí Hadzové tak dodnes zkoušejí léčit schizofrenii."

"...zabili ho... a já jim vtom pomohl... nechal jsem jim ho napospas..."

"Tak to nesmis brát. Zkusili mu pomoci. Po svém. Udělali pro něj všechno, co považovali za možné. Jako by to udělali pro kohokoli ze svých lidí."

Věděl jsem, že jsou to jen kecy, které mě mají uchláchořit, a že se výčitek už nikdy nezbavím. Možné i nemožné pro něj přeci neměli dělat ti opičáci! To jsem měl pro něj udělat já!

# Pavel Houser

Vzkaz od vládců za mostem

*"Celý život je jen sada obrázků v mozku, u nichž není žádný rozdíl mezi těmi, které se zrodily ze skutečných věcí, a mezi těmi, které se zrodily z vnitřních snění, a není proč cenit si jedněch víc než druhých."*

**H. P. Lovecraft: Stříbrný klíč**

## L

Sledoval jsem kroky Teda Gloomera, a tak jsem na své cestě vstoupil i na dlouhý most překračující podivné údolí. V hloubi pode mnou se rozkládalo jedno ze slaných jezer plných mrtvé vody. Me ale v tu chvíli zajímaly především postavy v tmavých pláštích, které mi zastoupily cestu. Zřejmě právě oni byli pravzorem všech příběhů o strážcích. V rukou v tuto chvíli nesvírali nic, třebaže většina mladších legend jim později přisoudila meče. Jak jsem však nyní viděl, měli mnohem blíže k **mágům** než k rytířům bojujícím zbraněmi.

Neznám podstatu jejich moci a sotva se s jejich kouzly někdy setkám tváří v tvář. Předpokládám ale, že jejich magie byla poměrně neurčitá, jako oni sami, jejich pláště i jejich tváře. Konec konců, museli být původně alespoň trochu neurčití, když na sebe mohli v pozdějších mýtech brát tolik různých podob.

Když mi zastoupili cestu, tušil jsem, že na řadu přijdou otázky. Neměl jsem však žádnou představu, na co by se mě strážci mohli ptát, a nevěděl jsem ani, jak jim mám odpovídat.

"Kam kráčíš, poutníku?" Nepromluvili, ale jejich slova jsem náhle slyšel přímo v hlavě. Pohlédl jsem do bezedné propasti pod sebou a nespátřil vůbec nic. Jezero mrtvé vody pro tento okamžik zmizelo. Pak jsem vzhlédl opět ke strážcům a v jejich tvářích jsem přečetl úžasné stáří. Stáří, ale ne život. Přede mnou nestály bytosti podobné lidem, ale neměl jsem co dělat ani s nějakými přeludy. Teprve později budou strážci obdařeni lidskými vlastnostmi anebo se ve vzpomínkách promění v stíny a přízraky.

"Nevím," odpověděl jsem. "Sleduji prostě cestu toho, kdo po ní kráčí přede mnou. Hledám krajinu z obrazu a jdu k počátkům času... Ale doopravdy mohu říci jenom to, že si při pohledu na vás nejsem jistý vůbec ničím. Snad připomínáte některé postavy z Gloomerových obrazů..."

Zdálo se, že je má řeč překvapila. Jejich němé výkřiky se mi zabodly do hlavy a vyvolaly v ní vlny bolesti. Klesl jsem na dlažbu mostu a nedokázal se ani pohnout, když jeden z nich znovu promluvil: "Jsi opravdu tím, na koho čekáme. Naše poslání skončilo."

Než jsem omdlel, viděl jsem ještě, jak jeden po druhém vystupují na okraj propasti a pak, podobni raněným ptákům, se zvolna snášejí do hlubin. Později snad kdosi spatřil ten obraz a vytvořil z něj příběh Sfmggy, ženy s lvím tělem a ptačími křídly, která se vrhla do hlubin, když Oidipus správně odpověděl na její hádanku. Žádná z přízračných postav sice lví tělo neměla, ale okraje mostu byly opravdu zdobeny motivem připomínajícím jakousi šelmu. Je však také možné, že se mi to jenom zdálo. Když jsem se později

z mrákot probudil, nacházel jsem se už někde úplně jinde a na podivný most jsem se už nikdy nevrátil.

## II.

Strážci mostu doopravdy vyhlíželi trochu jako postavy z obrazů Teda Gloomera.

Zejména jednu jeho malbu si budu pamatovat až do smrti. Na plátně byla nakreslena nehybná ledová pláň, kde už tisíciletí trvá noc. Planinou zvolna krácejí nelidské bytosti - nemají kam spěchat, protože čas, jak jej známe my, se na ně nevztahuje. Snad zde v strnulém polospánku dlí už od počátku věků, ale ještě spíše si to jenom my tak představujeme, abychom vůbec mohli pojmenovat věci tak vzdálené.

Stěží lze spatřit nějaké podrobnosti či rysy oněch postav, protože celý obraz je ukryt v mlžném oparu. A přesto, že je ten svět zpravidla tak obávaný a proklínaný, já jej mám rád. Leží hluboko pod nejstaršími mohylami a ukrývá se v temných zákoutích snu, kam jen málokdo zabloudí i během dlouhého spánku.

## III.

Problém mého vyprávění je v tom, že dokážu jen stěží určit, která z událostí se stala dříve a která později. Povím vám proto o svém prvním setkání s průvodci. Stalo se to v době, kdy moje posedlost Gloomerovými obrazy již vrcholila a přiměla mě k návštěvě jeho hrobu.

Malíř byl pohřben na malém hřbitově v Haverhillu neda-leko pramenů Sheyny. Jakmile jsem vstoupil mezi řady vysokých tují, pocítil jsem v srdci podivný klid, jaký obvykle předcházela další snové cestě.

Otlučené náhrobky nepůsobily nijak hrozivě a tmavomodré kamenné desky se zaprášenými nápisy v sobě ukrývaly spíše kouzlo poezie nežli mrtvá těla; alespoň jsem měl ten dojem. Víra v upíry a strach ze zemřelých se zrodily nejspíš proto, že se lidé obávali doteku čehokoliv neznámého a cizího. Mnohdy měli také hrůzu z vlastní fantazie, kupodivu většinou právě ti, jejichž sny se ničím nelišily od bdění.

Na vedlejším hrobě zapalovala svíčku žena v černém. V ruce svírala slaměnou květinu, znamení průvodců. Spatřil jsem ji potom ještě několikrát a sledoval ji i tehdy, když se mi Gloomerova stopa ztrácela rozvátá větrem. Sám bych se bez ní daleko nedostal. Provedla mě dlouhou jeskyní, jejíž stěny byly posázené zelenými drahokamy, a ukázala mi i cestu podzemním labyrintem plným zrcadel a hořících ohňů. Byla to také ona, kdo mě za ruku dovedl až k mostu. Už nikdy mě však neoslovila, jenom tehdy na hřbitově.

Ukázala ke staré rozpadlé kašně, pohlédla přímo na mě a řekla: "Zde ze země vyvěrá silný pramen, který jsi zatím marně hledal. Už jednou jsi mu stál velice blízko a teď ses konečně rozpomněl."

V tu chvíli jsem uslyšel zpěv vodotrysku a konečně objevil cestu, která snad vedla do země Gloomerových obrazů.

#### IV.

Mnohdy se ve spletné symbolice vlastních zážitků ještě sám příliš dobře nevyznám. Je ale přinejmenším zvláštní, jaký význam při mé cestě měla voda. Ochraným božstvem pramene fontány byl tvor zjevující se v podobě ledňáčka. Jeho bratři vládli magií ještě mnohem vyšší a panovali nad veškerými vodami.

Že se jedná o bohy, jsem původně vůbec nevěděl. Považoval jsem je za obyčejné, byť výjimečně krásné vlaštovky, ledňáčky, labutě a černé lysky. Jak jsem později zjistil, byla ovšem ptačí podoba pouze jednou z mnoha, v níž se mohli nechat vidět.

Pobýval jsem mezi nimi několik dní. Krajina kolem pramene byla porostlá stromy, ale země samotná byla naopak téměř holá a i v bezprostředním okolí fontány velmi vyprahlá. Na obzoru místo ze všech stran obklopovaly žluté pískovcové skály.

Nedovedu říci, co se během těch několika dní odehrávalo v mé mysli. Dokážu psát jenom o tom, co jsem tenkrát dělal. Ostatně, pocit, jako bych se sám na sebe pouze díval odněkud zvnějšku, jsem poznal už mnohem dříve.

Ráno jsem vždy procitl nedaleko fontány a vydal se na cestu k horám. Jakmile se však přiblížil soumrak, nějaká podivná síla mě pokaždé přiměla, abych se vrátil zpět. V noci jsem pak pohlížel na hladinu pramene, pozoroval jeho obyvatele, pil tryskající vodu a pak bez pocitu hladu upadal do bezesného spánku.

Asi bych se po nějaké době probudil před Gloomerovým hrobem - opravdu jsem měl chvílemi pocit, že kolem sebe vidím prosvítat obrysy náhrobků - ale bohové vod rozhodli jinak.

Když konečně odhalili svoji moc a zjevili se mi v podobě soch připomínajících antické vzory, poznal jsem jejich pravou podstatu a poklonil se jim. Natrhal jsem listy ze stromů podobných olivám a ozdobil jejich tváře. Prosil jsem je o všemožné rady a vysvětlení, ovšem oni mi vyhověli jen zčásti. Ani oni sami všechno neznali a na mnoho věcí odpovédět prostě nedokázali.

Nabízel jsem jim za odměnu mnoho věcí, které se v kraji kolem fontány nikde nenacházely, ale oni se tomu jenom smáli:

"Co by nám mohl poskytnout tvůj přesvětlený svět, kde se nikdo nehlásí k svému stínu?" divila se lyska.

"Jaké poklady lze získat ze země, která se rozešla s tajemstvím a žije jenom bděním?" nechápala vlaštovka.

"Navštívil jsem jednou tvoji říši a všichni se tam stále jen hloupě smáli. Nerozuměl jsem tomu. Kdo je opravdu rozumný, dává přece přednost pláči a hlubokému tklivému smutku velkých básníků," řekl mi ledňáček.

Jeho slova se mi zdála pravdivá a sám bych své pocity dokázal stěží vyjádřit lépe. Vládcům vod mě už mezitím stihli hluboce dojmout svou vlastní poezií; zdálo se mi, že je tak nějak podobná obrazům Teda Gloomera. Zeptal jsem se tedy ledňáčka - byl mi z nich všech nejsympatičtější, třebaže ostatní jej zřejmě převyšovali postavením i mocí - zda se s malířem někdy setkal a zda mi pomůže při další cestě.

Na obě otázky přikývl, ale dodal, že se pro tuto chvíli musíme rozejít. "Ještě se setkáme, ale nebude to hned. Teď půjdeš zpátky, byť tě asi návrat domů nikterak netěší. Tudy však dál jít nemůžeš. Síla vod sice časem podemele pískovcové skály kolem nás, ale k tomu dojde až za mnoho let.

Sotva je totiž podstatné místo, kde spočívá tělo Teda Gloomera, a proto tímto směrem nepronikneš příliš hluboko. Ani

samotný malíř není zvlášť důležitý, jde hlavně o jeho umění, to tvoří základ legendy. Pokus se projít přímo skrz některý z oněch tak působivých obrazů a pak se naše osudy zase na chvíli spojí."

Prosil jsem ledňáčka i jeho bratry, aby mi umožnili zůstat dál v zemi kolem pramene, ale oni odmítli. Viděli, že pláču, a vlaštovka se mě proto snažila utěšit: "Nebud' smutný. Vždyť kdo chce odejít, ten vždy nějakou cestu najde, byť při tom zabloudí. Nejde ale ani o to, zda někam dojde, důležitá je vůle opustit radost i štěstí kvůli něčemu mnohem vznešenějšímu.

Tvá země se jen neprávem vydává za skutečnou, sama je ještě mnohem méně než přelud. Podle znamení z ní básníci nakonec odejdou a Mocností pak nechají svět propadnout zkáze. Sejmou iluzi a ti, kdo se předtím tolik báli vlastních snů, zjistí, že bez kouzla iluze sami nejsou nic. Kdo se vyhýbal smutku a slzám provázejícím každou cestu, ten i se svým prázdným úsměvem zahyne, až se naplní znamení a přijde čas. Myslím však, že tvé kroky povedou do jiných světů, takže se pro to nemusíš trápit."

#### V.

Vlaštovčina slova si od té doby opakuji neustále a opakoval jsem šije i ve chvíli, když jsem opět procitl na haverhillském hřbitově. Jako kdyby mě náraz vichru vrhl zpět skrz zrcadlo, takový byl můj pocit z návratu do říše bdění. Slyšel jsem, jak se skleněná tabule zrcadla s třeskotem vysypala, vodotrysk blýskající se barvami drahokamů utichl a já stál mezi polorozpadlými náhrobky před dávno zašlou deskou z tmavomodrého kamene. Byla noc a chladno.

Chvíli jsem měl pocit, jako by náhrobní deska představovala další bránu. Zdálo se mi, že kdesi hluboko pod ní se nachází průchod, který otvírá cestu mimo čas. Náhrobek nebyl obyčejným náhrobkem, třebaže napohled tu snad mohla být určitá podobnost. Kašnu, která mě přivedla k prýstící fontáně, jsem však v ledovém tžpytu hvězd neviděl a na sousedních hrobech nehořela žádná svíčka. Má průvodkyně zmizela a já neznal slova, kterými bych ji mohl přivolat zpět. Jen kvítek slaměnky ukazoval místo, odkud na mě předtím promluvila.

Bezmyšlenkovitě jsem si otřel krev z pořezané tváře. Rudá kapka dopadla na šedomodrý kámen právě tam, kde jsem pod vrstvou prachu tušil nápis. Jak se krev pomalu vsakovala, viděl jsem vystupovat písmena tvořící malířovo jméno. Zdálo se mi, jako by deska přede mnou ustupovala a propadala se do nitra země. Předešlý dojem obrovské hloubky nacházející se pode mnou ještě zesílil.

Pak jsem si však znovu protřel oči a kouzlo zmizelo. Ledňáček měl pravdu, nepodařilo se mi otevřít bránu tam, kde žádná nebyla. Mohl jsem vědět, že cesta do podsvětí nevede skrz hroby, ale jen hlubokými jeskyněmi. Důležitá byla opravdu pouze kašna, ne náhrobek sám o sobě. V něm se skrývalo jen tělo Teda Gloomera a ne jeho umění.

Když záře jitřenky pohasla a na východě se objevily první paprsky svítání, opustil jsem místo, kde se malíř narodil a byl pohřben, abych se do městečka u pramenů Sheyny už nikdy nevrátil.

#### VI.

Dlouho jsem přemýšlel o tom, co mi řekli duchové vod během našeho loučení. Můj dojem ze světa bdění byl totiž velice blízký jejich slovům. Nechápal jsem, proč se lidé zpravidla vyhýbají vlastní fantazii, děsí se přízraků a dávají

přednost prázdnému štěstí. Radost přece není vznešená, jen zkáza a zmar jsou krásné a hodné zájmu básníka. Všichni se tak dlouho vyhýbali snům jako něčemu neskutečnému, až se i sama skutečnost vytratila jako sen.

Třebaže Ted Gloomer vnímal věci zřejmě jinak než já, v něčem jsme si byli podobní. Poslyšte, co si napsal do deníku:

"Paprasek slunce proniká vším, nepostaví se mu temná hladina moře, prozáří zemi a umí číst i v lidských myšlenkách. Přesto jsou však i místa, kde se svit slunce (ale nikoliv hvězd) odrazí. Zažil jsem okamžiky podobné pohledu do kouzelného zrcadla, odkud se mi však nevydal vstříc můj vlastní obraz.

Naopak, já sám se skrz mlžný závoj vypravil do přízračné říše. V těch končinách vyvěral silný pramen, starší než dávno-věká města i podivní tvorové obývající zemi před zrozením lidstva. Zatímco za stěnou spánku pražilo slunce, na této straně zrcadla zakrývala měsíc šedá mračna a v dálce šuměl příboj. Zdálo se mi, jako kdyby stín vysál život ze skutečnosti a přetvořil jej v úplně jinou podobu.

Má duše se již ze světa stínu nikdy nevrátila zpět. Nevím, zda mám být rád, či se toho naopak děsit. I teď, když mé tělo dlí zde, vnímám věci ostatním skryté, vidím břeh za mostem a jeho ponuře krásné kraje, jezera mrtvé vody a bytosti podobné spíše stromům než lidem.

Řekli mi, abych dal svým malbám dar řeči, aby mluvily o tom, co uvidím. Nestojím o slávu, ale třeba ukážu cestu někomu, kdo přijde po mně a dokáže dojít dál. Strážci jsou netrpěliví, protože jejich poslání se jim *zdá již příliš dlouhé*. Myslí si ale, že se naplní už brzy. Chvilí se dokonce domní-

vali, že já jsem tím, na koho čekají, ale žádné znamení jim to nepotvrdilo."

## VIL

Své pocity si může zaznamenávat každý, ale jediná stránka z deníku Teda Gloomera je jistě něčím výjimečným. Nalezl jsem ji krátce před svojí poslední poutí k mostu. Netvrdím, že malíř byl duševně vyrovnaný člověk, ale musíte uznat, že byl-li blázen, byla v jeho šílenství alespoň jistá důslednost.

Už od dětství - a možná právě tady jsem měl svůj příběh začít - jsem měl neustále pocit jakéhosi očekávání. Čekal jsem na chvíli, kdy se ponořím do vln řeky a ona mě vpustí do svých stinných zákoutí, do mrtvých ramen obrostlých rákosím, na místa všem zapovězená.

Celý svůj život jsem proto vnímal jako něco, co se děje jenom mimochodem, mimo mne, a vlastně se mě ani příliš netýká. Jeviště s herci, diváky a nudným režisérem.

Obrazy Teda Gloomera na mne silně zapůsobily mimo jiné i proto, že malíř měl kromě nespoutané imaginace i schopnost sdělovat své pocity lidem podobně vnímavým. Já tehdy psal básně pouze pro vlastní, trochu morbidní uspokojení a nenapadlo mě, že bych jimi mohl někomu něco sdělit.

Nutno ovšem říci, že Gloomer byl malířem vcelku průměrným a nikdy nedosáhl žádného oslnivého úspěchu. V očích kritiky mu scházela technická zručnost, třebaže o jeho talentu vcelku nikdo nepochyboval. Dokonce ani Gloomerovo zmizení neupoutalo příliš pozornosti a tisku stálo sotva za zmínku.

Já však už v jeho raných malbách - které se mi nicméně ještě příliš nelíbily - nacházel stopy jakési bizarnosti a iracio-

nality, která čekala jenom na nějaký impuls, aby se mohla plně rozvinout. Nikdy nevytvářel ony pohlednicové kýče v podobě usměvavých andělů, které mě vždycky tolik znechucovaly.

Během ročního pobytu v cizině, kdy jsem na poušti Kalahari studoval staré křovácké jeskynní malby, jsem pocho-pitelně nemohl sledovat umělcův vývoj, a proto pro mě změna jeho stylu byla překvapením.

Ted Gloomer prošel jakousi nepochopitelnou proměnou. Jeho plátna dříve zářila lesklými barvami planoucích hranic. Umělcův tvůrčí zápal hraničil s až maniakální posedlostí. Teď se vše skrylo do šedi, na některých obrazech bylo vidět zdánlivě nemyslitelné splynutí světla a stínu, třeptu a tmy. Modravé paprsky hvězd tonu-ly v mlze, tvář měsíce se skryla za závojem noci a sluneční kotouč zahalila přízračná oblaka. Nebe bylo nakresleno spíše ocelově šedé než čistě modré, moře zase temně zelené a pokryté ledovci.

Listy stromů orval vítr, větve byly holé nebo obsypané jehličkami sněhu. Námětem, který se zvláště často opakoval, byly trosky budov a stopy řádění rozběsněných živlů podivně kontrastující s všudypřítomným beztvarým klidem. Domy na obrazech měly bílý odstín, řekl bych až pochmurně bílý, třebaže to vyjádření odporuje každodennímu vnímání barev. Úlomky rozbitých věží stále čnely do nepředstavitelné výšky, štíty hor zdánlivě nikde nekončily a jen zvolna se ve vzduchu vytrácely, jako by byly obaleny rubášem.

Na jednom z obrazů připlouvala loď ke břehům připomínajícím spíše krajinu na jiné planetě, další plátno předsta-vovalo prostor bez konce, kde zdi splývaly volně od nicoty k nicotě, aniž by je narušil jakýkoliv vzor, a jen odkudsi zdálky prosvítaly přízračné Vyzábě tváře.

Ted Gloomer sám zřejmě neměl jasno v tom, zda se nemá svých fantazií bát. Hrůza ze snového světa, mnohdy vlastní nejen přízemním lidem, jej částečně také ovládala. O tom svědčily občasné motivy vampýrů, démonů, příšer s chapadly a obrovských krys. Labutě, vlaštovky, černé lysky ani ledňáčky jsem na jeho plátech nikdy nespatriil.

Gloomer zřejmě nečetl příběh o Stříbrném klíči a nesetkal se tedy s onou kouzelnou větou o skutečnosti a snu, ale nepochybuji o tom, že sám něco podobného prožil.

Jednoho dne se totiž na cestu do země svých snů vydal a od té chvíle jej nikdo nespatriil. Bezduché tělo později objevené tuláky uprostřed nedozrnlých kukuřičných lánů už Gloo-merovi jistě nepatriilo a ani hrob v Haverhillu nebyl místem jeho posledního odpočinku.

## Vra.

Vloupal jsem se do Gloomerova domu, neboť jsem žádný z jeho obrazů nevládnul a potřeboval jsem si připomenout jejich krásu. Nalezl jsem tak mimo jiné i malířův deník.

Vybral jsem si plátno s ledově zeleným mořem a jemnou fialovou září prosvítající skrz mlhu. Dlouho jsem hleděl na zatažené nebe a snažil se nalézt na něm nějaký bod, kterého bych se mohl zachytit. Z dálky ke mně doléhal třepot křídel, nářek a pomalý smutný nářek.

Náhle jsem se přenesl o čtyři tisíce let zpátky a uviděl hořící město Ur drancované Elamity. Dobyvatelé projížděli mezi troskami domů a vraždili poražené. Patronka Uru na sebe vzala podobu ptáka a s žalostným křikem odlétala pryč. Poslední žijící obyvatelé za ní hleděli, plakali a pak začali zpívat tklivou píseň:

*Naše paní jako třepotající se pták město své opustila,  
Ningal jako třepotající se pták město své opustila, Ó  
Nanare, Ur je zničen, lid jeho rozptýlen...*

Uvědomil jsem si, že tato verze příběhu se mě netýká. Do nářeku proniklo šumění vln. Vše zmizelo stejně náhle, jako se objevilo. Stál jsem na písku z drobných perliček a pod bledými útesy se znovu setkal s přítelem ledňáčkem. To od něj pocházel ptačí křik, ne od Ningal.

Díky němu jsem se nakonec dostal přes zelené jezero, jehož voda byla mrtvá a přinášela smrt všemu, čeho se jen dotkla; přesto však byla podivuhodně krásná.

Postavili jsme dřevěný vor a ledňáček se změnil v lodi-voda. Z cedrového kmenu si vyrobil bidlo a odrážel jím naše plavidlo od písečného dna. Když padla noc a kolem nás se začali stahovat obrovští černí žraloci - kterým zřejmě mrtvá voda nemohla ublížit - promluvil k nim mně neznámou řečí a oni dále pluli s námi bez toho, aby nás jakkoliv obtěžovali.

Ráno jsme pak opět přistáli u břehu a má cesta vedla dále místy mnohdy nepopsatelnými. Často bych se rád zastavil, ale přesto jsem pokračoval dál a dál a když mě ledňáček a jeho bratři nemohli již následovat, objevila se znovu má krásná průvodkyně.

Už jsem se zmínil o obrovské jeskyni vedoucí k říši mrtvých, ale o mnoha dalších divech jsem zatím neřekl vůbec nic. Pobýval jsem se sběrači listů podobných jerbě, které se spárují na nápoj vždy chladnější než led. Potkal jsem půvabné víly, ale s žádnou z nich se nemiloval, protože má průvodkyně mi byla v takových chvílích vždy nablízku. Setkal jsem se s vlkodlaky i upíry, ale popravdě řečeno mě mnoho jiných tvorů zaujalo víc.

V paměti mi ještě utkvěla oblast Mnaaru, kde jsem narazil na ochočené oranžové sépie. Tito milí a přátelští tvorové trávili všechen svůj čas hovory o filosofii a bohatí mnaarští měšťané považovali za čest, pokud jim mohli nabídnout vybranou lahůdku pro zahnání hladu.

Občas jsem snad procitl, ale vždy jsem si zapamatoval krajinu okolo natolik přesně, že mi nedělalo žádné potíže se při první vhodné příležitosti zase vrátit. Zatímco mě policie zatýkala pro vloupání, já procházel průsmykem v Ifarijských horách, kde jinak sídlí ti nejmoudřejší z národa Kentaurů. Za těmi horami byla oblast plná sopek. Mezi oblaky dusivého sirného dýmu jsem po dlouhém hledání našel napůl zava-lenou jeskyni, která směřovala do podsvětího království.

A po další cestě jsem opustil i říši mrtvých a došel až k mostu.

## IX.

V zemi za mostem jsem byl očekáván, ale přesto mě poslali zase zpátky, abych psal o tom, co Ted Gloomer na svá plátna maloval. Mnohé snové obrazy pokryjí stránky papíru a slova budou ukazo-vat směr těm, kdo sami poznají prázdnotu světa bdění, odvrhnou smích a dají přednost zemi nacházející se za zrcadlem, zemi, kde pramení fontána a kde se rodí sny, ať už dobré či zlé.

Staré báje umožní letmo nahlédnout za bránu spánku a všichni hrdinové i netvoři zde na poutníky čekají, zatím skryti ve stínu. Krajiny, jež jsem poznal na své cestě jen letmo, odhalí část svých pokladů, ale tak, aby zůstaly dál zahaleny tajemstvím. Najdete-li své průvodce, spatříte mramorové sloupy, hluboké hvozdy i řady polorozpadlých soch, květy mnoha barev i perly v písku na pobřeží.

A pak...

*Až poslední přítel poezie opustí skutečnost, ona sama se ukáže nicotnější než delirický přelud, páni vod ji nechají zaplavit vlnami, bohové v podobě ptáků budou poletovat nad hladinou a světa bdění nebude více.*

Vzkazují to vládci říše za mostem.

**ilustroval Jan Štěpánek**